

Absolventi dennej formy štúdia v kontexte medzinárodného prieskumu EUROGRADUATE

Záverečná správa z prieskumu EUROGRADUATE 2022

za absolventov dennej formy štúdia na slovenských vysokých školách

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bratislava

2024

Absolventi dennej formy štúdia v kontexte medzinárodného prieskumu EUROGRADUATE

Záverečná správa z prieskumu EUROGRADUATE 2022 za absolventov dennej formy štúdia
na slovenských vysokých školách

Vypracovali: Mgr. František Blanár
 Mgr. Katarína Deáková, PhD.
 Mgr. Miroslav Dubovský
 Mgr. Mária Janková
 PhDr. Marianna Pétiová, PhD.
 Mgr. Martina Slovíková

Riešiteľský tím: Mgr. František Blanár
 Mgr. Katarína Deáková, PhD.
 Miroslav Dubovský
 Mgr. Tomáš Filčák
 Mgr. Mária Janková
 Mgr. Dávid Pelošjan
 PhDr. Marianna Pétiová, PhD.
 Mgr. Tomáš Runa
 Mgr. Martina Slovíková
 Ing. Dáša Staneková

Centrum vedecko-technických informácií SR
Odbor metodiky a tvorby informácií školstva
Oddelenie vysokého školstva
Staré grunty 52
842 44 Bratislava 4
www.cvtisr.sk

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora (-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie, alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA). Európska únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

Funded by
the European Union

eurograduate.eu
survey 2022

Obsah

Zoznam tabuliek	4
Zoznam grafov	5
Použité skratky a symboly	6
Úvod	7
Metodológia	8
Návratnosť a spracovanie zozbieraných údajov	8
Štruktúra výskumného súboru	10
Pribeh štúdia.....	10
Medzinárodná mobilita a iné aktivity počas štúdia.....	25
Predchádzajúca vzdelávacia kariéra	33
Vzdelávanie po ukončení štúdia	45
Pracovné aktivity	54
Práca pred a počas štúdia.....	55
Prechod zo štúdia do praxe	58
Ekonomický kontext vstupu na trh práce	58
Pracovná situácia po absolvovaní štúdia.....	59
Obdobie hľadania prvej práce	60
Počet zamestnávateľov od ukončenia štúdia	60
Charakteristiky pracovnej situácie rok po ukončení štúdia	61
Súčasná situácia.....	69
Ekonomická aktivita a nezamestnanosť	69
Charakteristiky súčasnej pracovnej aktivity	73
Subjektívne vnímanie hlavnej práce.....	80
Príjmy z hlavnej súčasnej práce	86
Charakteristiky druhej hlavnej práce	88
Práca v zahraničí	89
Kompetencie	91
Pohľad zamestnávateľov absolventov vysokých škôl na kompetencie	91
Pohľad absolventov vysokých škôl na úroveň ich vlastných kompetencií	96
Zhrnutie a odporúčania	103
Použitá literatúra.....	111
Zdroje údajov.....	112

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 – Prehľad čistej miery návratnosti za jednotlivé krajiny.....	9
Tabuľka 2: Rok ukončenia vysokoškolského štúdia (v %).....	10
Tabuľka 3: Stupeň vzdelania (v %).....	11
Tabuľka 4: Oblasť vzdelávania podľa ISCED-F-2013 (v %)	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Tabuľka 5: Priemerná konečná známka (v %)	13
Tabuľka 6: Vyučovacie metódy.....	15
Tabuľka 7: Vyučovacie metódy uplatňované v jednotlivých oblastiach vzdelávania (priemer)	15
Tabuľka 8: Kurzy, prednášky, ktoré mohli respondenti absolvovať online (v %)	16
Tabuľka 9: Kurzy, prednášky, ktoré mohli respondenti absolvovať online počas pandémie (v %).....	18
Tabuľka 10: Študijný program ako dobrý základ pre profesionálnu kariéru (v %).....	19
Tabuľka 11: Študijný program ako dobrý základ pre osobnostný rozvoj (v %)	21
Tabuľka 12: Environmentálna udržateľnosť ako súčasť študijného programu (v %)	24
Tabuľka 13: Spokojnosť so študijným programom (v %).....	25
Tabuľka 14: Medzinárodná mobilita (v %)	26
Tabuľka 15: Druh skúseností, ktoré respondenti v zahraničí získali (v %).....	27
Tabuľka 16: Dĺžka pobytu v zahraničí (v %)	28
Tabuľka 17: Počet ECTS kreditov uznaných za pobyt v zahraničí (v %).....	29
Tabuľka 18: Podpora zahraničného pobytu z programu mobility (v %).....	30
Tabuľka 19: Odrieknutie zahraničných pobytov spojených so štúdiom počas pandémie (v %)	30
Tabuľka 20: Absolvovanie stáže alebo praxe počas štúdia (v %)	31
Tabuľka 21: Prax alebo stáž ako súčasť študijného plánu v rámci študijného programu (v %)	32
Tabuľka 22: Dobrovoľnícke aktivity počas štúdia (v %).....	33
Tabuľka 23: Miesto získania najvyššieho stredoškolského vzdelania (v %)	34
Tabuľka 24: Najvyššie dosiahnuté stredoškolské vzdelanie pred nástupom na vysokú školu (v %).....	35
Tabuľka 25: Priemerná známka na maturitnom vysvedčení (v %)	37
Tabuľka 26: Odborné vzdelanie získané pred nástupom na vysokú školu (v %).....	38
Tabuľka 27: Typ odborného vzdelania (v %)	39
Tabuľka 28: Iné vysokoškolské tituly pred absolvovaním študijného programu (v %)	40
Tabuľka 29: Stupeň VŠ vzdelania, získaného pred absolvovaním referenčného programu (v %)	41
Tabuľka 30: Rovnaké zameranie odboru štúdia, ktorý respondenti absolvovali neskôr (v %)	42
Tabuľka 31: Zhoda vysokej školy s tou, kde respondenti absolvovali aj študijný program (v %).....	43
Tabuľka 32: Miesto, kde sa vysoká škola nachádzala (v %).....	44
Tabuľka 33: Štúdium iného študijného programu po ukončení vysokoškolského vzdelávania (v %) ...	45
Tabuľka 34: Typ kvalifikácie (v %).....	46
Tabuľka 35: Zhoda hlavného odboru štúdia s tým, ktorý absolvovali.....	48
Tabuľka 36: Zhoda vysokej školy s tou, kde študovali predtým (v %)	49
Tabuľka 37: Absolvovanie študijného programu po ukončení štúdia (v %)	50
Tabuľka 38: Forma štúdia súčasného odboru (v %)	51
Tabuľka 39: Získanie odborného vzdelania po absolvovaní študijného programu (v %)	52
Tabuľka 40: Účasť na vzdelávacích aktivitách súvisiacich s prácou za posledných 12 mesiacov (v %)...	52
Tabuľka 41: Získanie pracovných skúseností pred začiatkom vysokoškolského štúdia (v %)	55
Tabuľka 42: Platená práca (brigáda) počas štúdia (v %).....	56
Tabuľka 43: Súvislosť platenej práce s obsahom študijného programu	57
Tabuľka 44: Prvá práca po ukončení štúdia (v %).....	59
Tabuľka 45: Platená práca rok po ukončení štúdia (v %)	62
Tabuľka 46: Zhoda povolania rok po ukončení štúdia a v súčasnosti (v %)	63

Tabuľka 47: Riadenie ďalších zamestnancov rok po ukončení štúdia podľa ISCED F (v %)	64
Tabuľka 48: Typ pracovnej zmluvy rok po ukončení štúdia (v %)	65
Tabuľka 49: Pracovný čas rok po ukončení štúdia (v %).....	66
Tabuľka 50: Hrubá mesačná mzda/plat rok po ukončení štúdia (v Eurách).....	67
Tabuľka 51: Charakteristiky druhej práce rok po ukončení štúdia (v %).....	68
Tabuľka 52: Ekonomická aktivita absolventov vysokých škôl (v %)	70
Tabuľka 53: Ekonomická aktivita podľa roku ukončenia VŠ, dosiahnutého stupňa vzdelania (v %) ..	71
Tabuľka 54: Ekonomická aktivita podľa roku ukončenia VŠ a oblastí vzdelávania (v %).....	71
Tabuľka 55: Absolventi, ktorí boli po ukončení štúdia nezamestnaní, dĺžka nezamestnanosti (v %) ..	73
Tabuľka 56: Odvetvie ekonomickej činnosti – NACE 1 (v %).....	74
Tabuľka 57: Riadenie ďalších zamestnancov (v %).....	75
Tabuľka 58: Typ pracovnej zmluvy (v %)	77
Tabuľka 59: Samostatná zárobková činnosť podľa oblastí vzdelávania (v %)	78
Tabuľka 60: Veľkosť podniku (v %)	79
Tabuľka 61: Pracovný čas v hlavnej práci (v %)	80
Tabuľka 62: Vertikálna zhoda študijného programu a súčasnej hlavnej práce (v %).....	81
Tabuľka 63: Horizontálna zhoda študijného programu a súčasnej hlavnej práce (v %).....	82
Tabuľka 64: Vertikálna a horizontálna zhoda štúdia a súčasnej práce (v %).....	83
Tabuľka 65: Spokojnosť s prácou (v %).....	84
Tabuľka 66: Hrubá mesačná mzda/plat v hlavnej práci (v Eurách)	87
Tabuľka 67: Strata na príjmoch počas pandémie Covid-19 (v %).....	88
Tabuľka 68: Charakteristiky súčasnej druhej práce (v %).....	89
Tabuľka 69: Práca v zahraničí (v %)	90
Tabuľka 70: Kompetencie absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa a pohlavia (priemer) ..	92
Tabuľka 71: Kompetencie absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa, vek (priemer).....	93
Tabuľka 72: Kompetencie absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa, typ VŠ (priemer)	93
Tabuľka 73: Kompetencie absolventov V, stupeň štúdia (priemer).....	94
Tabuľka 74: Kompetencie absolventov VŠ (priemer), ISCED-F-2013	95
Tabuľka 75: Kompetencie absolventov VŠ, rok ukončenia štúdia (priemer)	95
Tabuľka 76: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov vysokých škôl (priemer)	96
Tabuľka 77: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov VŠ vo vzťahu k pohlaviu (priemer)	97
Tabuľka 78: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov VŠ vo vzťahu k veku (priemer)	97
Tabuľka 79: Kompetencie podľa absolventov VŠ vo vzťahu k typu vysokej školy (priemer)	98
Tabuľka 80: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov VŠ vo vzťahu k stupňu štúdia (priemer).....	98
Tabuľka 81: Hodnotenie kompetencií absolventov VŠ vo vzťahu k študijnému odboru (priemer).....	99
Tabuľka 82: Kompetencie podľa absolventov VŠ vo vzťahu k roku ukončenia štúdia (priemer).....	100
Tabuľka 83: Nesúlad kompetencií – v %.....	102

Zoznam grafov

Graf 1: Porovnanie údajov za údaje vysokú dôležitosť a dôležitosť pre študijný program ako dobrý základ pre rozvoj osobnosti a kariéry absolventov (v %)	22
Graf 2: Rok, v ktorom respondenti ukončili stredoškolské vzdelanie (kohorta 2016/2017) – v %	33
Graf 3: Rok, v ktorom respondenti ukončili stredoškolské vzdelanie (kohorta 2020/2021) – v %	34
Graf 4: Získanie VŠ titulu ešte pred absolvovaním študijného programu (počet titulov) – v %.....	44
Graf 5: Štúdium iného ŠP po ukončení VŠ vzdelávania (počet študijných programov) – v %.....	46
Graf 6: Sídlo vysokej školy (v %)	49
Graf 7: Hrubý domáci produkt v SR (v %).....	58

Graf 8: Miera nezamestnanosti podľa veku (v %)	58
Graf 9: Obdobie hľadania prvej práce podľa roku ukončenia VŠ a podľa stupňa štúdia (v %)	60
Graf 10: Počet zamestnávateľov od ukončenia štúdia podľa roku ukončenia a stupňa štúdia (v %) ...	61
Graf 11: Zhoda zamestnávateľa alebo samostatnej zárobkovej činnosti rok po ukončení štúdia (v %)63	
Graf 12: Ekonomická aktivita jeden a päť rokov po ukončení štúdia (v %).....	72
Graf 13: Samostatná zárobková činnosť (v %).....	78
Graf 14: Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda (v Eurách)	86
Graf 15: Hrubá mesačná mzda v hlavnej práci podľa miesta výkonu práce (v Eurách)	87
Graf 16: Hodnotenie kompetencií absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa (priemer)	91
Graf 17: Úroveň kompetencií z pohľadu absolventov VŠ a potrieb zamestnávateľov (priemer)	101

Použité skratky a symboly

VŠ	Vysoké školy/vysoká škola
BA	Bratislavský kraj
BB	Banskobystrický kraj
KE	Košický kraj
NR	Nitriansky kraj
PO	Prešovský kraj
TN	Trenčiansky kraj
TT	Trnavský kraj
ZA	Žilinský kraj
ŠO	Študijný odbor
ŠP	Študijný program
N/a	Neznáme, neurčené
1. stupeň	prvý stupeň VŠ štúdia (Bc., ISCED 6)
2. stupeň	druhý stupeň VŠ štúdia (Mgr., Ing., ap., ISCED 7)

Oblasti vzdelávania podľa ISCED-F 2013

00	Všeobecné programy a kvalifikácie PLUS neznáme
01	Vzdelávanie a výchova
02	Umenie a humanitné vedy
03	Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy
04	Obchod, administratíva a právo
05	Prírodné vedy, matematika a štatistika
06	Informačné a komunikačné technológie
07	Technika, výroba a stavebníctvo
08	Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo
09	Zdravotné a sociálne zabezpečenie
10	Služby

Úvod

Medzinárodný výskumný projekt EUROGRADUATE sa zameriava na sledovanie uplatniteľnosti absolventov vysokých škôl v praxi, ich pracovnú a študijnú mobilitu po ukončení referenčného štúdia. Samotný projekt bol realizovaný v období rokov 2022 až 2024, pričom terénna fáza projektu sa uskutočnila na prelome rokov 2022 – 2023. Prieskumu sa zúčastnilo spolu 17 krajín Európy a na Slovensku nahradilo pôvodné národné zisťovania, ktoré boli realizované v roku 2008, 2013 a 2019.¹

Cieľovou skupinou prieskumu boli absolventi prvého alebo druhého stupňa terciárneho vzdelávania, ktorí úspešne ukončili daný stupeň štúdia v akademickom roku 2016/2017, resp. 2020/2021, pričom uvedené roky boli zvolené s cieľom, aby oslovení absolventi mali od ukončenia štúdia rok, resp. päť rokov.

Predkladaná správa sa zameriava na absolventov dennej formy štúdia, pričom priestor venujeme primárne nasledujúcim oblastiam:

- Priebeh vysokoškolského štúdia
- Pracovné aktivity a prechod na trh práce
- Súčasná situácia
- Kompetencie nadobudnuté vysokoškolským štúdiom

Veríme, že výsledky prieskumu budú predstavovať pre odborníkov pôsobiacich v oblasti vysokoškolského vzdelávania cenný zdroj informácií o výstupoch vzdelávacieho systému v kontexte potrieb trhu práce a osobných skúseností vysokoškolských absolventov.

¹ Bližšie informácie o projekte ako aj výskupy z predchádzajúcich národných prieskumov sú voľne dostupné na adrese <https://absovent.cvtisr.sk>. Za celý projekt sú výsledky zverejňované na stránke www.eurograduate.eu.

Metodológia

V období február 2022 až január 2024 participovalo Centrum vedecko-technických informácií na medzinárodnom prieskume EUROGRADUATE. Prieskum bol zameraný na trasovanie absolventov vysokých škôl, pričom cieľom je sledovať nielen ich uplatniteľnosť na trhu práce, ale získavať informácie o ich ďalšom vzdelávaní, vzdelávacej ako aj pracovnej mobilite, úrovni nadobudnutých zručností ako aj názorov na spoločenské a sociálne otázky.

Išlo už o druhé kolo pilotného zisťovania, pričom prvé kolo bolo realizované v rokoch 2018 až 2019. Prvého kola sa zúčastnilo 8 krajín (Rakúsko, Česká republika, Nemecko, Grécko, Chorvátsko, Litva, Malta a Nórsko) Do prieskumu sa zapojilo celkovo 17 európskych krajín, medzi ktorými už bolo aj Slovensko.²

V slovenských podmienkach zisťovanie plynulo nadväzovalo na predchádzajúce prieskumy s obdobným zameraním, ktoré boli realizované na národnej úrovni v rokoch 2008, 2013 a 2019. Pôvodným zámerom bolo realizovať periodické zisťovanie, ktoré by vytvorilo kontinuálny obraz o kvalite slovenského vysokoškolského vzdelávania, potrebách trhu práce, reálnej pripravenosti absolventov vysokých škôl ako aj ďalších aspektov súvisiacich s vysokoškolským vzdelávaním. V roku 2022 zisťovanie na národnej úrovni bolo nahradené práve celoeurópskym zisťovaním EUROGRADUATE, ktoré v značnej miere pokrývalo obdobné oblasti ako predchádzajúce národné prieskumy.

Samotný zber dát bol realizovaný prostredníctvom štandardizovaného dotazníka, ktorý mal tri časti:

Modul A - zber základných informácií bol zameraný na históriu vzdelávania, študijnú mobilitu, aktuálnu situáciu vzhľadom na trh práce, resp. pokračovanie vo vzdelávaní na vyššom stupni, základné demografické údaje a pod.

Modul B - zber odporúčaných informácií sa zameriaval na doplňujúce informácie o predchádzajúcom vzdelávaní a pracovnej histórii ako aj úrovni kompetencií nadobudnutých štúdiom ako aj vyžadovaných zamestnávateľom, doplňujúce demografické údaje a pod.

Modul C - Európsky modul sa týkal názorov, postojov ako aj celkového zdravotného stavu.

Na Slovensku boli implementované všetky tri časti, pričom dotazník bol doplnený aj o národné otázky, relevantné pre tvorbu národných vzdelávacích politík.

Terénna fáza projektu (zber údajov) bola realizovaná v období november 2022 až február 2023.

Oslovených bolo celkovo 42 443 absolventov vysokých škôl. Výberový súbor bol konštruovaný na základe údajov z Centrálného registra študentov tak, aby spĺňal požiadavky na štruktúru výberového súboru stanoveného koordinátorom projektu.

Respondenti boli kontaktovaní prostredníctvom e-mailu (v prípadoch, ak tento údaj bol dostupný v centrálnom registri) alebo prostredníctvom pošty. V rámci e-mailových oslovení boli rozposlané 3 kolá pripomienok na účasť na prieskume. Poštou bola zaslaná jedna výzva na účasť a následne jedna pripomienka respondentom vybraných do vzorky, ktorí sa prieskumu ešte nezúčastnili v časte rozposielania pripomienok. V troch prípadoch do oslovovania respondentov vstúpili aj samotné vysoké školy.

Návratnosť a spracovanie zozbieraných údajov

Prieskumu sa zúčastnilo celkovo 7 925 účastníkov, pričom po vyčistení databázy o neúplné a pre ďalšie analytické práce nepoužiteľné dotazníky v databáze ostalo 3 359 úplne vyplnených unikátnych dotazníkov. Čistá miera návratnosti bola za slovenskú časť prieskumu na úrovni 7,9 % (v predchádzajúcich kolách prieskumu sa pohybovala okolo 12 %, pričom nižšia miera návratnosti

² V rámci aktuálneho kola prieskumu participovali nasledujúce krajiny: Rakúsko, Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Malta, Nórsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

v aktuálnom prieskume bola zapríčinená do značnej miery najmä nasledujúcimi vplyvmi:

1. Striktnejšie pravidlá týkajúce sa GDPR (nutnosť explicitného súhlasu so spracovaním osobných údajov zo strany účastníkov prieskumu jednak na úrovni celého dotazníka, ako aj dodatočne v prípade citlivých údajov týkajúcich sa zdravotného stavu a politických hodnôt).
2. Výrazne vyšší rozsah zbieraných údajov v porovnaní s minulosťou a tým pádom aj vyššia časová náročnosť vyplnenia dotazníka.
3. Striktnejšie kritéria čistenia finálnej databázy v porovnaní s predchádzajúcimi prieskumami s obdobným zameraním, ktoré boli realizované na národnej úrovni.

V nasledujúcej tabuľke

uvádzame prehľad porovnaní údajov o miere návratnosti, veľkosti vzorky a ďalších informácií medzi jednotlivými krajinami, ktoré sa prieskumu zúčastnili.

Tabuľka 1 – Prehľad čistej miery návratnosti za jednotlivé krajiny

krajina	Veľkosť vzorky	Celkový počet platných odpovedí	Čistá miera návratnosti	Vzorka/cenzus	Začiatok zberu	Koniec zberu
AT	22 000	12 433	56,5%	vzorka	10/2022	01/2023
BG	67 734	3 604	5,3%	cenzus	01/2023	02/2023
CY	22 159	1 410	6,4%	cenzus	01/2023	04/2023
CZ	80 745	7 317	9,1%	cenzus	11/2023	03/2023
DE	50 586	6 765	13,4%	cenzus	11/2022	05/2023
EE	18 725	3 523	18,8%	vzorka	11/2022	12/2022
GR	83 731	9 582	11,4%	cenzus	11/2022	02/2023
HR	57 370	7995	13,9%	cenzus	12/2022	02/2023
HU	94 891	6 795	7,2%	cenzus	11/2022	12/2022
IT	~112 600	72 742	~65%	cenzus	11/2022	02/2023
LV	19 347	1 454	8,0%	vzorka	01/2023	05/2023
MT		-	5,0%	cenzus	03/2023	05/2023
NO	24 343	4 864	20,0%	vzorka	12/2022	02/2022
PT	138 390	17 662	12,8%	cenzus	11/2022	03/2023
RO	149 069	1 545	1,0%	cenzus	11/2022	04/2023
SI		4 843	9,0%	cenzus	05/2023	07/2023
SK	42 443	3 359	7,9%	Vzorka	11/2022	02/2023

Zdroj: EUROGRADUATE.

Štruktúra výskumného súboru

Do prieskumu EUROGRADUATE sa zapojilo spolu 2 895 absolventov, ktorí mali v čase konania prieskumu (záver roka 2022, začiatok roka 2023) rok, resp. päť rokov od ukončenia vysokoškolského štúdia na referenčnom stupni.³

Priebeh štúdia

Rok ukončenia štúdia

Do prieskumu zameraného na uplatnenie absolventov vysokých škôl (n=2 895) sa zapojili mladí ľudia, ktorí končili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021, a opýtaní, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2016/2017, asi pred piatimi rokmi. **V skupine respondentov, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2016/2017 vyplnilo dotazníky 1 350 (46,6 %) opýtaných a v podsúbore absolventov vysokých škôl z roku 2020/2021 sa na prieskume zúčastnilo 1 545 absolventov.**

Tabuľka 2: Rok ukončenia vysokoškolského štúdia (v %)

	Kohorta 2016/2017	Kohorta 2020/2021
Pohlavie		
Muži	45,3	41,3
Ženy	54,7	58,7
Vek		
Menej než 25 rokov	0	25,4
25-29	67,0	70,2
30-34	31,6	2,1
35 a viac	1,4	2,3
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	11,9	11,6
02	14,9	13,7
03	8,1	9,4
04	12,9	11,1
05	10,1	12,0
06	15,8	13,6
07	14,2	15,4
08	4,6	3,4
09	6,2	7,6
10	1,3	2,1
Celá vzorka	46,6	53,4

V obidvoch školských rokoch ukončilo vysokoškolské štúdium viac žien než mužov. Výraznejšia prevaha žien bola zistená v skupine absolventov vysokých škôl z roku 2020/2021 (58,7 %, 2016/2017: 54,7 %). Najvyšší počet absolventov vysokých škôl z obidvoch skupín bol vo veku od 26 do 29 rokov (2016/2017: 67,0 %, 2020/2021: 70,2 %). V skupine najmladších respondentov nemal v školskom roku 2016/2017 nikto vek nižší než 25 rokov, zatiaľ čo v podsúbore opýtaných, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021, patrila k najmladším až štvrtina (25,4 %) oslovených absolventov. Vo veku od 30 do 34 rokov bol v školskom roku 2016/2017 (31,6 %) zaznamenaný výrazne vyšší počet respondentov než v školskom roku 2020/2021 (2,1 %).

³ Prvý, druhý, resp. spojený prvý a druhý stupeň. Oslovení boli aj absolventi, ktorí pokračovali ďalej vo svojom vysokoškolskom štúdiu (zväčša na vyššom stupni).

V skupine opýtaných zo školského roku 2016/2017 sa do prieskumu najčastejšie zapojili respondenti z oblasti vzdelávania zameraných na informačno-komunikačné technológie (15,8 %), zatiaľ čo u respondentov zo školského roku 2020/2021 mali prevahu absolventi vzdelávacích oblastí zameraných na techniku, výrobu a stavebníctvo (15,4 %). Do prieskumu sa častejšie zapojili opýtaní z roku 2016/2017, ktorí sa venovali umeniu a humanitným vedám, obchodu, administratíve a právu, poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu, zatiaľ čo ich kolegovia, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2020/2021 sa v rámci štúdia orientovali na spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie, prírodné vedy, matematiku a štatistiku a zdravie a sociálne zabezpečenie. Dotazníky vyplnil približne rovnaký počet opýtaných z oblastí venovaných vzdelávaniu a službám.

Stupeň vysokoškolského vzdelania

Z celkového počtu 2 895 respondentov bolo až 1 957 (67,6 %) absolventov 2. stupňa vysokoškolského štúdia a k bakalárom (absolventom 1. stupňa) patrila tretina (32,4 % - 938) opýtaných. Najvyšší počet absolventov vysokých škôl z oboch stupňov bol vo veku od 25 do 29 rokov (1. stupeň: 57,6 %, 2. stupeň: 74,0 %). V skupine bakalárov bol zistený výrazne vyšší počet najmladších respondentov (menej než 25 rokov: 35,7 %), pričom v podsúbore absolventov 2. stupňa vysokoškolského štúdia mali prevahu opýtaní vo veku od 30 do 34 rokov (21,2 %). Zaujímavé je zistenie, že v oboch stupňoch štúdia bol zaregistrovaný približne rovnaký počet najstarších respondentov.

Tabuľka 3: Stupeň vzdelania (v %)

	1. stupeň	2. stupeň
Vek		
Menej než 25 rokov	35,7	3,0
25-29	57,6	74,0
30-34	4,6	21,2
35 a viac	2,1	1,8
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	12,6	11,3
02	14,6	14,0
03	8,2	9,1
04	13,6	11,1
05	10,7	11,4
06	15,4	14,3
07	16,5	14,0
08	2,1	4,9
09	4,1	8,4
10	2,2	1,5
Celá vzorka	32,4	67,6

Oblasť vzdelávania

Do prieskumu uplatnenia absolventov vysokých škôl sa zapojilo 2 895 respondentov, pričom študované zameranie bolo sledované na úrovni medzinárodných štandardizovaných skupín ISCED-F 2013. Ukázalo sa, že dotazníky vyplnili najmä absolventi študijných odborov z oblasti technika, výroba a stavebníctvo (14,9 %), informačno-komunikačné technológie (14,6 %) a umenie a humanitné vedy (14,2 %). V nižšej miere sa do prieskumu zapojili aj opýtaní zo študijných odborov z oblasti obchod, administratíva a právo (12,0 %), vzdelávanie (11,7 %), prírodné vedy, matematika a štatistika (11,2 %), spoločenské vedy, žurnalistika a informácie (8,8 %), zdravie a sociálne zabezpečenie (7,0 %) a poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (4,0 %). Dotazníky vyplnilo najmenej, len 1,6% opýtaných, ktorí sa v rámci vysokoškolského štúdia venovali službám.

V skupine absolventov vysokých škôl, ktorí sa zapojili do prieskumu, bol najvyšší počet žien zaznamenaný v oblastiach vzdelávania zameraných na umenie a humanitné vedy (17,9 %), pričom muži dominovali v oblastiach orientovaných na informačno-komunikačné technológie (29,5 %). Ženy mali prevahu v oblastiach vzdelávania venovaných vzdelávaniu (16,5 %), spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám (11,4 %), obchodu, administratíve a právu (14,3 %), prírodným vedám, matematike a štatistike (12,5 %) a zdraviu a sociálnemu zabezpečeniu (9,5 %). Muži prevládali v oblastiach orientovaných na techniku, výrobu a stavebníctvo (22,9 %), pričom približne rovnaký počet opýtaných z obidvoch skupín sa venoval poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu a službám (ženy: 3,8 %, muži: 4,2 %).

Najmladší respondenti najčastejšie študovali oblasti vzdelávania zamerané na techniku, výrobu a stavebníctvo (16,0 %), pričom najvyšší počet opýtaných vo veku od 25 do 29 rokov bol zaznamenaný pri informačno-komunikačných technológiách (15,6 %). V skupine mladých ľudí vo veku od 30 do 34 rokov sa do prieskumu najčastejšie zapojili absolventi oblasti vzdelávania orientovaných na umenie a humanitné vedy (16,8 %), zatiaľ čo v podsúbore opýtaných starších než 35 rokov mali prevahu absolventi, ktorí vyštudovali oblasti zamerané na vzdelávanie (21,8 %). Najmladší respondenti sa častejšie než ostatní zaujímali o spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie, obchod, administratívu a právo a služby, opýtaní vo veku od 25 do 29 rokov preferovali štúdium z oblasti prírodných vied, matematiky a štatistiky. Absolventi vysokých škôl vo veku od 30 do 35 rokov vo vyššej miere študovali oblasti vzdelávania zamerané na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo, pričom najstarší opýtaní dávali prednosť zdraviu a sociálnemu zabezpečeniu.

Absolventi verejných a štátnych vysokých škôl mali prevahu v oblastiach vzdelávania venovaných technike, výrobe a stavebníctvu (15,3 %), informačno-komunikačným technológiám (14,9 %), umeniu a humanitným vedám (14,3 %), prírodným vedám, matematike a štatistike (11,5 %) a poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu (4,1 %). Do prieskumu sa nezapojil ani jeden respondent zo súkromných vysokých škôl z oblasti vzdelávania zameraných na prírodné vedy, matematiku a štatistiku a na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo. V tomto podsúbore opýtaných bol zistený vyšší počet absolventov, ktorí sa v rámci štúdia orientovali na obchod, administratívu a právo (35,6 %), vzdelávanie (16,7 %), spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie (12,2 %), zdravie a sociálne zabezpečenie (11,1 %) a na služby (4,4 %).

Absolventi 1. stupňa štúdia sa častejšie zaujímali o inžinierstvo, výrobnú a konštrukčnú činnosť techniku, výrobu a stavebníctvo (16,5 %), vzdelávanie (12,6 %) a o obchod, administratívu a právo (13,6 %). Magistri a inžinieri vo vyššej miere študovali oblasti vzdelávania zamerané na informačno-komunikačné technológie (14,3 %), spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie (9,1 %), poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (4,9 %) a zdravie a sociálne zabezpečenie (8,4 %). Dotazníky vyplnil približne rovnaký počet opýtaných, ktorí sa zaujímali o umenie a humanitné vedy, prírodné vedy, matematiku a štatistiku a služby.

V skupine absolventov, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2016/2017, mali miernu prevahu respondenti, ktorí študovali oblasti vzdelávania zamerané na informačno-komunikačné technológie (15,8 %), umenie a humanitné vedy (14,9 %), obchod, administratívu a právo (12,9 %) a poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (4,6 %). Vyšší počet opýtaných, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021, patril k absolventom oblastí vzdelávania zameraných na techniku, výrobu a stavebníctvo (15,4 %), spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie (11,1 %), prírodné vedy, matematiku a štatistiku (12,0 %) a na zdravie a sociálne zabezpečenie (7,6 %). V obidvoch sledovaných školských rokoch skončil vysokoškolské štúdium približne rovnaký počet opýtaných orientovaných na vzdelávanie a na služby.

Priemerná konečná známka

Hodnotenie študijných výsledkov študentov vysokých škôl je zahrnuté vo Vyhláške č. 614/2002 Z. z. Ministerstva školstva Slovenskej republiky z 27. septembra 2002 o kreditovom systéme štúdia. V ods. 3 § 6 Hodnotenie študijných výsledkov je uvedené hodnotenie známku, ktoré sa uskutočňuje podľa klasifikačnej stupnice, ktorú tvorí šesť klasifikačných stupňov:

- A - výborne (vynikajúce výsledky) = 1,
- B - veľmi dobre (nadpriemerné výsledky) = 1,5,
- C - dobre (priemerné výsledky) = 2,
- D - uspokojivo (prijateľné výsledky) = 2,5,
- E - dostatočne (výsledky spĺňajú iba minimálne kritériá) = 3
- FX - nedostatočne (výsledky nespĺňajú ani minimálne kritériá) = 4.

Podľa odseku 3 môže vysoká škola alebo fakulta pri vybraných predmetoch rozhodnúť, že sa nebudú hodnotiť známku a určiť iné kritériá na ich úspešné absolvovanie ako podmienky na získanie kreditov.⁴

Výsledky prieskumu ukázali, že najviac absolventov vysokých škôl dosiahlo priemernú známku výborne (A: 33,6 %) a veľmi dobre (A) a výborne (B: 38,8 %). Necelá štvrtina (23,1 %) opýtaných získala priemernú známku C. Len malý počet respondentov dosiahol nízke priemerné hodnotenie - D (3,4 %) a E (1,1 %).

Ženy (39,9 %) v najvyššej miere dosahovali v škole výborné výsledky, avšak muži častejšie ukončili vysokoškolské štúdium s priemernou známku B (40,3 %) a C (30,0 %). Uspokojivý alebo dostatočný prospech mal približne rovnaký počet opýtaných z oboch skupín. V podstate je možné konštatovanie, že ženy dosiahli lepšie priemerné hodnotenie za štúdium než muži.

Najvyšší počet opýtaných z oboch skupín dosiahol veľmi dobrý priemerný prospech (1. stupeň: 37,5 %, 2. stupeň: 39,5 %). Absolventi 2. stupňa (35,6 %) získali vo vyššej miere aj výborné výsledky. Bakalári mali častejšie priemerný (26,5 %), uspokojivý (4,7 %) a aj dostatočný prospech (1,7 %). Na základe zistených údajov môžeme povedať, že **magistri a inžinieri dosiahli lepšie priemerné hodnotenie za štúdium než ich kolegovia, ktorí ukončili 1. stupeň vysokoškolského štúdia.**

Tabuľka 4: Priemerná konečná známka (v %)

	A	B	C	D	E
Pohlavie					
Muži	25,4	40,3	30,0	3,5	0,8
Ženy	39,9	37,7	17,8	3,4	1,2
Stupeň štúdia					
1. stupeň	29,6	37,5	26,5	4,7	1,7
2. stupeň	35,6	39,5	21,4	2,8	0,7
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	37,3	37,2	21,0	3,4	1,1
02	38,7	36,7	20,2	2,9	1,5
03	38,8	40,1	17,1	3,3	0,7
04	28,6	44,0	21,9	3,7	1,8
05	46,9	35,2	15,5	2,1	0,3
06	24,1	36,6	33,5	5,1	0,7
07	32,7	40,5	22,6	3,1	1,1
08	37,1	33,1	26,6	3,2	0
09	38,6	40,4	19,5	0,9	0,6
10	29,1	41,8	27,3	1,8	0
Celá vzorka	33,6	38,8	23,1	3,4	1,1

⁴ Vyhláška č. 614/2002 Z. z. o kreditovom systéme štúdia

Najlepšie hodnotenie so známkou výborný získali v najvyššom počte absolventi študijných odborov z oblasti umenia a humanitných vied (38,7 %), prírodných vied, matematiky a štatistiky (46,9 %) a poľnohospodárstva, lesníctva, rybnárstva a veterinárstva (37,1 %). Veľmi dobrý prospech mal prioritu u absolventov študijných odborov z oblasti spoločenských vied, žurnalistiky a informácií (40,1 %), obchodu, administratívy a práva (44,0 %), informačných a komunikačných technológií (36,6 %), techniky, výroby a stavebníctva (40,5 %), zdravia a sociálneho zabezpečenia (40,4 %) a služieb (41,8 %). Absolventi študijných odborov z oblasti vzdelávania, mali v rovnakej miere priemernú známku výborný (37,3 %) a veľmi dobrý (37,2 %). Dobré (33,5 %) a uspokojivé hodnotenie (5,1 %) dosiahli najčastejšie opýtaní, ktorí sa venovali informačným a komunikačným technológiám. Najvyšší počet respondentov s priemernou známkou dostatočný bol zaznamenaný v študijných odboroch z oblasti obchodu, administratívy a práva (1,8 %) a umenia a humanitných vied (1,5 %), pričom v skupine absolventov študijných odborov z oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, rybnárstva, veterinárstva a služieb neuviedol takého hodnotenie nikto. Z uvedených dát vyplýva, že najlepšie priemerné hodnotenie za štúdium získali absolventi študijných odborov z oblasti prírodných vied, matematiky a štatistiky, zdravia a sociálneho zabezpečenia a spoločenských vied, žurnalistiky a informácií. Najhorší priemerný prospech za celé štúdium mali opýtaní, ktorí sa venovali informačno-komunikačným technológiám, službám, inžinierstvu, technike, výrobe a stavebníctvu a obchodu, administratíve a právu.

Metódy výučby

Obsah, formy a metódy výučby sú dôležitou súčasťou vysokoškolského vzdelávania. Vhodne zvolené spôsoby pomáhajú študentom učivo lepšie pochopiť a podporujú ich motiváciu učiť sa. Prílišná teoretická orientácia výučby a chýbajúce praktické zručnosti prispievajú k tomu, že absolventi vysokých škôl sa necítia dostatočne pripravení pre trh práce a ani na vstup do bežného života. Preto je dôležité prepájanie výučby s praxou, aplikácia teórie na praktických príkladoch, možnosť vyskúšať si nadobudnuté poznatky a zručnosti v praxi, pretože môžu už počas štúdia prispievať k sebaistote absolventov a ich väčšej samostatnosti. Spôsob výučby postavený na aktivizujúcich metódach a prepájaní učiva s praxou tak prispieva k celostnému rozvoju absolventov.⁵ Pri vyhodnotení tejto otázky sme použili techniku zisťovania váženého aritmetického priemeru. **Na vysokých školách boli najčastejšie využívané nasledovné vyučovacie metódy: prednášky, samoštúdium, písomné úlohy a ústne prezentácie študentov.** V nižšom počte využívali pedagógovia aj riešenie úloh v skupine, vzdelávanie orientované na riešenie problémov, stáž a prax študentov. Za vyučovacie metódy, ktoré boli využívané v najnižšej miere označili absolventi vysokých škôl medziodborové vzdelávacie aktivity, účasť na výskumných úlohách a skúsenosť študentov s podnikateľskými aktivitami. Výsledky prieskumu potvrdili, že v súčasnosti na vysokých školách dominuje pasívne vyučovanie. Metódy, ktoré by podporovali aktivity študentov, prepojenie teoretickej výučby a praxe, zapojenie sa študentov do výskumných projektov a získavanie skúseností s podnikateľskými aktivitami, sa využívajú len vo veľmi malej miere.

⁵ Hall, R., Drál, P., Fridrichová, P., Hapalová, M., Lukáč, S., Miškolci, J., Vančíková, K.: Analýza zistení o stave školstva na Slovensku: To dá rozum, Bratislava: MESA10, 2019. Dostupné na <https://analyza.todarozum>. s 531

Tabuľka 5: Vyučovacie metódy

Vyučovacie metódy	Vo veľmi veľkej miere	Vo veľkej miere	Priemerne	V malej miere	Vôbec	Mean	Poradie
Prednášky	64,7	21,9	10,6	2,3	0,6	1,52	1
Skupinové úlohy	18,0	28,1	30,4	19,2	4,3	2,64	5
Výskumné projekty	5,2	9,6	18,0	31,1	36,1	3,83	9
Stáž, prax	10,9	14,4	23,3	24,6	26,8	3,42	7
Riešenie problémov	18,1	22,9	26,0	19,3	13,7	2,88	6
Písomné úlohy	37,6	32,1	20,0	8,2	2,1	2,05	3
Ústne prezentácie	32,3	34,8	21,6	9,5	1,8	2,14	4
Samoštúdium	46,4	30,6	18,0	4,2	0,8	1,82	2
Medziodborové vzdelávanie	5,1	12,3	27,7	29,0	25,9	3,58	8
Podnikateľské aktivity	4,9	10,8	15,3	24,8	44,2	3,93	10

Porovnanie priemerných hodnôt metód vzdelávania ukázalo, že v študijných odboroch z oblasti vzdelávania, umenia a humanitných vied, spoločenských vied, žurnalistiky a informácií, obchodu, administratívy a právu, prírodných vied, matematiky a štatistiky, informačno-komunikačných technológií, techniky, výroby a stavebníctva a poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva **boli najčastejšie využívané** prednášky, pričom v študijnom odbore z oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia preferovali samoštúdium a v odbore zameranom na služby mali prioritu ústne prezentácie študentov.

Medzi metódy vzdelávania, ktoré sú na našich vysokých školách **uplatňované najmenej** patrilo v študijných odboroch z oblasti vzdelávania, umenia a humanitných vied, spoločenských vied, žurnalistiky a informácií, prírodných vied, matematiky a štatistiky, poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva a zdravia a sociálneho zabezpečenia **získavanie skúseností s podnikateľskými aktivitami**, pričom v odboroch z oblasti obchodu, administratívy a práva, techniky, výroby a stavebníctva a služieb **sa najmenej venovali realizácii výskumných projektov**. Absolventi študijných odborov z oblastí orientovaných na informačno-komunikačné technológie v najnižšej miere uvádzali, že sa počas štúdia mohli **zúčastniť na stáži alebo na odbornej praxi. sú v súčasnosti najčastejšie využívané pasívne vzdelávacie metódy** V rámci jednotlivých študijných odborov z oblastí podľa ISCED-F-2013 sa už podľa možností a obsahového zamerania dostávajú do praxe tie metódy, ktoré aktivizujú študentov a snažia sa, aby si teoretické vedomosti mohli vyskúšať na rôznych projektoch alebo i priamo v praxi.

Tabuľka 6: Vyučovacie metódy uplatňované v jednotlivých oblastiach vzdelávania (priemer)

Vyučovacie metódy	01*	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Prednášky	1,51	1,64	1,24	1,59	1,37	1,56	1,53	1,66	1,53	1,73
Skupinové úlohy	2,0	2,81	2,16	2,45	2,98	2,37	2,73	2,69	3,08	2,49
Výskumné projekty	4,03	3,88	3,63	4,06	3,73	3,65	3,89	3,7	3,79	3,90
Stáž, prax	2,91	3,3	3,31	3,6	3,96	3,94	3,62	2,94	2,14	3,55
Riešenie problémov	3,33	3,09	3,18	2,86	3,09	2,0	2,62	3,1	3,31	2,57
Písomné úlohy	1,85	1,95	1,73	1,97	2,09	2,35	1,99	2,24	2,47	2,18
Ústne prezentácie	1,92	1,83	1,62	1,96	2,21	2,7	2,35	2,16	2,5	1,57
Samoštúdium	1,88	1,75	1,98	1,79	1,95	1,58	1,98	2,15	1,51	1,96
Medziodborové vzdelávanie	3,43	3,37	3,81	3,82	3,63	3,64	3,6	3,25	3,56	3,57
Podnikateľské aktivity	4,3	4,14	3,98	3,53	4,26	3,48	3,83	3,75	4,34	3,37

* ISCED F 2013

Počet kurzov, prednášok dištančnou formou

Okrem klasických prednášok poskytujú mnohé vysoké školy svojim študentom aj možnosť využitia online prednášok. Predstavujú modernejší spôsob štúdia, ktorý im môže ušetriť čas a zefektívniť štúdium. Výsledky prieskumu ukázali, že **viac ako polovica absolventov nemala počas svojho štúdia žiadnu možnosť sledovať výučbu prostredníctvom internetu**. Asi každý desiaty opýtaný mohol týmto modernejším spôsobom absolvovať polovicu svojich prednášok a iba 3,9 % respondentov malo možnosť sledovať online všetky prednášky. Opýtaní z verejných vysokých škôl častejšie nemali žiadnu možnosť sledovať prednášky online, zatiaľ čo absolventi súkromných vysokých škôl mohli vo vyššom počte prostredníctvom internetu sledovať asi polovicu svojich prednášok, prípadne aj všetky. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že možnosť študovať modernejším spôsobom mali vo vyššej miere respondenti, ktorí navštevovali súkromné vysoké školy.

Respondenti, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v roku 2016/2017 častejšie nemali možnosť sledovať svoje prednášky online. Absolventi zo školského roku 2020/2021 vo vyššom počte mohli prostredníctvom internetu vidieť nielen polovicu prednášok, ale aj všetky. Zistené údaje ukázali, že možnosť študovať modernejším spôsobom mali častejšie respondenti, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021.

Žiadnu alebo len minimálnu možnosť sledovať prednášky online mali absolventi študijných odborov z oblastí zameraných na umenie a humanitné vedy, spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie a vzdelávanie. Polovicu svojich prednášok mohli prostredníctvom internetu sledovať najčastejšie respondenti, ktorí vyštudovali odbory z oblastí orientovaných na služby a informačno-komunikačné technológie. Všetky, alebo aspoň väčšinu svojich prednášok, mohli online spôsobom vidieť v najvyššom počte opýtaní, ktorí sa v rámci štúdia zamerali na informačno-komunikačné technológie, pričom v nižšej miere mali tieto moderné možnosti aj absolventi študijných odborov z oblasti služieb, obchodu, administratívy a práva a techniky, výroby a stavebníctva. Z výsledkov prieskumu je zrejmé, že najviac možností sledovať výučbu prostredníctvom internetu mali absolventi odborov, ktoré sa týmito modernými informačnými technológiami priamo zaoberali. Najmenej možností vidieť online prednášky mali respondenti, ktorí študovali odbory z oblastí zameraných na humanitné vedy a umenie, spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie a na vzdelávanie.

Tabuľka 7: Kurzy, prednášky, ktoré mohli respondenti absolvovať online (v %)

	Žiadna	2	Polovica	4	Všetky
Typ VŠ					
Verejná/štátna	58,8	20,1	10,1	7,3	3,7
Súkromná	47,0	21,7	16,9	6	8,4
Rok ukončenia štúdia					
Kohorta 2016/2017	63,8	20,0	7,9	6,7	1,6
Kohorta 2020/2021	53,8	20,3	12,4	7,7	5,8
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	64,0	19,3	9,7	4,3	2,7
02	72,5	15,0	6,4	3,6	2,5
03	73,0	16,0	2,9	5,2	2,9
04	64,1	17,4	7,9	5,6	5,0
05	53,9	25,2	12,0	6,1	2,8
06	31,7	24,8	17,1	18,2	8,2
07	59,5	19,9	10,9	6,1	3,6
08	53,2	27,9	10,8	6,3	1,8
09	58,2	21,9	11,7	6,1	2,1
10	54,0	14,0	20,0	8,0	4,0
Celá vzorka	58,4	20,2	10,3	7,2	3,9

Počet kurzov, prednášok, ktoré mohli respondenti počas pandémie Covid 19 sledovať online

Pandémia Covid 19, ktorá zasiahla v roku 2020 celý svet zmenila v živote ľudí mnoho vecí. Jej súčasťou bolo aj zatvorenie všetkých škôl na Slovensku a prechod z prezenčného vzdelávania na online výučbu. Na otázku, koľko prednášok mohli respondenti sledovať online počas pandémie Covid 19, odpovedali iba opýtaní, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021, pretože v čase pandémie patrili k študentom vysokých škôl, ktorých sa táto situácia priamo týkala. Z celkového počtu 1 542 opýtaných nemala iba veľmi malá časť respondentov žiadne možnosti sledovať výučbu online. **Približne 10,5 % absolventov mohlo týmto spôsobom sledovať asi polovicu svojich prednášok a výrazná väčšina opýtaných (59,3 %) získala možnosť vidieť online všetky, prípadne väčšinu (24,3 %) svojich prednášok.**

V skupine respondentov z verejných vysokých škôl nemalo asi 6 % opýtaných žiadnu alebo len veľmi malú možnosť sledovať výučbu online, zatiaľ čo v podsúbore absolventov súkromných vysokých škôl neuvádzal túto situáciu nikto. Približne polovicu svojich prednášok, mohli prostredníctvom internetu vidieť vo vyššej miere opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách (12,8 %, verejné a štátne VŠ: 10,5 %). Sledovať väčšinu výučby alebo aj všetky prednášky online spôsobom mohlo 83,5 % absolventov verejných a štátnych vysokých škôl a 87,3 % respondentov, ktorí študovali na súkromných vysokých školách. **Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že zamestnanci súkromných vysokých škôl reagovali na pandémiu Covid 19 rýchlejšie a vo vyššej miere zabezpečili svojim študentom možnosť študovať týmto, v tom čase nevyhnutným spôsobom.**

Žiadnu možnosť sledovať počas pandémie Covid 19 online prednášky mali absolventi študijných odborov z oblastí zameraných na spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie (3,5 %), obchod, administratívu a právo (2,9 %) a vzdelávanie (2,8 %), pričom v skupine opýtaných, ktorí sa zaujímali o poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo, zdravie a sociálne zabezpečenie a služby neuviedol túto možnosť nikto. Približne polovicu svojej výučby mohli prostredníctvom internetu sledovať najmä opýtaní, ktorí vyštudovali odbory zamerané na zdravie a sociálne zabezpečenie (23,7 %), pričom v nižšej miere ich mohli vidieť aj respondenti, ktorí sa v rámci štúdia venovali vzdelávaniu (24,6 %), umeniu a humanitným vedám (12,8 %), technike, výrobe a stavebníctvu (12,6 %) a prírodným vedám, matematike a štatistike (11,8 %). Všetky, alebo aspoň väčšinu svojich prednášok mohli online spôsobom sledovať najčastejšie absolventi študijných odborov z oblastí zameraných na informačno-komunikačné technológie (79,1 %), služby (72,7 %) a obchod, administratívu a právo (73,2 %). Z výsledkov prieskumu je zrejmé, že najviac možností vidieť prednášky prostredníctvom internetu mali opäť opýtaní, ktorí sa týmito modernými informačnými technológiami počas štúdia priamo zaoberali. Najmenej možností sledovať výučbu prostredníctvom internetu mali respondenti, ktorí študovali odbory z oblastí vzdelávania, prírodných vied, matematiky a štatistiky a techniky, výroby a stavebníctva.

Tabuľka 8: Kurzy, prednášky, ktoré mohli respondenti absolvovať online počas pandémie (v %)

	Žiadna	2	Polovica	4	Všetky
Pohlavie					
Muži	1,3	4,2	7,2	24,8	62,5
Ženy	2	4,2	12,8	23,9	57,1
Typ VŠ					
Verejná/štátna	1,7	4,3	10,5	24,6	58,9
Súkromná	0	0	12,8	12,8	74,4
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	2,8	5,6	12,3	24,6	54,7
02	0,9	2,8	12,8	24,6	58,9
03	3,5	2,8	7,6	22,2	63,9
04	2,9	2,3	6,4	15,2	73,2
05	1,1	5,4	11,8	32,8	48,9
06	1,4	2,9	1,4	15,2	79,1
07	1,7	4,6	12,6	28,6	52,5
08	0	7,7	9,6	28,8	53,9
09	0	8,5	23,7	32,2	35,6
10	0	0	9,1	18,2	72,7
Celá vzorka	1,7	4,2	10,5	24,3	59,3

Študijný program ako základ pre profesionálnu kariéru a pre osobnostný rozvoj

Úlohou vysokých škôl je v súčasnej spoločnosti prispieť k rozvoju vzdelanosti a poznania v súlade s potrebami spoločnosti. Kvalitné vysokoškolské vzdelanie dáva mladým ľuďom nielen základy pre ich ďalší osobnostný rast a rozvoj, ale podporuje aj ich kariérny rast podľa potrieb spoločnosti. Podľa Odporúčania Rady Európy a jej Výboru ministrov má vysokoškolské vzdelanie stanovené viaceré ciele, vrátane prípravy študentov na ich aktívne občianstvo a budúcu kariéru, prispieva k ich zamestnateľnosti a podporuje ich osobnostný rozvoj a tvorbu širokej vedomostnej základne.⁶

Profesionálna kariéra

Názor, že absolvovanie študijného programu prispelo vo veľmi veľkej miere k ich profesionálnej kariére, prezentovalo 28,3 % opýtaných a asi tretina respondentov s daným tvrdením súhlasila. K nerozhodnutým patrila približne štvrtina opýtaných. Naopak, 10,9 % oslovených mladých ľudí sa domnievalo, že ich študijný program prispel k ich profesionálnej kariére len v malej miere a 5 % opýtaných toto tvrdenie zamietlo úplne. Uvedené zistenia ukázali, že **viac než polovica absolventov vysokých škôl považovala štúdium za potrebné pre ich profesionálnu kariéru a iba 15,9 % respondentov sa s daným názorom stotožnilo len v malej miere alebo vôbec.**

Muži (62,8 %, ženy: 56,4 %) častejšie považovali ich študijný program vo veľmi veľkej alebo vo veľkej miere za dobrý základ pre ich profesionálnu kariéru. Ženy (17,3 %, muži: 14,1 %) vo vyššej miere s týmto tvrdením nesúhlasili. Z uvedeného je zrejmé, že muži považovali svoj študijný program dôležitejší pre budovanie kariéry než ženy.

Tvrdenie, že ich študijný program predstavuje dobrý základ pre ich kariérny rast, deklarovali najmä najstarší respondenti (43,6 %, menej než 25 rokov: 23,2 %, od 25 do 29 rokov: 29,6 %, od 30 do 34

⁶ Odporúčania Rady Európy a jej Výboru ministrov týkajúce sa verejnej zodpovednosti za vysokoškolské vzdelávanie a výskum. Dostupné na www.enqa.eu

rokov: 25,3 %), pričom nesúhlasné stanovisko najčastejšie prezentovali opýtaní mladší než 25 rokov (19,9 %, od 25 do 29 rokov: 15,0 %, od 30 do 34 rokov: 18,0 %, 35 rokov a viac: 5,5 %). Z uvedených zistení vyplynulo, že svoj študijný program považovali za základ pre profesionálnu kariéru najmä absolventi vysokých škôl starší než 35 rokov. K ich najväčším oponentom patrili najmladší opýtaní.

Tabuľka 9: Študijný program ako dobrý základ pre profesionálnu kariéru (v %)

	<i>Vo veľmi veľkej miere</i>	2	3	4	<i>Vôbec</i>
Pohlavie					
Muži	30,4	32,4	23,1	10,3	3,8
Ženy	26,7	29,7	26,3	11,3	6,0
Vek					
Menej než 25 rokov	23,2	28,1	28,8	15,3	4,6
25-29	29,6	31,5	23,9	10,1	4,9
30-34	25,3	30,1	26,6	12,2	5,8
35 a viac	43,6	32,7	18,2	0	5,5
Stupeň štúdia					
1. stupeň	26,1	28,0	27,7	11,8	6,4
2. stupeň	29,4	32,2	23,6	10,4	4,4
Typ VŠ					
Verejná/štátna	27,8	31,2	25,1	10,9	5,0
Súkromná	43,3	21,1	20,0	10,0	5,6
Rok ukončenia štúdia					
Kohorta 2016/2017	28,4	29,9	24,8	10,4	6,5
Kohorta 2020/2021	28,2	31,7	25,0	11,3	3,8
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	24,8	29,5	28,6	12,4	4,7
02	25,7	27,4	25,2	14,6	7,1
03	18,9	29,1	32,3	15,4	4,3
04	26,0	29,8	26,3	12,4	5,5
05	30,3	27,9	24,5	10,8	6,5
06	41,5	32,5	17,8	6,4	1,8
07	26,9	37,4	23,8	8,4	3,5
08	26,1	28,7	27,0	9,6	8,6
09	30,7	32,2	24,3	7,8	5,0
10	20,0	34,0	20,0	12,0	14,0
Celá vzorka	28,3	30,9	24,9	10,9	5,0

S názorom, že ich študijný program je **dobrym základom pre profesionálnu kariéru**, častejšie súhlasili opýtaní, ktorí ukončili 2. stupeň vysokoškolského štúdia (29,4 %, 1. stupeň: 26,1 %). Respondenti, ktorí absolvovali 1. stupeň štúdia (6,4 %, 2. stupeň: 4,4 %), s týmto tvrdením vo vyššej miere nesúhlasili. Prezentované výsledky prieskumu ukázali, že výber svojho študijného programu považovali za dôležitý pre profesionálnu kariéru opýtaní, ktorí absolvovali magisterský a inžiniersky stupeň štúdia. Príčinou týchto zistení môže byť skutočnosť, že respondenti, ktorí ukončili 2. stupeň štúdia sa vo väčšine zamestnali a začali tak budovať svoju kariéru. Veľká časť bakalárov prešla na druhý stupeň štúdia a budovaní svojej kariéry sa venovali v nižšej miere.

Absolventi súkromných vysokých škôl (64,4 %, verejné a štátne VŠ: 59,0 %) častejšie považovali študijný program vo veľmi veľkej alebo vo veľkej miere za dobrý základ pre ich profesionálnu kariéru. S týmto tvrdením nesúhlasil približne rovnaký počet opýtaných z oboch typov vysokých škôl (súkromné: 5,6 %, verejné a štátne VŠ: 5,0%), avšak respondenti, ktorí vyštudovali verejné a štátne vysoké školy (25,1 %, súkromné VŠ: 20,0 %) vo vyššej miere nevedeli toto tvrdenie posúdiť. Z uvedeného je zrejme, že

absolventi súkromných vysokých škôl považovali svoj študijný program dôležitejší pre kariéru než opýtani, ktorí študovali na verejných alebo štátnych vysokých školách.

Opýtani, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v roku 2020/2021 (59,9 %, 2016/2017: 58,3 %) častejšie zastávali názor, že ich študijný program predstavuje dobrý základ pre ich profesionálnu kariéru. K nerozhodnutým patrilo približne rovnaký počet opýtaných z oboch skupín, avšak absolventi zo školského roku 2016/2017 (16,9 %, 2020/2021: 15,1 %) vo vyššom počte s týmto tvrdením nesúhlasili. Výsledky prieskumu ukázali, že respondenti, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium neskôr, dávali vybranému študijnému programu vyššiu šancu pozitívne ovplyvniť ich profesionálnu kariéru než opýtani, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2016/2017.

Absolventi, ktorí študovali programy z oblastí zameraných na informačno-komunikačné technológie (74,0 %), poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (54,8 %) a techniku, výrobu a stavebníctvo (64,3 %) ich považovali za dôležité pre profesionálnu kariéru (XY %). K ich oponentom patrili najmä absolventi študijných programov z oblastí spoločenských vied, žurnalistiky a informácií (18,7 %) , umenia a humanitných vied (21,8 %) a služieb (%) (26,0 %).

Osobnostný rozvoj

Názor, že vysokoškolské štúdium prispelo vo veľmi veľkej miere k **ich osobnostnému rozvoju** deklarovalo 28 % respondentov a viac než tretina opýtaných s daným tvrdením súhlasila. K nerozhodnutým patrilo 23,8 % oslovených absolventov vysokých škôl a asi 10,2 % respondentov sa domnievalo, že ich študijný program prispel k ich osobnostnému rozvoju len v malej miere. Približne 4,1 % opýtaných toto tvrdenie zamietlo úplne. Prezentované dáta ukázali, že **61,8 % absolventov vysokých škôl považovalo štúdium za potrebné pre rozvoj ich osobnosti. Iba 14,3 % respondentov sa s daným názorom stotožnilo v malej miere, prípadne vôbec.**

Muži (65,6 %) vo vyššej miere než ženy (58,9 %) považovali študijný program vo veľmi veľkej alebo vo veľkej miere za dobrý základ pre ich osobnostný rast. Ženy (26,0 %, muži: 21,0 %) sa vo vyššej miere nevedeli rozhodnúť, prípadne s týmto tvrdením nesúhlasili (ženy: 15,1 %, muži: 13,3 %). Z uvedeného je zrejmé, že muži považovali študijný program za dôležitejší pre rozvoj ich osobnosti než ženy.

Tvrdenie, že ich študijný program predstavuje dobrý základ pre rozvoj osobnosti, prezentovali vo výrazne vyššej miere najstarší opýtani (35 rokov a viac: 63,6 %) (XY %), pričom nesúhlasné stanovisko prezentovali najmä najmladší respondenti (menej než 25 rokov: 7,3 %) (XY %). Rozhodnúť sa nevedeli absolventi vo veku od 30 do 34 rokov (27,2 %). Uvedené údaje ukázali, že svoj študijný program považovali za pevný základ pre osobnostný rast najčastejšie najstarší absolventi vysokých škôl. K ich najväčším oponentom patrili opäť opýtani mladší než 25 rokov.

S názorom, že ich študijný program predstavuje dobrý základ pre rozvoj osobnosti, častejšie súhlasili respondenti, ktorí ukončili 2. stupeň vysokoškolského štúdia (29,5 %, 1. stupeň: 24,8 %), avšak bakalári s daným výrokom vo vyššej miere nesúhlasili (7,4 %, 2. stupeň: 2,7 %). Uvedené zistenia ukázali, že výber svojho študijného programu považovali za dôležitý pre osobnostný rozvoj najmä mladí ľudia, ktorí ukončili magisterský alebo inžiniersky stupeň štúdia a hľadali si zamestnanie.

Absolventi súkromných vysokých škôl (81,1 %) častejšie než respondenti, ktorí študovali na verejných alebo štátnych vysokých školách (61,2 %) považovali študijný program vo veľmi veľkej alebo vo veľkej miere za dobrý základ pre ich osobnostný rozvoj. K nerozhodnutým patrili vo vyššej miere absolventi

verejných a štátnych vysokých škôl (24,2 %, súkromné VŠ: 14,4 %), ktorí zároveň s daným názorom častejšie nesúhlasili (verejné a štátne VŠ: 14,6 %, súkromné VŠ: 4,5 %).

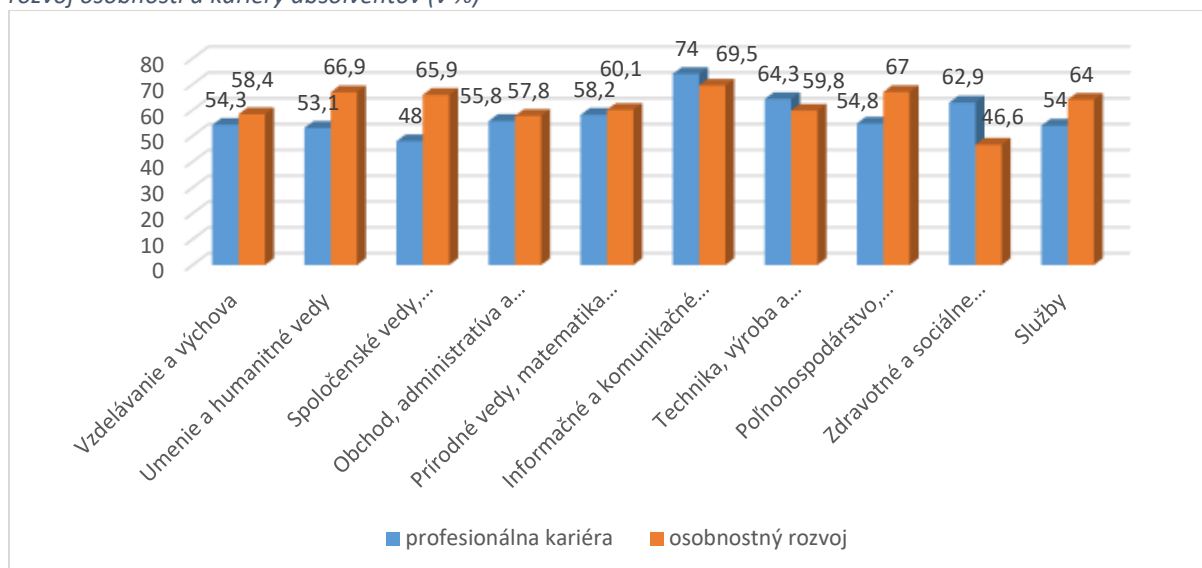
Opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti informačno-komunikačných technológií (33,3 %), poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva (32,2 %), spoločenských vied, žurnalistiky a informácií (29,8 %) a umenia a humanitných vied (32,0 %), ich považovali za veľmi dôležité pre svoj osobnostný rozvoj. Na otázku nevedeli odpovedať respondenti, ktorí študovali odbory z oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia (35,1 %). K oponentom patrili najmä absolventi študijných programov zameraných na zdravie a sociálne zabezpečenie (18,3 %), obchod, administratívu a právo (15,9 %) a na prírodné vedy, matematiku a štatistiku (16,7 %).

Tabuľka 10: Študijný program ako dobrý základ pre osobnostný rozvoj (v %)

	Vo veľmi veľkej miere	2	3	4	Vôbec
Pohlavie					
Muži	28,3	37,3	21,1	9,7	3,6
Ženy	27,8	31,1	26,0	10,5	4,6
Vek					
Menej než 25 rokov	20,9	31,6	24,4	15,8	7,3
25-29	28,5	34,7	23,5	9,5	3,8
30-34	27,7	32,5	27,2	9,4	3,2
35 a viac	63,6	27,3	5,5	1,8	1,8
Stupeň štúdia					
1. stupeň	24,8	32,6	23,0	12,2	7,4
2. stupeň	29,5	34,4	24,2	9,2	2,7
Typ VŠ					
Verejná/štátna	27,3	33,9	24,2	10,4	4,2
Súkromná	50,0	31,1	14,4	3,3	1,2
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	26,0	32,4	27,1	11,2	3,3
02	32,0	34,9	19,0	8,3	5,8
03	29,8	36,1	22,4	7,5	4,2
04	25,4	32,4	26,3	11,0	4,9
05	27,6	32,5	23,2	11,7	5,0
06	33,3	36,2	17,5	10,4	2,6
07	24,2	35,6	26,3	11,2	2,7
08	32,2	34,8	24,3	5,2	3,5
09	21,8	24,8	35,1	11,9	6,4
10	24,0	40,0	22,0	10,0	4,0
Celá vzorka	28,0	33,8	23,9	10,2	4,1

Porovnanie údajov za obidva faktory hodnotiace výber študijného programu ukázalo, že absolventi študijných odborov zameraných na informačno-komunikačné technológie, techniku, výrobu a stavebníctvo a zdravie a sociálne zabezpečenie považovali študijný program za dobrý základ pre kariéru, zatiaľ čo ostatní opýtaní dali prednosť rozvoju osobnosti.

Graf 1: Porovnanie údajov za údaje vysokú dôležitosť a dôležitosť pre študijný program ako dobrý základ pre rozvoj osobnosti a kariéry absolventov (v %)

Poznámka: Údaje v % sú súčtom odpovedí za 1 a 2 možnosť.

Opýtani, ktorí študovali odbory z oblasti informačno-komunikačných technológií, poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva, spoločenských vied, žurnalistiky a informácií a umenia a humanitných vied, ich považovali za veľmi dôležité pre svoj osobnostný rozvoj. Na otázku nevedeli odpovedať respondenti, ktorí študovali odbory z oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia. K oponentom patrili najmä absolventi študijných programov zameraných na zdravie a sociálne zabezpečenie, obchod, administratívu a právo a na prírodné vedy, matematiku a štatistiku.

Porovnanie údajov za obidva faktory hodnotiace výber študijného programu ukázalo, že osobnostný rast považovali za dôležitejší všetci respondenti, najmä najstarší opýtani (XY %) a absolventi súkromných vysokých škôl % (graf 1). Zaujímavé rozdiely boli zistené iba pri oblasti vzdelávania podľa ISCED-F-2013, kde sa ukázalo, že absolventi študijných odborov zameraných na informačno-komunikačné technológie, techniku, výrobu a stavebníctvo a zdravie a sociálne zabezpečenie považovali študijný program za dobrý základ pre kariéru, zatiaľ čo ostatní opýtani dali prednosť rozvoju osobnosti.

Téma environmentálnej udržateľnosti ako súčasť študijného programu

Trvalá udržateľnosť sa odvíja od potreby zabezpečiť súčasné generácie bez ohrozenia saturovať vlastné potreby. Ide o komplexný koncept, ktorý zahŕňa ekologickú, ekonomickú a sociálnu rovinnu. Hlavným cieľom je dosiahnuť rovnováhu medzi ľudskými aktivitami a životným prostredím tak, aby bolo možné zachovať zdravie planéty a zároveň zlepšovať kvalitu života pre všetky jej obyvateľov. V jednoduchosti môžeme trvalú udržateľnosť definovať tak, že naša činnosť by nemala nadmieru vyčerpávať prírodné zdroje alebo škodiť životnému prostrediu tak, že by to bránilo budúcim generáciám v plnení ich potrieb.⁷ Udržateľný rozvoj je zároveň základnou zásadou Európskej únie a plnenie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja je prioritou vnútorných a vonkajších politík Únie. Zosúladením opatrení v celej škále politických oblastí vrátane energetiky, životného prostredia, mobility a poľnohospodárstva chce EÚ dosiahnuť zelenú transformáciu. **Ako vo všetkých sektoroch, tak aj v oblasti vzdelávania je potrebné prijať niektoré opatrenia a aplikovať ich do výučby. Cieľom je vzdelávať všetky vekové kategórie tak, aby boli u detí, mládeže, aj u dospelých rozvíjané vedomosti, zručnosti a postoje s cieľom žiť udržateľnejším spôsobom, prijať zdravší životný štýl a prispievať k pozitívnym zmenám v starostlivosti o prírodu.** V celej Európe sa v rámci vzdelávania na všetkých typoch škôl vykonáva čoraz väčší počet iniciatív a opatrení v oblasti zmeny klímy, biodiverzity a udržateľnosti. V mnohých krajinách sa zaviedli stratégie súvisiace so vzdelávaním v oblasti životného prostredia a udržateľnosti. Ako skonštatovali odborníci z EÚ, napriek dlhoročnému úsiliu nie je **učenie zamerané na environmentálnu udržateľnosť považované za systémový prvok politiky a praxe v EÚ.**⁸ **Názor, že environmentálna udržateľnosť bola vo veľkej miere súčasťou študijného programu, prezentovalo 9,5 % opýtaných, pričom tejto téme sa vo veľkej miere v rámci štúdia venovalo 14,9 % absolventov. Strednú mieru jej pripisovala viac než pätina opýtaných a asi štvrtina respondentov priznala, že environmentálnej udržateľnosti sa venovali len v malej miere. Najviac, až 30,6 % absolventov vysokých škôl sa tejto dôležitej téme počas štúdia nevenovalo vôbec.**

Z prezentovaných údajov vyplynulo, že environmentálnej udržateľnosti sa v rámci študijného programu viac venovali najstarší respondenti (35 rokov a viac: 50,8 %), absolventi súkromných vysokých škôl (41,7 %), respondenti, ktorí končili štúdium v školskom roku 2020/21 (27,1 %), opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva (58,1 %), služieb (49,0 %), techniky, výroby a stavebníctva (38,3 %) a prírodných vied, matematiky a štatistiky (37,5 %).

Počas štúdia sa touto dôležitou témou len v malej miere zaoberali respondenti vo veku od 30 do 34 rokov (20,5 %) a opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia (8,6 %), informačno-komunikačných technológií (10,9 %), spoločenských vied, žurnalistiky a informácií (13,9 %), umenia a humanitných vied (17,8 %) a obchodu, administratívy a práva (15,6 %).

⁷ Dostupné na: www.ekorestart.sk

⁸ Dostupné na: www.ewobox.sk

Tabuľka 11: Environmentálna udržateľnosť ako súčasť študijného programu (v %)

	<i>Veľmi vysoká úroveň</i>	2	3	4	Žiadna
Vek					
Menej než 25 rokov	9,4	14,2	21,2	19,9	35,2
25-29	9,4	17,0	22,1	23,9	27,6
30-34	8,5	12,0	19,7	24,6	35,2
35 a viac	12,3	38,5	19,7	13,9	15,6
Typ VŠ					
Verejná/štátna	8,8	15,7	21,6	23,4	30,5
Súkromná	18,1	23,6	19,7	20,1	18,5
Rok ukončenia štúdia					
Kohorta 2016/2017	8,4	15,3	21,4	22,7	32,2
Kohorta 2020/2021	10,2	17,1	21,8	23,8	27,1
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	7,8	12,9	26,6	24,9	27,8
02	5,1	12,7	23,8	21,6	36,8
03	4,4	9,5	11,3	30,3	44,5
04	6,4	19,2	20,0	24,0	41,4
05	17,1	20,4	21,6	20,7	20,1
06	3,3	7,6	16,1	25,9	47,1
07	15,7	22,6	29,9	21,6	10,2
08	36,3	21,8	24,2	14,5	3,2
09	4,1	4,5	17,3	23,6	50,5
10	14,5	34,5	27,3	12,7	10,9
Celá vzorka	9,5	14,9	21,7	23,3	30,6

Spokojnosť so študijným programom

Spokojnosť študentov vysokých škôl sa považuje za významný ukazovateľ kvality vzdelávania. Ovplyvňujú ju viaceré faktory: profesionálne prostredie, kvalita výučby, kvalita získaných študijných poznatkov, prístup prednášajúcich, zrozumiteľnosť výkladu, korešpondovanie predmetov so študijným programom, ale i osobnosť študentov, ich vek, záujem o študijný odbor, o získanie nových vedomostí a možnosti uplatnenia sa na trhu práce. Výsledky prieskumu ukázali, že spokojnosť so študijným odborom vyjadřila viac než polovica (59,6 %) opýtaných, pričom nespokojnosť deklarovalo 17,7 % oslovených respondentov.

Svýberom svojho študijného odboru boli spokojnejší muži (63,9 %), respondenti starší než 35 rokov (77,7 %), absolventi súkromných vysokých škôl (67,3 %), opýtaní, ktorí ukončili 2. stupeň štúdia (61,1 %) a respondenti, ktorí študovali odbory z oblastí zameraných na informačno-komunikačné technológie (68,6 %), techniku, výrobu a stavebníctvo (66,7 %), poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (66,5 % a služby (62,0 %).

K nespokojným patrili častejšie ženy (13,2 %), opýtaní mladší než 25 rokov (18,8 %), absolventi verejných a štátnych vysokých škôl (13,0 %), bakalári (16,7 %) a respondenti, ktorí sa v rámci štúdia venovali umeniu a humanitným vedám (16,0 %), zdraviu a sociálnemu zabezpečeniu (15,8 %) a spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám (15,7 %).

Tabuľka 12: Spokojnosť so študijným programom (v %)

	Veľmi spokojný/á	2	3	4	Veľmi nespokojný/á
Pohlavie					
Muži	26,3	37,6	23,8	8,5	3,8
Ženy	22,9	33,3	30,6	10,0	3,2
Vek					
Menej než 25 rokov	17,6	33,8	29,8	11,7	7,1
25-29	25,1	36,4	26,9	9,1	2,5
30-34	24,6	31,4	31,4	9,2	3,4
35 a viac	44,4	33,3	11,1	3,7	7,5
Typ VŠ					
Verejná/štátna	23,9	34,9	28,2	9,5	3,5
Súkromná	42,4	24,9	25,1	4,3	3,3
Stupeň štúdia					
1. stupeň	20,8	35,5	27,0	11,7	5,0
2. stupeň	26,1	35,0	28,0	8,2	2,7
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	21,5	33,3	32,3	8,8	4,1
02	23,8	31,1	29,1	12,1	3,9
03	18,4	35,7	30,2	12,2	3,5
04	24,0	32,7	29,2	10,4	3,7
05	24,5	34,7	28,2	9,0	3,6
06	31,0	37,6	24,3	5,9	1,2
07	27,4	39,3	21,9	7,9	3,5
08	28,1	37,7	23,7	7,0	3,5
09	17,3	34,2	32,7	10,8	5,0
10	18,0	44,0	24,0	10,0	4,0
Celá vzorka	24,4	35,2	27,7	9,3	3,4

Uvedené údaje potvrdili, že k spokojným absolventom častejšie patrili opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách, pričom výrazne nižšiu mieru spokojnosti a vyššiu nespokojnosť deklarovali respondenti, ktorí navštevovali verejné alebo štátne vysoké školy.

So svojim odborom štúdia boli najspokojnejší absolventi, ktorí sa venovali informačno-komunikačným technológiám, technike, výrobe a stavebníctvu a poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu. Najvyššiu mieru nespokojnosti prezentovali absolventi študijných odborov z oblasti umenia a humanitných vied, spoločenských vied, žurnalistiky a informácií a zdravia a sociálneho zabezpečenia.

Medzinárodná mobilita a iné aktivity počas štúdia

Medzinárodná mobilita umožňuje študentom vycestovať do zahraničia s cieľom študovať, zoznámiť sa s krajinou, zdokonaľiť sa v cudzom jazyku a získať nielen nové vedomosti, ale aj praktické skúsenosti. Jej základy sú zakotvené aj v zákone č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách, v § 58 pod názvom Akademická mobilita.

Medzinárodná mobilita

Absolvovanie medzinárodnej mobility počas vysokoškolského štúdia pomáha študentom osvojiť si sociálne a komunikačné schopnosti i špecifické zručnosti potrebné pre moderný trh práce. Výsledky prieskumu ukázali, že **študijný pobyt v zahraničí absolvovalo len 15,1 % opýtaných**, pričom **až 84,9 % respondentov sa do medzinárodnej mobility študentov nezapojilo**.

Z údajov uvedených v tabuľke č. 27 je zrejmé, že odbornú stáž alebo prax počas vysokoškolského štúdia častejšie absolvovali ženy (17,3%), respondenti vo veku od 30 do 34 rokov (20,0 %), absolventi 2. stupňa štúdia (17,0 %) a opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti umenia a humanitných vied (28,6 % a zdravia a sociálneho zabezpečenia (23,3 %).

Tabuľka 13: Medzinárodná mobilita (v %)

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	12,4	87,6
Ženy	17,2	82,8
Vek		
Menej než 25 rokov	12,5	87,5
25-29	14,7	85,3
30-34	20,0	80,0
35 a viac	7,3	92,7
Stupeň štúdia		
1. stupeň	11,3	88,7
2. stupeň	17,0	83,0
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	10,9	89,1
02	28,6	71,4
03	13,8	86,2
04	14,7	85,3
05	9,9	90,1
06	8,5	91,5
07	13,3	86,7
08	18,3	81,7
09	23,3	76,7
10	8,0	92,0
Celá vzorka	15,1	84,9

Hlbšia analýza zistených údajov potvrdila, že z celkového počtu 434 (15,1 %) opýtaných sa necelá polovica respondentov zúčastnila na jednom (198 – 6,8 %) alebo dvoch (178 – 6,1 %) zahraničných študijných pobytoch. Tri medzinárodné mobility absolvovalo 42 (1,4 %) mladých ľudí, pričom už omnoho menej respondentov vycestovalo počas svojho vysokoškolského štúdia na zahraničný pobyt štyri (13 - 0,4 %) alebo až päťkrát (3 – 0,1 %).⁹

Druh skúseností, ktoré respondenti v zahraničí získali

Študenti môžu v zahraničí absolvovať rôzne druhy pobytov, od vzdelávacích, po stáž v podniku alebo laboratóriu, prípadne absolvujú len jazykový kurz, aby sa zdokonalili v cudzom jazyku alebo krátky workshop. Z celkového počtu 469 respondentov, ktorí absolvovali medzinárodnú mobilitu, **viac než polovica (59,4 %) opýtaných v zahraničí študovala a necelá tretina (27,4 %) respondentov absolvovala stáž alebo prax.** Už omnoho menej absolventov vysokých škôl sa v rámci medzinárodnej mobility zapojilo do letnej školy (9,0 %), jazykového kurzu (1,6 %) alebo do iných aktivít (0,7 %). Na viacerých zahraničných aktivitách (1,9 %) sa zúčastnili necelé dve percentá opýtaných.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené údaje vo vzťahu k stupňu štúdia a k oblasti vzdelávania.

⁹ Údaje sú vypočítané z celkového počtu respondentov (n=2895).

Tabuľka 14: Druh skúseností, ktoré respondenti v zahraničí získali (v %)

	Štúdium	Prax, stáž	Jazykový kurz	Letná škola	Iné	Viac aktivít
Stupeň štúdia						
1. stupeň	67,6	16,2	1,9	11,4	1,9	1,0
2. stupeň	56,8	31,0	1,5	9,1	0,4	1,2
Oblasti vzdelávania (ISCED F)						
01	77,8	13,9	0	8,3	0	0
02	59,3	22,9	3,4	11,0	0,9	2,5
03	76,6	17,6	0	2,9	0	2,9
04	76,0	16,0	2,0	6,0	0	0
05	65,6	21,9	0	12,5	0	0
06	61,1	27,8	2,8	8,3	0	0
07	57,8	29,8	1,8	8,8	1,8	0
08	19,0	42,9	0	33,3	4,8	0
09	30,4	60,9	0	6,5	0	2,2
10	50,0	50,0	0	0	0	0
Celá vzorka	59,4	27,4	1,6	9,0	0,7	1,9

Z odpovedí respondentov vyplynulo, že v rámci medzinárodnej mobility navštívili viac ako 36 krajín. Najčastejšie vycestovali do Českej republiky, Nemecka, Španielska, Poľska, Rakúska, Portugalska, Francúzska, Talianska, Ruska a Holandska. V najnižšom počte prežili toto obdobie v Kanade, Kolumbii, Egypte a v Írsku.

Dĺžka pobytu v zahraničí

Pobyty v zahraničí môžu mať rôzne trvanie, pričom môžu byť krátkodobé v rozmedzí niekoľkých týždňov, ale i dlhodobé, ktoré trvajú od dvoch do 12 mesiacov, prípadne aj dlhšie. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že **najviac, až 37 % opýtaných bolo na medzinárodnej mobilite v trvaní od 4 do 6 mesiacov a o niečo menej (33,6 %) respondentov malo pobyt kratší než tri mesiace**. Program v trvaní od 7 do 12 mesiacov si vybrala necelá štvrtina absolventov a len 7,1 % opýtaných vycestovalo na medzinárodnú mobilitu, ktorá trvala 13 mesiacov a dlhšie.

Absolventi štátnych a verejných vysokých škôl najčastejšie absolvovali zahraničný pobyt, ktorý trval od 4 do 6 mesiacov, pričom opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách, sa v najvyššej miere zapojili do programov, ktoré trvali 13 mesiacov a dlhšie. Respondenti, ktorí študovali na verejných a štátnych vysokých školách, vo vyššom počte absolvovali zahraničné pobyty, ktoré trvali menej než tri mesiace, prípadne od 7 do 13 mesiacov. Z prezentovaných zistení je zrejmé, že absolventi súkromných vysokých škôl mali omnoho viac možností zostať na najdlhších zahraničných pobytoch než ich rovesníci, ktorí študovali na verejných a štátnych vysokých školách.

Absolventi študijných programov z oblasti vzdelávania, spoločenských vied, žurnalistiky a informácií, obchodu, administratívy a práva, prírodných vied, matematiky a štatistiky, informačno-komunikačných technológií, techniky, výroby a stavebníctva a služieb sa v najvyššom počte zapojili do medzinárodnej mobility v trvaní od 4 do 6 mesiacov. Opýtaní, ktorí sa v rámci štúdia orientovali na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo a na zdravie a sociálne zabezpečenie dali prednosť zahraničnému pobytu kratšiemu ako tri mesiace. Medzinárodnú mobilitu v trvaní od 7 do 12 mesiacov si častejšie vybrali respondenti, ktorí sa venovali umeniu a humanitným vedám. Tento typ pobytu bol zaujímavý aj pre absolventov študijných odborov z oblasti informačno-komunikačných technológií a obchodu, administratívy a práva, zatiaľ čo v skupine opýtaných, ktorí sa v rámci štúdia venovali službám, si ho nevybral nikto. Títo respondenti sa častejšie než ostatní zapojili do najdlhších programov v trvaní 13 mesiacov a viac.

Tabuľka 15: Dĺžka pobytu v zahraničí (v %)

	Menej než 3 mesiace	Od 4 do 6 mesiacov	Od 7 do 12 mesiacov	13 mesiacov a dlhšie
Typ VŠ				
Verejná/štátna	33,9	37,7	22,4	6,0
Súkromná	25,0	18,8	18,8	37,4
Oblasti vzdelávania (ISCED F)				
01	34,3	42,9	17,1	5,7
02	30,5	29,7	33,0	6,8
03	25,7	48,6	17,1	8,6
04	23,5	39,2	23,5	13,8
05	18,8	75,0	6,2	0
06	28,6	37,1	28,6	5,7
07	29,8	45,6	15,8	8,8
08	61,9	14,3	19,0	4,8
09	63,8	12,8	19,1	4,3
10	25,0	50,0	0	25,0
Celá vzorka	33,6	37,0	22,3	7,1

Počet ECTS kreditov uznaných za pobyt v zahraničí

Za predmety úspešne absolvované v zahraničí dostane študent určitý počet kreditov, ktoré mu budú uznané a započítané do štúdia na domácej vysokej škole tak, aby mohol doma ďalej pokračovať v štúdiu. Systém ECTS umožňuje prepočítanie získaných kreditov a pomáha integrovať rôzne typy vzdelávania, zjednodušuje proces uznávania kvalifikácie, čím podporuje mobilitu študentov.¹⁰ **Asi polovica absolventov si z programu medzinárodnej mobility priniesla menej než 15 ECTS kreditov**, pričom len 14,6 % respondentov získalo v zahraničí viac ako 15 ECTS kreditov. Viac než tretina opýtaných absolvovala zahraničný pobyt bez ECTS kreditov.

Ženy vo vyššej miere získali menej než 15 a aj viac než 15 ECTS kreditov. Žiadne ECTS kredity si zo zahraničného pobytu neprinieslo 42,9 % mužov a asi tretina žien. Z uvedeného je zrejmé, že ženy v rámci medzinárodnej mobility získavali ECTS kredity častejšie než muži. V rámci zahraničného pobytu získalo menej než 15 ECTS kreditov viac než 70 % najmladších a najstarších respondentov. Viac ako 15 ECTS kreditov si priniesli opýtaní vo veku od 25 do 29 rokov. Žiadne ECTS kredity nezískalo až viac než 40 % absolventov vysokých škôl vo veku od 30 do 34 rokov. Uvedené údaje ukázali, že najviac ECTS kreditov si zo zahraničného pobytu priniesli opýtaní mladší než 25 rokov a starší než 35 rokov, pričom k najmenej úspešným patrili respondenti, ktorí mali od 30 do 34 rokov.

Menej než 15 ECTS kreditov získali častejšie absolventi 1. stupňa štúdia, zatiaľ čo opýtaní, ktorí ukončili 2. stupeň vysokoškolského štúdia si z medzinárodnej mobility vo výrazne vyššej miere priniesli viac než 15 ECTS kreditov. Žiadne ECTS kredity nezískali najmä absolventi magisterského alebo inžinierskeho stupňa štúdia. Z uvedeného je zrejmé, že bakalárom sa častejšie podarilo v rámci medzinárodnej mobility získať ECTS kredity než respondentom, ktorí ukončili 2. stupeň štúdia.

Väčšina respondentov, ktorí sa venovali vzdelávaniu, umeniu, humanitným a spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám, obchodu, administratíve a právu, prírodným vedám, matematike a štatistike a informačno-komunikačným technológiám, získala v rámci zahraničného pobytu menej než 15 ECTS kreditov. Žiadne ECTS kredity nezískali najmä absolventi odborov z oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva, zdravia a sociálneho zabezpečenia a služieb. Viac ako 15 ECTS kreditov dostali v rámci medzinárodnej mobility opýtaní, ktorí sa orientovali na služby a na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo. Uvedené údaje ukázali, že najviac ECTS kreditov získali

¹⁰ Dostupné na www.eurydice.eacea.ec.europa.eu

v rámci zahraničného pobytu absolventi, ktorí sa zaujímali o študijné odbory z oblasti obchodu, administratívy a práva, pričom k najmenej úspešným patrili respondenti, ktorí sa v rámci štúdia venovali poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu.

Tabuľka 16: Počet ECTS kreditov uznaných za pobyt v zahraničí (v %)

	Menej než 15	Viac než 15	Žiadne
Pohlavie			
Muži	46,1	11,0	42,9
Ženy	52,7	16,6	30,7
Vek			
Menej než 25 rokov	71,4	6,2	22,4
25-29	48,1	16,7	35,2
30-34	45,1	13,1	41,8
35 a viac	75,0	0	25,0
Stupeň štúdia			
1. stupeň	61,3	7,5	31,2
2. stupeň	46,8	16,9	36,3
Oblasti vzdelávania (ISCED F)			
01	56,8	13,5	29,7
02	55,9	15,3	28,8
03	57,1	20,0	22,9
04	66,7	13,7	19,6
05	43,8	21,8	34,4
06	54,3	5,7	40,0
07	47,4	5,2	47,4
08	14,3	23,8	61,9
09	31,9	19,2	48,9
10	25,0	25,0	50,0
Celá vzorka	50,3	14,6	35,1

Podpora zahraničného pobytu z programu mobility

Medzinárodná mobilita študentov je zabezpečovaná prostredníctvom rôznych programov. Medzi najznámejšie a najčastejšie využívané patrí program Erasmus+, ktorý sa zameriava na spoluprácu medzi vysokými školami a podnikmi. Národný štipendijný program je financovaný prostredníctvom MŠVVaM SR a poskytuje študentom štipendium určené na pokrytie nákladov spojených s pobytom v zahraničí. Štipendijný program Medzinárodného vyšehradského fondu (Visegrad Scholapship Program) je organizovaný Medzinárodným vyšehradským fondom (Visegrad Fund) a spolupracuje s národnými ministerstvami školstva štátov V4. Program CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies) je zameraný na podporu mobility v stredoeurópskom regióne a podporuje spoluprácu vysokých škôl v 15 členských štátoch. Na Slovensku ho koordinuje Národná kancelária programu CEEPUS SAIA, ktorá tiež zabezpečuje zahraničné mobility študentov. Okrem toho existujú na Slovensku rôzne fondy (Fond na podporu umenia, Nadácia Tatra banky ...), ktoré sa venujú týmto aktivitám.¹¹ **Výsledky prieskumu ukázali, že až necelé tri štvrtiny zahraničných pobytov boli podporované z programu Erasmus+.** Asi 12,2 % opýtaných malo medzinárodnú mobilitu zastrešenú iným druhom programu a 1,6 % respondentov vycestovalo do zahraničia s podporou z Národného štipendijného programu. Približne 13 % absolventov priznalo, že ich medzinárodná mobilita nebola podporená žiadnym programom.

¹¹ Dostupné na www.vsmu.sk/medzinarodna-spolupraca

Výrazná väčšina opýtaných, ktorí sa zapojili do medzinárodnej mobility, ale najmä respondenti, ktorí sa v rámci svojho študijného odboru venovali vzdelávaniu (91,9 %), spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám (80,0 %), obchodu, administratíve a právu (80,4 %) a prírodným vedám, matematike a štatistike (81,3 %), mali svoj zahraničný pobyt podporený z programu Erasmus+. Z iného, bližšie neuvedeného programu, získali finančný príspevok najmä opýtaní z odborov z oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva (33,4 %) a zdravia a sociálneho zabezpečenia (21,3 %). Národný štipendijný program prispel na medzinárodnú mobilitu respondentom, ktorí sa v rámci štúdia venovali vzdelávaniu (2,7 %), umeniu a humanitným vedám (2,5 %), spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám (2,9 %), prírodným vedám, matematike a štatistike (3,1 %) a technike, výrobe a stavebníctvu (1,7 %). Zo žiadneho programu nemali svoj zahraničný pobyt podporený najmä opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti techniky, výroby a stavebníctva (24,6 %), služieb (25,0 %) a zdravia a sociálneho zabezpečenia (21,3 %). Prezentované zistenia potvrdili, že podporu pre svoju medzinárodnú mobilitu si z rôznych programov najčastejšie zabezpečili absolventi študijných odborov z oblasti vzdelávania, pričom tieto finančné príspevky v najnižšej miere využili opýtaní, ktorí sa v rámci vysokoškolského štúdia venovali službám.

Tabuľka 17: Podpora zahraničného pobytu z programu mobility (v %)

Oblasti vzdelávania (ISCED F)	Erasmus+	Národný štipendijný fond	Iný program	Nie
01	91,9	2,7	2,7	2,7
02	74,6	2,5	14,4	8,5
03	80,0	2,9	8,5	8,6
04	80,4	0	9,8	9,8
05	81,3	3,1	3,1	12,5
06	65,7	0	14,3	20,0
07	66,7	1,7	7,0	24,6
08	57,1	0	33,4	9,5
09	57,4	0	21,3	21,3
10	75,0	0	0	25,0
Celá vzorka	73,2	1,6	12,2	13,0

Odrieknutie zahraničných pobytov spojených so štúdiom kvôli pandémie Covid 19

Na danú otázku odpovedali iba respondenti (n=1 532), ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021, čiže po pandémii Covid 19. Ukázalo sa, že **kvôli tejto pandémie odrieklo zahraničný pobyt spojený so štúdiom 22,7 % opýtaných**. Na otázku odpovedali záporne viac než tri štvrtiny respondentov. Kvôli pandémii Covid 19 odriekli zahraničný pobyt spojený so štúdiom najmä respondenti študijných odborov z oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva, zdravia a sociálneho zabezpečenia, služieb a vzdelávania. Zaujímavé je zistenie, že v najnižšej miere sa pre pandémiu Covid 19 zriekli študijného pobytu v zahraničí absolventi odborov orientovaných na informačno-komunikačné technológie.

Tabuľka 18: Odrieknutie zahraničných pobytov spojených so štúdiom počas pandémie (v %)

Oblasti vzdelávania (ISCED F)	Áno	Nie
01	26,6	73,4
02	25,0	75,0
03	20,0	80,0
04	25,1	74,9
05	21,5	78,5
06	12,0	88,0
07	23,8	76,2
08	30,8	69,2
09	27,6	72,4
10	21,2	78,8
Celá vzorka	22,7	77,3

Iné aktivity počas štúdia

Absolvovanie stáže alebo praxe počas štúdia

Pracovná stáž alebo prax pomáha študentom vysokých škôl ešte počas štúdia spoznať ako fungujú podniky a firmy v reálnom živote, čo im zároveň aj pomôže overiť si teoretické poznatky zo školy v praxi. **Počas vysokoškolského štúdia absolvovalo stáž alebo prax 59,1 % opýtaných**, pričom 40,9 % respondentov takúto šancu počas štúdia nevyužilo.

Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že odbornú stáž alebo prax ešte počas štúdia absolvovali najmä muži (65,8 %), najstarší respondenti (65,5 %) a absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia (64,4 %). Zistená štatisticky významná závislosť vo vzťahu k veku ukázala, že zároveň so stúpajúcim vekom absolventov sa zvyšoval aj počet opýtaných, ktorí sa počas vysokoškolského štúdia zúčastnili na stáži alebo praxi.

Ako je uvedené v tabuľke č. 33, odbornú prax alebo stáž počas štúdia absolvovala výrazná väčšina opýtaných, ktorí študovali odbory z oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia (95,0 %), služieb (81,5 %), poľnohospodárstva, lesníctva, rybníctva a veterinárstva (93,8 %), vzdelávania (78,2 %) a spoločenských vied, žurnalistiky a informácií (77,6 %). O odbornú stáž alebo prax prejavili v najnižšej miere záujem absolventi študijných odborov orientovaných na prírodné vedy, matematiku a štatistiku a na informačno-komunikačné technológie.

Tabuľka 19: Absolvovanie stáže alebo praxe počas štúdia (v %)

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	65,8	34,2
Ženy	50,4	49,6
Vek		
Menej než 25 rokov	50,4	49,6
25-29	59,3	40,7
30-34	65,4	34,6
35 a viac	65,5	34,5
Stupeň štúdia		
1. stupeň	48,1	51,9
2. stupeň	64,4	35,6
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	78,2	21,8
02	60,5	39,5
03	77,6	22,4
04	51,7	48,3
05	39,6	60,4
06	36,2	63,8
07	54,9	45,1
08	83,5	16,5
09	89,6	10,4
10	54,0	46,0
Celá vzorka	59,1	40,9

Prax alebo stáž ako súčasť študijného plánu v rámci študijného programu

Niektoré vysoké školy majú prax alebo stáž zakomponovanú v študijných programoch študentov, z čoho vyplýva, že pre nich je absolvovanie praxe povinné. Je dôležité, aby pedagógovia pomáhali študentom zapojiť sa do praxe v rámci vopred dohodnutej spolupráce s podnikmi, firmami, alebo inštitúciami kde si môžu overiť získané vedomosti priamo v praxi a nadobudnúť nové návyky a zručnosti. V prípade, že si odbornú prax hľadajú študenti sami, môže sa stať, že sa im nepodarí **nájsť si prax súvisiacu priamo so študijným odborom a jej absolvovanie nebude efektívne. Prax alebo stáž ako súčasť študijného plánu v rámci študijného programu absolvovalo až 80,2 % respondentov**, pričom iba necelá pätina opýtaných sa jej nezúčastnila.

Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že odbornú stáž alebo prax ako súčasť študijného plánu v rámci študijného programu absolvovali vo vyššej miere ženy (85,2 %), respondenti, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021 (82,0 %) a opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti vzdelávania (97,7 %), zdravia a sociálneho zabezpečenia (95,0 %) a poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva (93,8 %). Do tohto druhu odbornej stáže a praxe sa v najnižšej miere zapojili absolventi študijných odborov orientovaných na informačno-komunikačné technológie a na obchod, administratívu a právo.

Tabuľka 20: Prax alebo stáž ako súčasť študijného plánu v rámci študijného programu (v %)

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	71,7	28,3
Ženy	85,2	14,8
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	78,3	21,7
Kohorta 2020/2021	82,0	18,0
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	97,7	2,3
02	75,4	24,6
03	80,8	19,2
04	62,6	37,4
05	77,3	22,7
06	66,0	34,0
07	72,5	27,5
08	93,8	6,2
09	95,0	5,0
10	81,5	18,5
Celá vzorka	80,2	19,8

Dobrovoľnícke aktivity počas štúdia

Pod pojmom „dobrovoľníctvo“ chápeme činnosť, ktorú niekto vykonáva vo svojom voľnom čase, v prospech niekoho iného a bez nároku na finančnú odmenu. Podmienky výkonu dobrovoľníckej činnosti sú na Slovensku upravené zákonom č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že **počas štúdia sa dobrovoľníckym aktivitám venovala len necelá tretina opýtaných** a až 71 % respondentov sa dobrovoľníckych aktivít nezúčastnilo.

Tabuľka 21: Dobrovoľnícke aktivity počas štúdia (v %)

Oblasti vzdelávania	Áno	Nie
Vzdelávanie a výchova	32,2	67,8
Umenie a humanitné vedy	36,5	63,5
Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy	37,6	62,4
Obchod, administratíva a právo	22,5	77,5
Prírodné vedy, matematika a štatistika	25,7	74,3
Informačné a komunikačné technológie	25,1	74,9
Technika, výroba a stavebníctvo	26,7	73,3
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo	19,1	80,9
Zdravotné a sociálne zabezpečenie	33,0	67,0
Služby	30,0	70,0
Celá vzorka	29,0	71,0

Predchádzajúca vzdelávacia kariéra

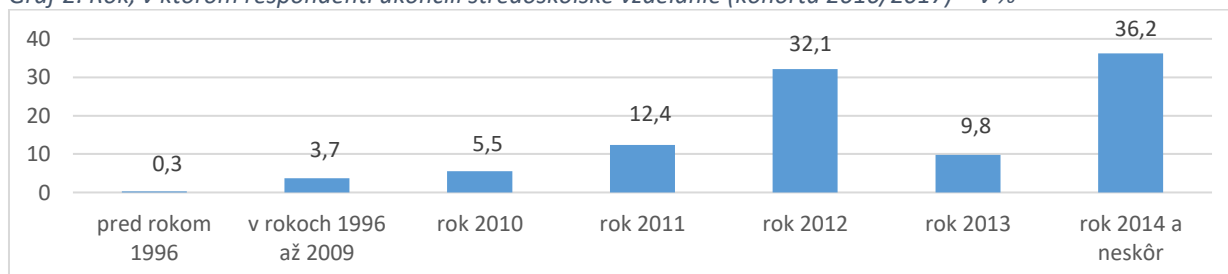
Podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách je základnou podmienkou prijatia na štúdium podľa § 53, odsek 3 získanie úplného stredného alebo úplného stredného odborného vzdelania. Z uvedeného je zrejmé, že každý študent vysokej školy musí mať ukončené úplné stredoškolské vzdelanie.

Rok ukončenia stredoškolského štúdia

Základnou otázkou je uvedenie roku, v ktorom oslovení absolventi maturovali. Vzhľadom na časový posun bola skupina opýtaných rozdelená na dva podsúbory - na kohortu absolventov, ktorí ukončili vysokú školu v školskom roku 2016/2017 a skupinu respondentov, ktorí ukončili vysokoškolské štúdia v školskom roku 2020/2021.

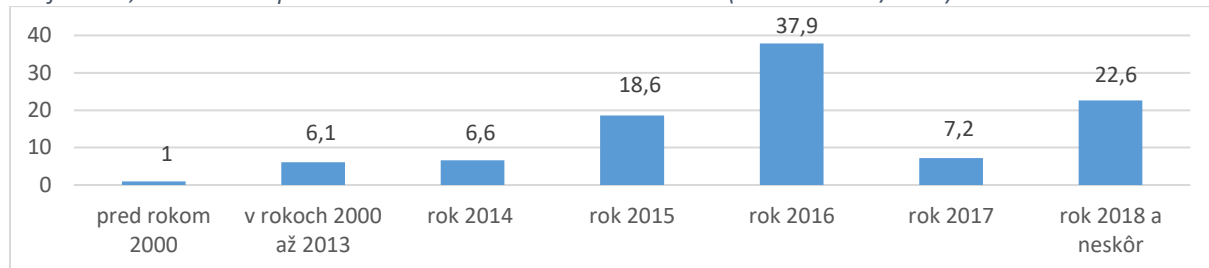
V kohorte absolventov z roku 2016/2017 zmaturovala viac ako tretina opýtaných v rokoch 2012 a 2014 a neskôr. Už omnoho menej respondentov ukončilo stredoškolské štúdium v rokoch 2011 a 2013. Najmenej opýtaných maturovalo v roku 2010, v rokoch 1996 až 2009 a pred rokom 1996.

Graf 2: Rok, v ktorom respondenti ukončili stredoškolské vzdelanie (kohorta 2016/2017) – v %

V skupine absolventov vysokých škôl z roku 2020/2021 zmaturovalo najviac opýtaných v roku 2016. Viac ako pätina respondentov skončila strednú školu v roku 2018 a neskôr a 18,6 % oslovených absolventov maturovalo v roku 2015. Len viac ako 6 % opýtaných uviedlo rok 2014 a roky 2000 až 2013, pričom najmenej absolventov ukončilo stredoškolské štúdiá ešte pred rokom 2000.

Graf 3: Rok, v ktorom respondenti ukončili stredoškolské vzdelanie (kohorta 2020/2021) – v %

Krajina, kde respondenti získali najvyššiu úroveň stredoškolského vzdelania

Výsledky prieskumu ukázali, že **až 99,0 % opýtaných získalo najvyššiu úroveň stredoškolského vzdelania na Slovensku a iba 1,0 % respondentov maturovalo v inej krajine**. Oslovení mladí ľudia najčastejšie uvádzali Ukrajinu, Českú republiku a Nemecko, prípadne inú bližšie neurčenú krajinu v Európe. Na Slovensku získali najvyššie stredoškolské vzdelanie vo vyššej miere muži, respondenti vo veku od 30 do 34 rokov, absolventi 2. stupňa štúdia, opýtaní, ktorí študovali na verejných a štátnych vysokých školách, respondenti, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2016/2017 a absolventi študijných odborov z oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva a služieb.

Tabuľka 22: Miesto získania najvyššieho stredoškolského vzdelania (v %)

	Slovensko	Iná krajina
Pohlavie		
Muži	99,2	0,8
Ženy	98,9	1,1
Vek		
Menej než 25 rokov	95,4	4,6
25-29	99,3	0,7
30-34	100,0	0
35 a viac	91,7	8,3
Stupeň štúdia		
1. stupeň	97,9	2,1
2. stupeň	99,5	0,5
Typ VŠ		
Verejná/štátna	99,2	0,8
Súkromná	92,4	7,6
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	99,9	0,1
Kohorta 2020/2021	98,2	1,8
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	99,4	0,6
02	98,0	2,0
03	98,5	1,5
04	98,9	1,1
05	99,7	0,3
06	98,9	1,1
07	99,3	0,7
08	100,0	0
09	98,2	1,8
10	100,0	0
Celá vzorka	99,0	1,0

Najvyššia úroveň stredoškolského vzdelania pred prvým nástupom na vysokú školu

Medzinárodná klasifikácia vzdelávania (ISCED) je súčasťou medzinárodných ekonomických a sociálnych klasifikácií podľa UNESCO. Umožňuje orientáciu v sústave vzdelania podľa jednotlivých odborov a stupňov. Nadväzuje na ňu Národná klasifikácia vzdelania, ktorá sa zameriava na usporiadanie všetkých študijných a učebných odborov a ich zameraní podľa klasifikačnej techniky. Umožňuje jednotný spôsob kódovania súčasných študijných a učebných odborov a ich zameraní (ŠaUO), ktoré sú uvedené vo vyhláške MŠVVaM SR o sústave odborov vzdelávania a o vecnej pôsobnosti k odborom vzdelávania.¹² **Až 65,3 % respondentov získalo všeobecné vzdelanie s maturitou (gymnázium) a necelá štvrtina opýtaných absolvovala stredné odborné vzdelanie s maturitou.** Asi 10,1 % opýtaných študovalo na stredných odborných školách s maturitou a výučným listom, 1,2 % opýtaných navštevovalo vyššie odborné vzdelanie s absolventským diplomom a iba 15 (0,5 %) respondentov absolvovalo nadstavbové alebo pomaturitné vzdelávanie.

Tabuľka 23: Najvyššie dosiahnuté stredoškolské vzdelanie pred nástupom na vysokú školu (v %)

	Stredné všeobecné (gymnázium)	Stredné odborné s maturitou a výučným listom	Stredné odborné s maturitou	Nadstavbové, pomaturitné vzdelanie	Vyššie odborné vzdelanie
Pohlavie					
Muži	61,8	12,0	25,2	0,3	0,7
Ženy	68,1	8,5	21,2	0,6	1,6
Vek					
Menej než 25 rokov	61,0	11,7	26,2	0,4	0,7
25-29	68,3	9,2	21,2	0,3	1,0
30-34	59,7	11,8	26,3	1,0	1,2
35 a viac	31,7	18,3	33,3	5,0	11,7
Stupeň štúdia					
1. stupeň	59,9	11,5	26,2	0,8	1,6
2. stupeň	67,9	9,4	21,3	0,3	1,1
Typ VŠ					
Verejná/štátna	66,0	9,8	22,5	0,5	1,2
Súkromná	41,8	17,6	35,2	1,1	4,3
Rok ukončenia štúdia					
Kohorta 2016/2017	65,3	8,8	24,5	0,6	0,8
Kohorta 2020/2021	65,3	11,2	21,5	0,4	1,6
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	57,1	13,7	25,7	0	3,5
02	62,5	12,8	20,2	0,7	3,8
03	68,9	7,8	22,2	1,1	0
04	61,5	11,0	27,2	0	0,3
05	89,5	3,0	6,9	0,3	0,3
06	68,5	10,7	20,8	0	0
07	55,1	9,7	33,8	0,4	1,0
08	56,6	13,1	27,0	3,3	0
09	76,6	5,1	16,8	0,6	0,9
10	36,4	21,8	40,0	1,8	0
Celá vzorka	65,3	10,1	22,9	0,5	1,2

¹² Dostupné na www.minedu.sk

Ženy častejšie maturovali na gymnáziách (68,1 %), zatiaľ čo muži vo vyššej miere navštevovali stredné odborné školy nielen s maturitou (25,2 %), ale aj stredné odborné školy s maturitou a výučným listom (12,0 %). Približne rovnaký počet opýtaných absolvoval nadstavbové pomaturitné štúdium, zatiaľ čo ženy vo vyššom počte získali titul na vyšších odborných školách.

Úplné stredoškolské všeobecné vzdelanie získali najmä respondenti vo veku od 25 do 29 rokov (68,3 %). Najstarší opýtaní 35 a viac rokov častejšie absolvovali stredné odborné školy, ktoré končili maturitou (33,3 %)

Gymnázium navštevovali vo vyššej miere absolventi 2. stupňa vzdelania (67,9 %), pričom bakalári častejšie študovali na stredných odborných školách s maturitou (26,2 %) a stredných odborných školách s maturitou a výučným listom (11,5 %). Približne rovnaký počet opýtaných z obidvoch skupín navštevoval školy, ktoré im umožnili získať nadstavbové pomaturitné vzdelanie a vyššie odborné vzdelanie s absolventským diplomom.

Približne rovnaký počet opýtaných z obidvoch kohort maturovali na gymnáziách (zhodne po 65,3 %), pričom respondenti, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2016/2017 častejšie študovali na stredných odborných školách s maturitou (24,5 %). Absolventi vysokých škôl z roku 2020/2021 vo vyššej miere navštevovali stredné odborné školy končiace maturitou aj výučným listom (11,2 %) a vyššie odborné školy s absolventským diplomom (1,6 %). Približne rovnaký počet opýtaných absolvoval nadstavbové pomaturitné štúdium.

Priemerná známka na maturitnom vysvedčení

Výsledky prieskumu ukázali, že **viac ako polovica absolventov vysokých škôl (54,6 %) dosiahla na maturitnej skúške priemernú známku výbornú a 38,8 % opýtaných získalo známku chválitebnú**. Len malý počet oslovených respondentov dosiahol priemerné maturitné hodnotenie dobrý (6,3 %) a dostatočný (0,3 %).

Najvyšší počet opýtaných z obidvoch skupín, avšak častejšie ženy (60,5 %), ukončili stredoškolské štúdium s priemernou známkou výbornú. Chválitebnú (44,8 %) a dobrý prospech (8,0 %) mali vo vyššom počte muži, pričom priemernú známku dostatočnú získal približne rovnaký počet opýtaných z obidvoch skupín.

S priemernou známkou výbornú zmaturovali najčastejšie najmladší opýtaní (61,0 %), pričom najstarší respondenti dosiahli vo vyššej miere chválitebnú (50,0 %) a dobrý prospech (27,8 %). Z uvedených zistení je možné konštatovať, že zároveň so zvyšujúcim sa vekom absolventov vysokých škôl klesal počet opýtaných s výborným prospechom a zvyšoval sa počet respondentov, ktorí mali na maturitnom vysvedčení priemernú známku chválitebnú. Absolventi vysokých škôl starší než 35 rokov patrili vo výrazne vyššej miere k žiakom s dobrým prospechom. Pomerne malý počet opýtaných vo veku nižšom než 35 rokov mal na maturitnej skúške známku dostatočnú, zatiaľ čo v podsúbore najstarších respondentov, nezískal toto hodnotenie nikto. Na základe zistených údajov môžeme povedať, že najmladší absolventi dosiahli na maturitách lepšie priemerné hodnotenie než ich kolegovia, ktorí mali 35 rokov a viac.

Najvyšší počet opýtaných z verejných a štátnych vysokých škôl mal na maturitnom vysvedčení priemernú známku výbornú (55,4 %), pričom respondenti, ktorí študovali na súkromných vysokých školách mali najčastejšie chválitebnú prospech (45,5 %). Absolventi súkromných vysokých škôl dosiahli zároveň vo vyššej miere priemerné maturitné hodnotenie dobrý (23,9 %) a dostatočný (1,1 %). Na základe zistených údajov sa dá povedať, že absolventi verejných a štátnych vysokých škôl mali na stredných školách lepší priemerný prospech než ich rovesníci, ktorí študovali na súkromných vysokých školách.

Tabuľka 24: Priemerná známka na maturitnom vysvedčení (v %)

	Výborný	Chváľitebný	Dobrý	Dostatočný
Pohlavie				
Muži	46,9	44,8	8,0	0,3
Ženy	60,5	34,3	5,1	0,1
Vek				
Menej než 25 rokov	61,0	32,8	5,9	0,3
25-29	56,5	37,9	5,4	0,2
30-34	44,7	46,9	8,2	0,2
35 a viac	22,2	50,0	27,8	0
Typ VŠ				
Verejná/štátna	55,4	38,6	5,8	0,2
Súkromná	29,5	45,5	23,9	1,1
Oblasti vzdelávania (ISCED F)				
01	50,4	38,8	10,4	0,4
02	58,6	34,3	6,8	0,3
03	54,2	40,6	5,2	0
04	52,6	41,6	5,8	0
05	65,1	30,2	4,7	0
06	56,8	38,2	4,8	0,2
07	46,4	46,8	6,1	0,7
08	31,6	60,5	7,9	0
09	68,0	25,5	6,5	0
10	50,0	44,0	6,0	0
Celá vzorka	54,6	38,8	6,3	0,3

Najlepšie hodnotenie na maturitnej skúške s priemernou známkou výborný, získali v najvyššom počte respondenti zo študijných odborov zameraných na zdravie a sociálne zabezpečenie, prírodné vedy, matematiku a štatistiku, vzdelávanie, umenie a humanitné vedy, spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie, obchod, administratívu a právo, informačno-komunikačné technológie a služby. Najhorší priemerný prospech na maturitách dosiahli respondenti, ktorí študovali odbory zamerané na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo.

Odborné vzdelanie získané pred nástupom na vysokú školu

Na otázku, či respondenti ešte pred nástupom na vysokú školu absolvovali nejaký typ odborného vzdelania, odpovedala kladne asi pätina opýtaných. Až 80,8 % oslovených absolventov vysokých škôl navštevovalo stredné školy, ktoré mali všeobecný charakter.

odborné vzdelanie získali ešte pred nástupom na vysokú školu častejšie najstarší respondenti, študenti 1. stupňa vysokoškolského štúdia a absolventi súkromných vysokých škôl. o absolvovanie školy s odborným vzdelaním sa v najnižšej miere zaujímali opýtaní vo veku od 25 do 29 rokov, absolventi verejných a štátnych vysokých škôl a respondenti, ktorí ukončili 2. stupeň vysokoškolského vzdelania.

Stredoškolské odborné vzdelanie pred nástupom na vysokú školu získali opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva a umenia a humanitných vied. Najnižší záujem o tento typ vzdelania prejavili absolventi študijných odborov orientovaných na prírodné vedy, matematiku a štatistiku a zdravie a sociálne zabezpečenie.

Tabuľka 25: Odborné vzdelanie získané pred nástupom na vysokú školu (v %)

	Áno	Nie
Vek		
Menej než 25 rokov	21,1	78,9
25-29	17,3	82,7
30-34	22,2	77,8
35 a viac	50,0	50,0
Stupeň štúdia		
1. stupeň	22,7	77,3
2. stupeň	17,5	82,5
Typ VŠ		
Verejná/štátna	18,9	81,1
Súkromná	28,1	71,9
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	24,5	75,5
02	23,9	76,1
03	13,8	86,2
04	18,0	82,0
05	5,6	94,4
06	19,6	80,4
07	21,7	78,3
08	27,8	72,2
09	16,3	83,7
10	38,0	62,0
Celá vzorka	19,2	80,8

Typ odborného vzdelania

V skupine respondentov, ktorí ešte pred nástupom na vysokú školu absolvovali odbornú školu (553 – 19,1 %), patrilo až 89,5 % opýtaných k absolventov stredných odborných škôl. Približne rovnaký počet respondentov získal pomaturitné odborné vzdelanie, vyššie odborné vzdelanie a 1. stupeň vysokoškolského štúdia.

Respondenti mladší než 29 rokov navštevovali častejšie než ostatní ešte pred nástupom na vysokú školu stredné odborné školy (menej než 25 rokov: 96,4 %, od 25 do 29 rokov: 92,4 %), pričom starší opýtaní starší než 35 rokov vo vyššej miere absolvovali pomaturitné odborné štúdium (18,5 %), vyššie odborné štúdium (11,1 %) a bakalárske štúdium na vysokých školách (11,1 %).

Absolventi 1. stupeň vysokoškolského vzdelania, študovali pred nástupom na VŠ vo vyššej miere (xy %) na stredných odborných školách a získali aj pomaturitné odborné vzdelanie. Respondenti, ktorí mali titul magister alebo inžinier, častejšie predtým absolvovali 1. stupeň vzdelania na inej vysokej škole a vyššie odborné vzdelanie.

Absolventi verejných a štátnych vysokých škôl ukončili pred vysokoškolským štúdiom strednú odbornú školu (90,5 %). Respondenti zo súkromných vysokých škôl absolvovali častejšie pomaturitné odborné vzdelávanie (8,0 %), vyššie odborné školy (16,0 %) aj 1. stupeň vysokoškolského štúdia (8,0 %).

Viac než 90 % opýtaných, ktorí študovali odbory z oblasti informačno-komunikačných technológií, poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva, techniky, výroby a stavebníctva a vzdelávania, navštevovali pred absolvovaním študijného programu stredné odborné školy. Pomaturitné odborné vzdelávanie uvádzali najčastejšie respondenti zo študijných odborov zameraných na spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie a zdravie a sociálne zabezpečenie zatiaľ čo z odborov orientovaných na informačno-komunikačné technológie, nezískal tento typ vzdelania nikto. Vyššie odborné vzdelanie absolvovali iba respondenti, ktorí sa zaujímali o umenie a humanitné vedy, zdravie a sociálne zabezpečenie,

vzdelávanie, obchod, administratívu a právo a techniku, výrobu a stavebníctvo. Pred nástupom na vysokú školu absolvovali 1. stupeň inej vysokej školy najčastejšie opýtaní, ktorí sa zameriavali na služby, pričom v podsúbore respondentov, ktorí neskôr študovali odbory z oblasti vzdelávania, poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva a zdravia a sociálneho zabezpečenia, nemal vysokoškolské vzdelanie nikto. Ukázalo sa, že pre štúdium odborov orientovaných na informačno-komunikačné technológie a poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo sa rozhodovali skoro všetci opýtaní, ktorí študovali tento odbor už na stredných odborných školách.

Tabuľka 26: Typ odborného vzdelania (v %)

	<i>Stredné odborné vzdelanie</i>	<i>Pomaturitné odborné vzdelanie</i>	<i>Vyššie odborné vzdelanie</i>	<i>1. stupeň VŠ</i>
Vek				
Menej než 25 rokov	96,4	2,4	0	1,2
25-29	92,4	1,5	2,9	3,2
30-34	82,4	8,8	4,9	3,9
35 a viac	59,3	18,5	11,1	11,1
Stupeň štúdia				
1. stupeň	90,1	6,2	2,8	0,9
2. stupeň	89,1	2,3	3,5	5,1
Typ VŠ				
Verejná/štátna	90,5	3,6	2,7	3,2
Súkromná	68,0	8,0	16,0	8,0
Oblasti vzdelávania (ISCED F)				
01	90,2	3,7	6,1	0
02	81,6	5,1	7,1	6,2
03	85,3	11,8	0	2,9
04	88,5	3,3	3,3	4,9
05	89,0	5,5	0	5,5
06	98,8	0	0	1,2
07	91,4	1,1	2,2	5,3
08	96,9	3,1	0	0
09	84,8	9,1	6,1	0
10	84,2	5,3	0	10,5
Celá vzorka	89,5	3,8	3,3	3,4

Získanie iného vysokoškolského titulu pred nástupom na vysokú školu v roku 2020/2021

Iné vysokoškolské tituly

Pred absolvovaním študijného programu získalo iný vysokoškolský titul 17,3 % opýtaných.

Akémkoľvek iné vysokoškolské vzdelanie získali ešte pred absolvovaním študijného programu najstarší respondenti, študenti 2. stupňa vysokoškolského štúdia a opýtaní, ktorí absolvovali študijný program v školskom roku 2020/2021. Zistená štatisticky významná závislosť zároveň ukázala, že o absolvovanie inej vysokej školy ešte pred študijným programom sa v najnižšej miere zaujímali najmladší opýtaní, respondenti, ktorí ukončili 1. stupeň vzdelania a absolventi vysokých škôl zo školského roku 2016/2017.

Ešte pred nástupom na vysokú školu získali titul z inej vysokej školy respondenti, ktorí študovali odbory z oblasti prírodných vied, matematiky a štatistiky, služieb, informačno-komunikačných technológií a techniky, výroby a stavebníctva, pričom v najnižšej miere študovali na iných vysokých školách opýtaní z odborov orientovaných na zdravie a sociálne zabezpečenie.

Tabuľka 27: Iné vysokoškolské tituly pred absolvovaním študijného programu (v %)

	Áno	Nie
Vek		
Menej než 25 rokov	5,4	94,6
25-29	18,8	81,2
30-34	19,2	80,8
35 a viac	35,2	64,8
Stupeň štúdia		
1. stupeň	1,3	98,7
2. stupeň	25,0	75,0
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	11,4	88,6
Kohorta 2020/2021	22,5	77,5
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	16,3	83,7
02	14,1	85,9
03	17,7	82,3
04	14,2	85,8
05	25,2	74,8
06	20,0	80,0
07	19,3	80,7
08	17,4	82,6
09	7,4	92,6
10	20,0	80,0
Celá vzorka	17,3	82,7

Stupeň vysokoškolského vzdelania, ktorý respondenti získali ešte pred absolvovaním študijného programu

Podľa Národnej klasifikácie vzdelania získava študent vysokoškolské vzdelanie absolvovaním štúdia v študijnom odbore podľa § 50 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách. Vysokoškolské vzdelanie sa člení na tri stupne: **Vysokoškolské vzdelanie I. stupňa** získa úspešným absolvovaním bakalárskych študijných programov vysokých škôl. Absolvent získa titul bakalára (Bc.). **Vysokoškolské vzdelanie II. stupňa** získa študent úspešným absolvovaním magisterských, inžinierskych a doktorských študijných programov vysokých škôl pokračujúcich po dosiahnutí bakalárskeho vzdelania.. Absolvent získa titul magistra (Mgr.) alebo inžiniera (Ing.). **Vysokoškolské vzdelanie III. stupňa** získa študent úspešným absolvovaním štúdia v doktorandských študijných programoch postgraduálneho štúdia a vedeckej výchovy. Je to najvyšší stupeň vysokoškolského vzdelávania a môže sa absolvovať po skončení druhého stupňa. až štyri. Absolventom doktorandského štúdia sa za menom udeľuje akademický titul PhD., ArtD. alebo ThLic.¹³ **Z celkového počtu 550 respondentov, ktorí pred absolvovaním študijného programu získali iný vysokoškolský titul, absolvovalo až 84 % opýtaných 1. stupeň vysokoškolského vzdelávania a 15,8 % oslovených absolventov dosiahlo titul magister alebo inžinier.** Iba jeden respondent (0,2 %) získal v období pred štúdiom 3. stupeň vysokoškolského vzdelania.

Tabuľka 28: Stupeň VŠ vzdelania, získaného pred absolvovaním referenčného programu (v %)

	1.stupeň	2.stupeň	3.stupeň
Vek			
Menej než 25 rokov	95,0	5,0	0
25-29	86,3	13,7	0
30-34	75,3	23,5	1,2
35 a viac	68,4	31,6	0
Typ VŠ			
Verejná/štátna	84,5	15,5	0
Súkromná	68,8	25,0	6,3
Rok ukončenia štúdia			
Kohorta 2016/2017	77,2	22,1	0,7
Kohorta 2020/2021	87,0	13,0	0
Celá vzorka	84,0	15,8	0,2

¹³ Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách

Rovnaké zameranie odboru štúdia a študijného odboru, ktorý respondenti absolvovali neskôr

Až 83,7 % respondentov študovalo pred absolvovaním študijného programu ten istý odbor, zatiaľ čo 16,3 % respondentov sa preorientovalo na iný odbor. Z uvedených zistení vyplynulo, že výrazná väčšina absolventov vysokých škôl získala prvé odborné poznatky omnoho skôr, ako absolvovali študijný program.

Rovnaký odbor štúdia ako bol študijný program, ktorý absolvovali neskôr, bol zistený vo vyššej miere u mužov, respondentov vo veku od 25 do 29 rokov, absolventov 2. stupňa vysokoškolského štúdia a u opýtaných, ktorí študovali na verejných a štátnych vysokých školách.

Zhoda hlavného odboru štúdia s programom, ktorý absolvovali neskôr, bola zaznamenaná u výraznej väčšiny opýtaných, ktorí sa venovali službám a informačno-komunikačným technológiám. Zaujímavé je zistenie, že **iný odbor štúdia si po získaní titulu najčastejšie vybrali absolventi študijných odborov z oblasti umenia a humanitných vied a poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva.**

Tabuľka 29: Rovnaké zameranie odboru štúdia, ktorý respondenti absolvovali neskôr (v %)

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	89,4	10,6
Ženy	78,8	21,2
Vek		
Menej než 25 rokov	85,0	15,0
25-29	88,6	11,4
30-34	72,1	27,9
35 a viac	42,1	57,9
Stupeň štúdia		
1. stupeň	33,3	66,7
2. stupeň	85,0	15,0
Typ VŠ		
Verejná/štátna	84,5	15,5
Súkromná	62,5	37,5
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	77,4	22,6
02	69,1	30,9
03	81,8	18,2
04	87,5	12,5
05	85,2	14,8
06	94,0	6,0
07	87,2	12,5
08	70,0	30,0
09	78,6	21,4
10	100,0	0
Celá vzorka	83,7	16,3

Štúdium na rovnakej vysokej škole, kde neskôr absolvovali aj študijný program

Až 80,7 % opýtaných študovalo pred absolvovaním študijného programu na tej istej vysokej škole, pričom pre jej zmenu sa rozhodla len necelá pätina absolventov (19,3 %). Rovnaká vysoká škola ako tá, ktorú opýtaní navštevovali neskôr, bola častejšie zaznamenaná u respondentov vo veku od 25 do 29 rokov (84,8 %) a u absolventov 2. stupňa vysokoškolského štúdia (72,3 %). Zistená štatisticky významná závislosť vo vzťahu k veku a k stupňu štúdia ukázala, že **študovať na inej vysokej škole sa rozhodli najmä opýtaní vo veku vyššom než 35 rokov (57,9 %) a absolventi 1. stupňa vysokoškolského štúdia (41,7 %).**

Rovnakú vysokú školu, kde respondenti neskôr absolvovali aj svoj študijný program, bola zaznamenaná u viac než 90 % opýtaných zo študijných odborov z oblasti informačno-komunikačných technológií a služieb. **inú vysokú školu si po získaní titulu najčastejšie vybrali opýtaní, ktorí študovali odbory zamerané na umenie a humanitné vedy (41,8 %).**

Tabuľka 30: Zhoda vysokej školy s tou, kde respondenti absolvovali aj študijný program (v %)

	Áno	Nie
Vek		
Menej než 25 rokov	80,0	20,0
25-29	84,8	15,2
30-34	72,4	27,6
35 a viac	42,1	57,9
Stupeň štúdia		
1. stupeň	58,3	41,7
2. stupeň	72,3	27,7
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	83,0	17,0
02	58,2	41,8
03	72,7	27,3
04	85,4	14,6
05	80,2	19,8
06	91,6	8,4
07	87,5	12,5
08	73,7	26,3
09	71,4	28,6
10	90,0	10,0
Celá vzorka	80,7	19,3

Miesto, kde sa vysoká škola nachádzala (na Slovensku, v zahraničí)

Na túto otázku odpovedalo iba 94 (19,3 %) respondentov, ktorí v predchádzajúcej otázke uviedli, že po získaní titulu študovali na inej vysokej škole. Pre toto vysokoškolské štúdium si v Vysokú školu so sídlom na Slovensku si vybrali viac než tri štvrtiny opýtaných a približne pätina absolventov študovala v zahraničí. Zistené výsledky prieskumu ukázali, že v skupine opýtaných, ktorí študovali v zahraničí, si respondenti najčastejšie vybrali vysokú školu v Českej republike. Už v nižšej miere navštevovali vysoké školy v Rakúsku, Nemecku, vo Veľkej Británii a na Ukrajine.

Z prezentovaných údajov vyplynulo, že pre svoje ďalšie vysokoškolské štúdium si výrazne častejšie našli vysokú školu v zahraničí opýtaní, ktorí absolvovali vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021. Príčinou tohto zistenia môže byť skutočnosť, že na toto štúdium mali respondenti, ktorí končili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021 vytvorené omnoho lepšie podmienky než predtým.

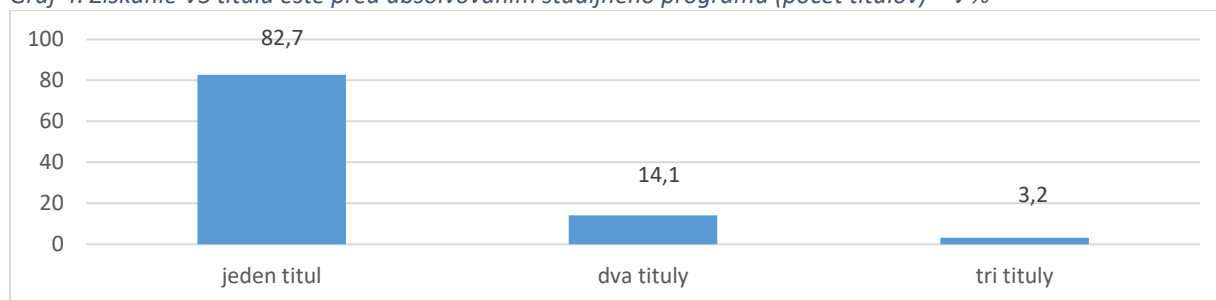
Tabuľka 31: Miesto, kde sa vysoká škola nachádzala (v %)

	Na Slovensku	V zahraničí
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	91,2	8,8
Kohorta 2020/2021	71,7	28,3
Celá vzorka	79,6	20,4

Získanie nejakého iného titulu predtým, ako respondenti absolvovali študijný program – počet titulov

Hlbšia analýza zistených údajov potvrdila, že z celkového počtu 555 (19,2 %) opýtaných získalo ešte pred absolvovaním študijného programu jeden vysokoškolský titul až 82,7 % (459) respondentov. Asi 78 (14,1 %) absolventov uviedlo dva tituly a 18 (3,2 %) opýtaných získalo ešte pred absolvovaním študijného programu až tri vysokoškolské tituly.

Graf 4: Získanie VŠ titulu ešte pred absolvovaním študijného programu (počet titulov) – v %

Vzdelávanie po ukončení štúdia

Štúdium iného programu v rámci vysokoškolského štúdia potom, ako získali titul v roku 2020/2021

Z celkového počtu 2 884 oslovených absolventov vysokých škôl **začala necelá tretina (28,3 %) opýtaných po ukončení vysokoškolského štúdia opäť študovať na vysokej škole**. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že po ukončení vysokoškolského štúdia začali opäť študovať na vysokej škole najčastejšie najmladší (menej než 25 rokov- 47,7 %) a najstarší respondenti (35 a viac rokov- 40,0 %). absolventi 1. stupňa vysokoškolského štúdia (58,5 %) a opýtaní, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2016/2017 (32,6 %). Z uvedených zistení vyplynulo, že najmladší respondenti a absolventi 1. stupňa vysokoškolského štúdia pokračovali vo svojom vzdelávaní a snažili sa získať titul magister alebo inžinier. Po ukončení vysokoškolského štúdia pokračovali v štúdiu na vysokej škole najmä opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti prírodných vied, matematiky a štatistiky, obchodu, administratívy a práva a techniky, výroby a stavebníctva. K najmenej aktívnym študentom patrili absolventi študijných odborov orientovaných na zdravie a sociálne zabezpečenie.

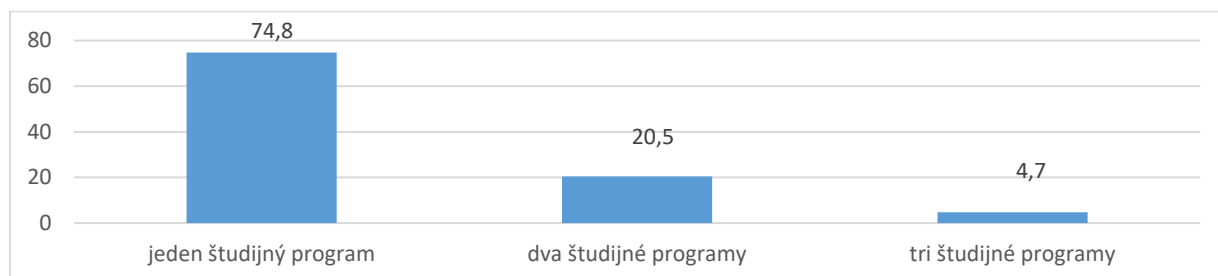
Tabuľka 32: Štúdium iného študijného programu po ukončení vysokoškolského vzdelávania (v %)

	Áno	Nie
Vek		
Menej než 25 rokov	47,7	52,3
25-29	26,8	73,2
30-34	17,2	82,8
35 a viac	40,0	60,0
Stupeň štúdia		
1. stupeň	58,5	41,5
2. stupeň	13,8	86,2
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	32,6	67,4
Kohorta 2020/2021	24,6	75,4
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	23,6	76,4
02	27,6	72,4
03	24,7	75,3
04	31,3	68,7
05	39,3	60,7
06	27,7	72,3
07	30,7	69,3
08	23,5	76,5
09	20,0	80,0
10	24,0	76,0
Celá vzorka	28,3	71,7

Štúdium iného študijného programu po ukončení vysokoškolského vzdelávania (počet študijných programov)

Hlbšia analýza zistených údajov potvrdila, že z celkového počtu 812 (28,3 %) opýtaných študovali približne tri štvrtiny respondentov jeden študijný program (606 - 74,8 %) a pätina (166 - 20,5 %) absolventov sa zapojila do štúdia dvoch študijných programov. Tri študijné programy absolvovalo len 28 (4,7 %) oslovených mladých ľudí.

Graf 5: Štúdium iného ŠP po ukončení VŠ vzdelávania (počet študijných programov) – v %

Typ kvalifikácie (stupeň vysokoškolského vzdelania)

Výsledky prieskumu ukázali, že až 71,3 % opýtaných študovalo po skončení vysokoškolského štúdia na 2. stupni štúdia, aby mohli získať titul magister alebo inžinier. Približne pätina (20,6 %) respondentov patrila k doktorandom a 8,1 % opýtaných študovalo na 1. stupni.

Prvý stupeň vysokoškolského vzdelania po ukončení vysokoškolského štúdia získali najčastejšie respondenti vo veku od 30 do 34 rokov (19,7 %). Titul magister alebo inžinier sa snažilo získať až 90 % najmladších opýtaných, zatiaľ čo o doktorandské štúdium prejavili najvyšší záujem absolventi vysokých škôl vo veku od 30 do 34 rokov (36,9 %).

Tabuľka 33: Typ kvalifikácie (v %)

	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Vek			
Menej než 25 rokov	5,9	90,4	3,7
25-29	7,0	68,9	24,1
30-34	19,7	43,4	36,9
35 a viac	14,3	61,9	23,8
Stupeň štúdia			
1. stupeň	5,6	91,5	2,9
2. stupeň	13,7	28,2	58,1
Oblasti vzdelávania (ISCED F)			
01	7,9	82,9	9,2
02	10,0	76,4	13,6
03	12,9	67,7	19,4
04	7,4	76,9	15,7
05	11,5	48,4	40,1
06	7,8	80,2	12,0
07	4,7	79,7	15,6
08	4,0	64,0	32,0
09	2,6	43,6	53,8
10	8,3	83,3	8,4
Celá vzorka	8,1	71,3	20,6

Ukončenie vysokoškolského vzdelania s titulom magister alebo inžinier dominovalo v skupine absolventov 1. stupňa vysokoškolského vzdelania, pričom o doktorandské štúdium prejavili záujem najmä opýtaní, ktorí už mali vysokú školu ukončenú. Z uvedeného je zrejmé, že bakalári sa výrazne častejšie zaujímali o 2. stupeň vysokoškolského vzdelania, zatiaľ čo magistri a inžinieri prejavili omnoho väčší záujem o doktorandské štúdium.

Po ukončení štúdia prejavili záujem o ďalšie štúdium na 1. stupni najmä respondenti, ktorí sa v rámci svojho študijného odboru venovali spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám, prírodným vedám, matematike a štatistike a umeniu a humanitným vedám. O získanie titulu magister alebo inžinier sa najviac snažili absolventi odborov z oblasti služieb, vzdelávania a informačno-komunikačných technológií. Zaujímavé je zistenie, že o doktorandské štúdium prejavila záujem až viac než polovica opýtaných, ktorí sa venovali zdraviu a sociálnemu zabezpečeniu, pričom v skupine respondentov, ktorí študovali odbory z oblasti služieb a vzdelávania, sa o tento typ vysokoškolského štúdia zaujímalo menej než 10 % absolventov.

Zhoda hlavného odboru štúdia s tým, ktorý absolvovali

Až 83,5 % opýtaných študovalo po získaní titulu ten istý odbor ako predtým, zatiaľ čo 16,5 % respondentov sa venovalo štúdiu iného odboru. Z uvedených zistení vyplynulo, že výrazná väčšina absolventov vysokých škôl sa snažila získať nové poznatky a skúsenosti z odvetvia, ktoré študovali už predtým a záujem o študijný odbor nezmenili.

Rovnaký odbor štúdia ako bol ten, ktorý už absolvovali, bol zistený vo vyššej miere u mužov, respondentov vo veku od 25 do 29 rokov, absolventov 2. stupňa vysokoškolského štúdia a u opýtaných, ktorí sa v rámci štúdia venovali službám a informačno-komunikačným technológiám. Zaujímavé je zistenie, že iný odbor štúdia si po získaní titulu najčastejšie vybrali absolventi študijných odborov z oblasti umenia a humanitných vied a poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva. Predpokladáme, že zmena hlavného odboru štúdia súvisela najmä s možnosťami uplatnenia ich absolventov v praxi.

Tabuľka 34: Zhoda hlavného odboru štúdia s tým, ktorý absolvovali

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	89,4	10,6
Ženy	78,8	21,2
Vek		
Menej než 25 rokov	85,0	15,0
25-29	88,6	11,4
30-34	72,1	27,9
35 a viac	42,1	57,9
Stupeň štúdia		
1. stupeň	33,3	66,7
2. stupeň	85,0	15,0
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	77,4	22,6
02	69,1	30,9
03	81,8	18,2
04	87,5	12,5
05	85,2	14,8
06	94,0	6,0
07	87,2	12,8
08	70,0	30,0
09	78,6	21,4
10	100,0	0
Celá vzorka	83,5	16,5

Väčšina (81,9 %) opýtaných študovala po získaní titulu na tej istej vysokej škole než predtým, pričom pre jej zmenu sa rozhodla len necelá pätina (18,1 %) oslovených absolventov.

Rovnaká vysoká škola ako tá, ktorú navštevovali predtým, bola častejšie zaznamenaná u respondentov vo veku od 25 do 29 rokov, absolventov 2. stupňa vysokoškolského štúdia a u absolventov študijných odborov z oblasti informačno-komunikačných technológií, služieb, techniky, výroby a stavebníctva a obchodu, administratívy a práva. Zistená štatisticky významná závislosť vo vzťahu k veku, stupňu a k odboru štúdia ukázala, že študovať na inej vysokej škole sa rozhodli najstarší opýtaní a absolventi 1. stupňa vysokoškolského štúdia a respondenti ktorí študovali odbory zamerané na umenie a humanitné vedy.

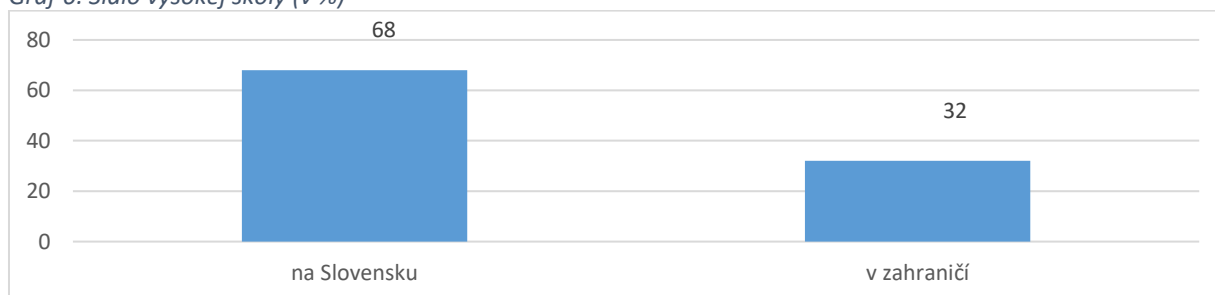
Tabuľka 35: Zhoda vysokej školy s tou, kde študovali predtým (v %)

	Áno	Nie
Vek		
Menej než 25 rokov	80,0	20,0
25-29	84,8	15,2
30-34	72,4	27,6
35 a viac	42,1	57,9
Stupeň štúdia		
1. stupeň	58,3	41,7
2. stupeň	81,3	18,7
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	83,0	17,0
02	58,2	41,8
03	72,7	27,3
04	85,4	14,6
05	80,2	19,8
06	91,6	8,4
07	87,5	12,5
08	73,7	26,3
09	71,4	28,6
10	90,0	10,0
Celá vzorka	80,7	19,3

Sídlo vysokej školy

Na túto otázku odpovedali iba 147 (18,1 %) respondenti, ktorí v predchádzajúcej otázke uviedli, že po získaní titulu študovali na inej vysokej škole. Pre toto vysokoškolské štúdium si inú vysokú školu na Slovensku vybralo 100 (68 %) opýtaných a viac než tretina oslovených absolventov študovala v zahraničí.

Graf 6: Sídlo vysokej školy (v %)

Absolvovanie študijného programu po ukončení vysokoškolského štúdia

Výsledky prieskumu ukázali, že až polovica opýtaných už svoje ďalšie vysokoškolské štúdium ukončila a 44 % respondentov v tomto štúdiu pokračuje. Iba 5,3 % oslovených absolventov svoje ďalšie vysokoškolské štúdium ukončilo bez získania titulu.

K študentom patrili najčastejšie najmladší opýtaní, zatiaľ čo respondenti starší než 35 rokov ukončili vo vyššej miere štúdium bez získania titulu. Ďalšiu vysokú školu už skončilo viac ako 65 % absolventov vo veku od 25 do 34 rokov. Približne rovnaký počet opýtaných z oboch skupín ešte stále študuje. Štúdium bez získania titulu ukončili častejšie absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia. Svoje ďalšie

štúdium úspešne absolvovala viac ako polovica respondentov, ktorí už získali titul bakalár a 47,8 % opýtaných s titulom magister, inžinier alebo doktor.

Po ukončení vysokej školy ďalej študovali najmä absolventi študijných odborov z oblasti vzdelávania a zdravia a sociálneho zabezpečenia. Štúdium bez získania titulu ukončili vo vyššej miere opýtaní, ktorí sa venovali prírodným vedám, matematike a štatistike, zatiaľ čo v skupine respondentov, ktorí študovali odbory z oblasti služieb, nevzdal predčasne ďalšie štúdium nikto. K absolventom ďalšieho vysokoškolského štúdia patrili najmä mladí ľudia, ktorí absolvovali odbory orientované na služby, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo a na obchod, administratívu a právo.

Opýtaní, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021, patrili vo výrazne vyššej miere k študentom, ktorí ešte študujú. Absolventi zo školského roku 2016/2017 ho častejšie nielen úspešne ukončili, ale i vzdali bez získania titulu. Z uvedeného je zrejmé, že výraznejšie rozdiely medzi jednotlivými skupinami sú spôsobené obdobím, v ktorom respondenti ukončili svoje prvé vysokoškolské štúdium.

Tabuľka 36: Absolvovanie študijného programu po ukončení štúdia (v %)

	Nie, ešte študuje	Ukončil/a bez titulu	Áno
Vek			
Menej než 25 rokov	93,5	1,6	4,9
25-29	29,1	5,1	65,8
30-34	24,4	10,3	65,3
35 a viac	50,0	22,7	27,3
Stupeň štúdia			
1. stupeň	44,1	3,7	52,2
2. stupeň	43,7	8,6	47,7
Rok ukončenia štúdia			
Kohorta 2016/2017	8,7	5,7	85,6
Kohorta 2020/2021	84,8	4,8	10,4
Oblasti vzdelávania (ISCED F)			
01	58,2	6,3	35,5
02	39,8	4,4	55,8
03	46,0	4,8	49,2
04	30,6	5,6	63,8
05	49,2	8,7	42,1
06	37,9	6,0	56,1
07	48,8	2,3	48,9
08	30,8	3,8	65,4
09	57,5	5,0	37,5
10	33,3	0	66,7
Celá vzorka	44,0	5,3	50,7

Forma štúdia

Na danú otázku odpovedali iba respondenti, ktorí v predchádzajúcej otázke uviedli, že ešte študujú (356 – 44 %). Z tohto počtu patrilo až 87,4 % opýtaných k denným študentom a **iba 12,6 % respondentov študovalo externe**.

K denným študentom patrili najčastejšie najmladší respondenti, opýtaní, ktorí absolvovali 1. stupeň vysokoškolského štúdia a absolventi, ktorí študovali odbory z oblasti informačno-komunikačných technológií, techniky, výroby a stavebníctva, spoločenských vied, žurnalistiky a informácií a prírodných vied, matematiky a štatistiky. Externá forma štúdia viac vyhovovala opýtaným vo veku od 30 do 34 rokov, respondentom ktorí ukončili 2. stupeň štúdia a absolventom odborov venovaných službám.

Tabuľka 37: Forma štúdia súčasného odboru (v %)

	Denné	Externé
Vek		
Menej než 25 rokov	96,0	4,0
25-29	79,7	20,3
30-34	72,2	27,8
35 a viac	81,8	18,2
Stupeň štúdia		
1. stupeň	95,8	4,2
2. stupeň	69,8	30,2
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	80,0	20,0
02	84,4	15,6
03	93,1	6,9
04	78,8	21,2
05	91,9	8,1
06	97,7	2,3
07	93,7	6,3
08	87,5	12,5
09	69,6	30,4
10	50,0	50,0
Celá vzorka	87,4	12,6

Odborné vzdelanie a ďalšie vzdelávanie po ukončení štúdia

Získanie odborného vzdelania po absolvovaní študijného programu

Na túto otázku odpovedali všetci respondenti (n=2 878). Z ich odpovedí vyplynulo, že **po tom, ako absolvovali študijný program, získalo odborné vzdelanie 222 (7,9 %) opýtaných**. Na danú otázku odpovedalo záporne až 92,1 % oslovených respondentov.

Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že po absolvovaní študijného programu získali odborné vzdelanie častejšie muži, respondenti starší než 35 rokov, absolventi 1. stupňa vysokoškolského štúdia, opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách a respondenti, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2016/2017.

Z celkového počtu 222 respondentov absolvovala viac než polovica (58,1 %) oslovených mladých ľudí vyššie odborné štúdium a 27,0 % opýtaných vyštudovalo profesijne orientované bakalárske štúdium. Približne každý desiaty opýtaný (9,5 %) sa vzdelával na stredných odborných školách a 5,4 % respondentov absolvovalo pomaturitné odborné štúdium.

Tabuľka 38: Získanie odborného vzdelania po absolvovaní študijného programu (v %)

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	9,0	91,0
Ženy	6,4	93,6
Vek		
Menej než 25 rokov	12,5	87,5
25-29	7,0	93,0
30-34	6,3	93,7
35 a viac	17,3	82,7
Stupeň štúdia		
1. stupeň	14,2	85,8
2. stupeň	4,8	95,2
Typ VŠ		
Verejná/štátna	7,6	92,4
Súkromná	14,6	85,4
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	9,8	90,2
Kohorta 2020/2021	6,1	93,9
Celá vzorka	7,9	92,1

Účasť na vzdelávacích aktivitách so zámerom zlepšiť si znalosti alebo zručnosti súvisiace s prácou za posledných 12 mesiacov

Za posledných 12 mesiacov absolvovalo až 68,1 % opýtaných vzdelávacie aktivity so zámerom zlepšiť si svoje znalosti alebo zručnosti súvisiace s prácou. Len viac než tretina respondentov sa do týchto podujatí nezapojila. Toto zistenie je hodnotené pozitívne.

Tabuľka 39: Účasť na vzdelávacích aktivitách súvisiacich s prácou za posledných 12 mesiacov (v %)

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	70,3	29,7
Ženy	66,4	33,6
Vek		
Menej než 25 rokov	56,8	43,2
25-29	69,7	30,3
30-34	70,2	29,8
35 a viac	74,1	25,9
Stupeň štúdia		
1. stupeň	61,6	38,4
2. stupeň	71,2	28,8
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	65,1	34,9
02	65,3	34,7
03	73,6	26,4
04	69,3	30,7
05	63,2	36,8
06	72,5	27,5
07	64,2	35,8
08	56,5	43,5
09	84,0	16,0
10	66,0	34,0
Celá vzorka	68,1	31,9

Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že vo svojom ďalšom vzdelávaní s cieľom zlepšiť si znalosti alebo zručnosti súvisiace s prácou za posledný rok boli aktívnejší muži, respondenti starší než 35 rokov a absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia. K najmenej aktívnym patrili najmladší opýtaní. Na základe prezentovaných údajov je možné konštatovanie, že aktivita absolventov vysokých škôl v oblasti ďalšieho vzdelávania stúpala zároveň s ich zvyšujúcim sa vekom.

Za posledných 12 mesiacov absolvovali vzdelávacie aktivity s cieľom zlepšiť si svoje znalosti alebo zručnosti súvisiace s prácou najmä opýtaní, ktorí študovali odbory z oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia, spoločenských vied, žurnalistiky a informácií a informačno-komunikačných technológií. K najmenej aktívnym v danej oblasti patrili absolventi študijných odborov orientovaných na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo.

Pracovné aktivity

Hlavnou úlohou vysokých škôl je rozvíjať osobnosť, vedomosti a tvorivosť študentov a študentiek a pripraviť ich na prechod na trh práce, tak aby si mohli nájsť zodpovedajúce zamestnanie a profesionálne sa rozvíjať. V rámci tohto kontextu v tejto kapitole rozoberáme výsledky vysokoškolského vzdelávania z pohľadu trhu práce. V prvej časti kapitoly popíšeme pracovné skúsenosti vysokoškolských študentov pred a počas štúdia. Druhá časť sa zameriava na obdobie prechodu zo štúdia do praxe, na vstup na trh práce, jeho ekonomický kontext (vývoj hrubého národného produktu a miery nezamestnanosti v období, keď absolventi vstupovali na trh práce v rokoch 2016 až 2022) a na charakteristiky pracovnej aktivity rok po ukončení štúdia. Tretia podkapitola sa zameriava na aktuálnu pracovnú situáciu absolventov v čase realizácie prieskumu EUROGRADUATE 2022 (október-december 2022), konkrétne na ekonomickú aktivitu, nezamestnanosť a na charakteristiky pracovnej pozície zahŕňajúcej odvetvie ekonomickej činnosti, pozíciu v riadení, oblasť pôsobenia a veľkosť organizácie, typ pracovnej zmluvy, istotu v zamestnaní a pracovný čas. Ďalšia časť podkapitoly zahŕňa otázky, pomocou ktorých absolventi hodnotili svoju súčasnú pracovnú situáciu zo subjektívneho hľadiska. Radí sa sem najmä vnímanie súladu absolvovaného vzdelania a študijného programu s vykonávanou prácou a spokojnosť s prácou. Podkapitolu dotvárajú otázky na výšku príjmov, prípadnú ďalšiu prácu a prácu v zahraničí.

Práca pred a počas štúdia

Pracovné skúsenosti pred štúdiom

Ešte pred štúdiom získala pracovné skúsenosti v trvaní aspoň šesť mesiacov bez prerušenia asi tretina opýtaných. Na túto otázku odpovedalo záporne 69,7 % respondentov. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že ešte pred začiatkom vysokoškolského štúdia pracovali aspoň pol roka najčastejšie respondenti starší než 35 rokov, absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia, opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách, respondenti, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021 a absolventi oblastí vzdelávania *Obchod, administratíva a právo, Služby* a *Umenie a humanitné vedy*. K najmenej aktívnym v danej oblasti patrili opýtaní, ktorí sa v rámci štúdia orientovali na študijné odbory z oblasti *Zdravie a sociálne zabezpečenie*.

Tabuľka 40: Získanie pracovných skúseností pred začiatkom vysokoškolského štúdia (v %)

	Áno	Nie
Vek		
Menej než 25 rokov	29,1	70,9
25-29	28,4	71,6
30-34	34,0	66,0
35 a viac	81,1	18,9
Stupeň štúdia		
1. stupeň	26,8	73,2
2. stupeň	32,0	68,0
Typ VŠ		
Verejná/štátna	29,7	70,3
Súkromná	49,4	50,6
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	24,1	75,9
Kohorta 2020/2021	35,8	64,2
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	32,7	67,3
02	34,6	65,4
03	26,3	73,7
04	38,0	62,0
05	23,8	76,2
06	30,1	69,9
07	31,4	68,6
08	23,2	76,8
09	20,9	79,1
10	36,0	64,0
Celá vzorka	30,3	69,7

Platená práca (brigáda) počas štúdia

V súčasnej dobe mnoho študentov popri štúdiu pracuje alebo má rôzne brigády. Jednou z hlavných výhod práce popri štúdiu je zlepšenie finančnej situácie, získanie určitej finančnej nezávislosti, ale i naberanie nových znalostí a praktických zručností, rozvoj komunikačných schopností a možnosť nadviazať nové kontakty. Na druhej strane je pre týchto mladých ľudí potrebné vedieť si zladiť pracovné a študijné povinnosti a zorganizovať voľný čas tak, aby mali dostatok času na prípravu do školy. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že až **viac než tri štvrtiny oslovených absolventov pracovali počas štúdia** a iba 22,2 % opýtaných sa mohlo vo voľnom čase venovať iba svojim študijným povinnostiam.

Tabuľka 41: Platená práca (brigáda) počas štúdia (v %)

	Áno	Nie
Vek		
Menej než 25 rokov	81,4	18,6
25-29	78,5	21,5
30-34	74,3	25,7
35 a viac	56,4	43,6
Typ VŠ		
Verejná/štátna	78,1	21,9
Súkromná	68,9	31,1
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	75,1	24,9
Kohorta 2020/2021	80,2	19,8
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	70,8	29,2
02	80,8	19,2
03	85,1	14,9
04	84,6	15,4
05	74,9	25,1
06	81,9	18,1
07	82,3	17,7
08	57,4	42,6
09	57,9	42,1
10	88,0	12,0
Celá vzorka	77,8	22,2

Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že počas vysokoškolského štúdia pracovali najčastejšie najmladší respondenti, opýtaní, ktorí študovali na verejných alebo štátnych vysokých školách a absolventi, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021. Zistené údaje vo vzťahu k veku potvrdili, že platené zamestnanie počas štúdia mali najmä najmladší respondenti a zároveň so zvyšujúcim sa vekom sa ich počet znižoval. Jednou z príčin môžu byť aj stúpajúce nároky na čas potrebný pre štúdium, čo zároveň znižovalo čas, ktorý mohli venovať platenému zamestnaniu.

Platenú prácu počas štúdia sa najčastejšie našli absolventi študijných odborov z oblastí *Služby, Spoločenské vedy, žurnalistiku a informačné vedy a Obchod, administratíva a právo*. V najnižšej miere pracovali počas štúdia respondenti, ktorí študovali odbory z oblastí *Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo a Zdravie a sociálne zabezpečenie*. Z uvedených zistení je zrejmé, že študenti niektorých oblastí vzdelávania sa počas štúdia museli prispôbiť najmä náročnosti svojho štúdia a až potom si hľadali zamestnanie, aby si zlepšili svoje finančné podmienky.

Súvislosť platenej práce s obsahom študijného programu

Pre úspešné ukončenie vysokoškolského štúdia a zaradenie sa do pracovného procesu bolo dôležité, aby platená práca, ktorú študenti počas štúdia vykonávali, patrila do ich študijného alebo do príbuzného odboru. Na túto otázku odpovedali iba absolventi, ktorí počas vysokoškolského štúdia pracovali (n=2 243). Súvislosť platenej práce s obsahom študijného programu potvrdila viac než polovica opýtaných, avšak **až 44,4 % respondentov pracovalo v odbore, ktorý s ich študijným programom nesúvisel.**

Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že ešte **počas štúdia si častejšie našli prácu, ktorá súvisela s ich obsahom štúdia muži, respondenti starší než 35 rokov, absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia a opýtaní, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021.** Platenú prácu, ktorá súvisela s obsahom študijného programu, si našlo až 80,2 % respondentov z oblastí vzdelávania *Informatičné a -komunikačné technológie* a viac než 60 % mladých ľudí z oblastí *Technika, výroba a stavebníctvo* a *Obchod, administratíva a právo*. V skupine opýtaných, ktorí študovali odbory z oblasti *Služby* rovnako odpovedala len viac než tretina oslovených absolventov.

Tabuľka 42: Súvislosť platenej práce s obsahom študijného programu

	Áno	Nie
Pohlavie		
Muži	65,5	34,5
Ženy	48,1	51,9
Vek		
Menej než 25 rokov	54,1	45,9
25-29	57,4	42,6
30-34	46,6	53,4
35 a viac	74,2	25,8
Stupeň štúdia		
1. stupeň	51,0	49,0
2. stupeň	57,8	42,2
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	53,3	46,7
Kohorta 2020/2021	57,4	42,6
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	42,5	57,5
02	45,6	54,4
03	45,4	54,6
04	61,6	38,4
05	44,2	55,8
06	80,2	19,8
07	64,5	35,5
08	48,5	51,5
09	48,7	51,3
10	38,6	61,4
Celá vzorka	55,6	44,4

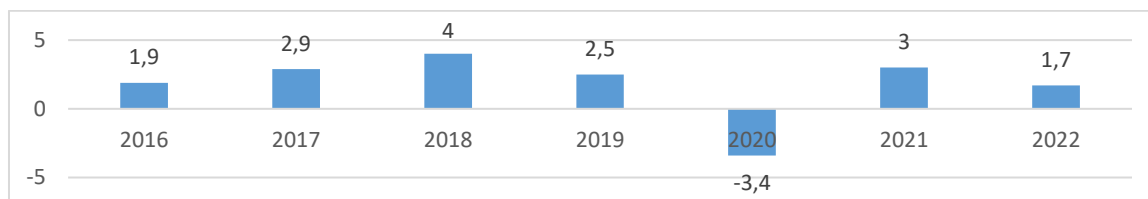
Prechod zo štúdia do praxe

Charakteristickým pre súčasný prechod absolventov škôl do praxe je skutočnosť, že neprebíha jednorazovo, ale stáva sa pozvoľnejším a komplikovanejším procesom. Študenti a absolventi v priebehu prechodného obdobia kombinujú rôzne formy pracovnej a študijnej aktivity. V prípade neúspechu sa pokúšajú opakovane o štúdium, prípadne po krátkom období na trhu práce vstupujú opäť do vzdelávania. V prípade nepriaznivej ekonomickej situácie dávajú niektorí prednosť oddialeniu vstupu na trh práce a volia radšej ďalšie štúdium, aby si zvýšili šance na lepšie pracovné uplatnenie. Prechod absolventov škôl na trh práce sa skúma na rôznych úrovniach a z rôznych pohľadov. Prieskum EUROGRADUATE sa zameriava na dve oblasti: vstup na trh práce (pracovná situácia po absolvovaní štúdia, dĺžka prechodu na trh práce, hľadanie prvej práce, počet zamestnávateľov od ukončenia štúdia) a charakteristiky pracovnej aktivity rok po ukončení štúdia (odvetvie ekonomickej činnosti, pozícia v riadení, typ pracovnej zmluvy a istota v zamestnaní, veľkosť podniku/organizácie, pracovný čas, ďalšia práca a príjmy).

Ekonomický kontext vstupu na trh práce

Pred predstavením výsledkov vysokoškolského vzdelávania z pohľadu trhu práce je prínosné priblížiť základné informácie o ekonomickej situácii na Slovensku v rokoch 2016 až 2022, kedy respondenti z nášho prieskumu vstupovali na trh práce. Ako vidieť z **Grafu 25**, absolventi akademického roku 2016/2017 vstupovali na trh práce v čase ekonomickeho rastu, na druhej strane absolventi z roku 2021/2022 študujúci počas pandémie Covid-19 sprevádzanej ekonomickým prepadom v roku 2020 vo výške -3,4 %, vstupovali na trh práce v období mierneho rastu na úrovni 1,7 %.

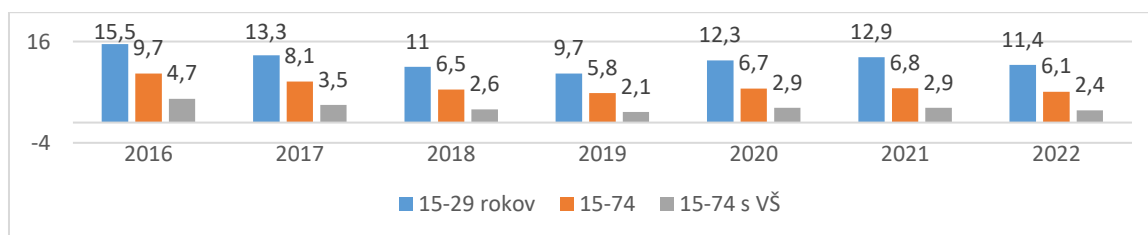
Graf 7: Hrubý domáci produkt v SR (v %)

Zdroj: NBS

Rozdiely v ekonomickej raste v období rokov 2016 až 2022 ovplyvnili aj vývoj na trhu práce. **Graf 26** ukazuje mieru nezamestnanosti pre tri odlišné skupiny, a to celkovú mieru nezamestnanosti v SR, nezamestnanosť mladých ľudí a osôb s vysokoškolským vzdelaním. Do roku 2019 celková miera nezamestnanosti klesala, počas pandémie Covid-19 stúpala a v roku 2022 bola na úrovni 6,1 %. Miera nezamestnanosti mladých ľudí vo vekovej kategórii 15 až 29 rokov bola vždy vyššia ako celková nezamestnanosť, v roku 2022 dosahovala úroveň 11,4 %. Zároveň platí, že miera nezamestnanosti ľudí s vysokoškolským vzdelaním bola v sledovanom období vždy nižšia ako celková nezamestnanosť.

Graf 8: Miera nezamestnanosti podľa veku (v %)

Zdroj: EUROSTAT

Pracovná situácia po absolvovaní štúdia

Prvá práca predstavuje kľúčový krok do profesionálneho života. **Pre približne 60 % absolventov bolo súčasné zamestnanie** (na konci roka 2022) **aj prvou prácou, ktorú mali po absolvovaní štúdia v roku 2017, resp. 2021.** Naopak, prácu zmenilo 42,4 % opýtaných. Daný výsledok však nemožno jednoznačne interpretovať ako indikátor nestability pracovného miesta, ktoré zastávali. Môže sa jednať o situáciu, kedy počas štúdia a zároveň po absolvovaní pracovali na pracovnej pozícii, ktorá nesúvisela s odborom ich štúdia alebo im z iných dôvodov nevyhovovala.

Častejšie zmenili prácu absolventi z kohorty 2020/2021 (70,6 %) ako tí, ktorí ukončili štúdium v akademickom roku 2016/2017 (45,0 %). Menšie rozdiely sa zistili aj podľa veku a oblastí vzdelávania. S vyšším vekom klesal podiel tých respondentov, ktorí zmenili prácu po absolvovaní štúdia. Z pohľadu študijných odborov v najvyššom počte zmenili zamestnanie absolventi z oblasti *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (71,5 %).

Tabuľka 43: Prvá práca po ukončení štúdia (v %)

	<i>Rovnaká ako súčasná</i>	<i>Zmenil/a prácu</i>
Rok ukončenia štúdia		
<i>Kohorta 2016/2017</i>	45,0	55,0
<i>Kohorta 2020/2021</i>	70,6	29,4
Vek		
<i>Do 25 rokov</i>	66,1	33,9
<i>25-29</i>	60,1	39,9
<i>30-34</i>	43,7	56,3
<i>35 a viac</i>	55,3	44,7
Pohlavie		
<i>Muži</i>	57,9	42,1
<i>Ženy</i>	57,4	42,6
Typ VŠ		
<i>Verejná/štátna</i>	57,9	42,1
<i>Súkromná</i>	49,3	50,7
Stupeň štúdia		
<i>Bc.</i>	50,5	49,5
<i>Mgr.</i>	60,1	39,9
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	53,1	46,9
02	53,1	46,9
03	53,3	46,7
04	52,6	47,4
05	61,7	38,3
06	58,5	41,5
07	61,3	38,7
08	57,8	42,2
09	71,5	28,5
10	53,8	46,2
Celá vzorka	57,6	42,4

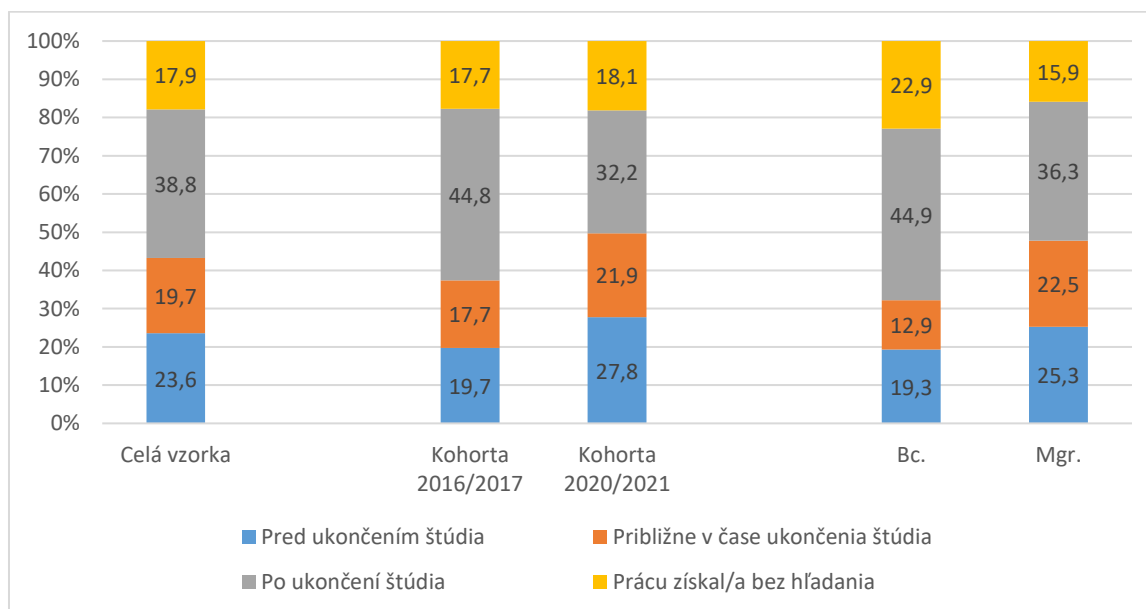
Obdobie hľadania prvej práce

Hľadanie prvej práce môže byť náročným obdobím, plným očakávaní, nových možností a rozhodnutí, ktoré ovplyvňujú ďalší profesijný život. Zo zistení vyplýva, že **najväčšiu skupinu tvorili absolventi, ktorí si hľadali prvú prácu až po ukončení štúdia (38,8 %)**. 23,6 % opýtaných pred absolvovaním štúdia a 19,7 % približne v čase jeho ukončenia. Necelá pätina (17,9 %) získala prácu bez jej hľadania.

Hľadanie práce diferencoval rok ukončenia a stupeň vysokoškolského štúdia. Výrazne častejšie si hľadali prácu pred ukončením štúdia absolventi z roku 2020/2021 (27,8 %) v porovnaní s absolventami z roku 2016/2017 (19,7 %). U oboch skupín dominovali respondenti, ktorí si hľadali zamestnanie až po absolvovaní štúdia, pričom u opýtaných z kohorty 2016/2017 vo vyššej miere (44,8 %; kohorta 2020/2021: 32,2 %).

Absolventi bakalárskeho štúdia vo vyššom počte hľadali prácu po absolvovaní (44,9 %) alebo ju získali bez hľadania (22,9 %). Naopak, absolventi magisterského štúdia častejšie hľadali zamestnanie pred jeho ukončením (25,3 %) alebo približne v čase ukončenia štúdia (22,5 %).

Graf 9: Obdobie hľadania prvej práce podľa roku ukončenia VŠ a podľa stupňa štúdia (v %)

Počít zamestnávateľov od ukončenia štúdia

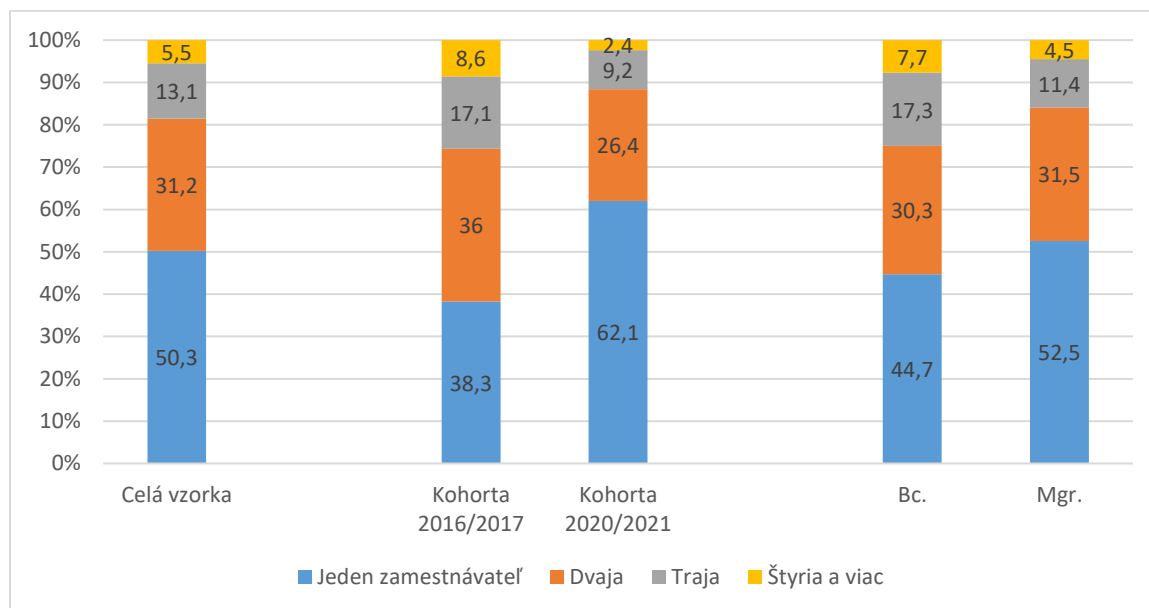
Striedanie zamestnávateľov môže byť pomerne bežným javom v súčasnej situácii na trhu práce. V prípade absolventov škôl častá zmena práce od ukončenia štúdia signalizuje problémy pri prechode zo vzdelávania do praxe. V prípade vysokoškolských absolventov tvorili **najväčšiu skupinu tí absolventi, ktorí od ukončenia štúdia mali jedného zamestnávateľa (50,3 %)**. V tejto súvislosti treba podotknúť, že do výsledkov boli zahrnutí hlavní zamestnávateľa, nie menšie príležitostné práce. Necelá tretina opýtaných menila dvakrát prácu (31,2 %) a 13,1 % respondentov ju od absolvovania štúdia zmenilo až trikrát. Ešte vyššiu fluktuáciu (4 a viac zamestnávateľov) potvrdilo 5,5 % absolventov. Tak ako pri hľadaní práce sa najvýraznejšie rozdiely potvrdili podľa roku ukončenia a stupňa štúdia.

Podľa očakávaní, s dlhšou dobou po ukončení štúdia na trhu práce, rástol aj počet hlavných zamestnávateľov, u ktorých mali absolventi pracovný úväzok. Takmer dve tretiny opýtaných z roku 2021/2022

(62,1 %) pracovali v jednej práci v porovnaní s tými z roku 2016/2017 (38,3 %). Viacero zamestnávateľov (dvoch a viac) vystriedali vo vyššom počte absolventi z kohorty 2016/2017 (61,7 %) než absolventi z kohorty 2020/2021 (38 %).

Častejšie mali jednu prácu od ukončenia štúdia absolventi magisterského štúdia (52,5 %) oproti opýtaným s absolvovaným bakalárskym štúdiom (44,7 %). Dvoch zamestnávateľov uviedli v podobnej miere, troch a viac zamestnávateľov vo vyššom počte absolventi bakalárskeho stupňa štúdia (25 %; magisterský: 15,9 %).

Graf 10: Počet zamestnávateľov od ukončenia štúdia podľa roku ukončenia a stupňa štúdia (v %)

Charakteristiky pracovnej situácie rok po ukončení štúdia

Pracovná situácia absolventov škôl rok po ukončení vysokoškolského štúdia môže byť pomerne rôznorodá a závisieť od viacerých faktorov - konkrétneho odboru štúdia a špecializácie, vrátane bydliska, ekonomickej situácie a individuálnych schopností a snáh absolventa. V prieskume EUROGRADUATE sa pozornosť venovala popisu nasledujúcich charakteristík: platená práca, zhoda povolania a zamestnania, pozícia v riadení, typ pracovnej zmluvy a istota v zamestnaní, pracovný čas, príjmy a prípadná ďalšia práca.

Platená práca

Väčšina absolventov (62,9 %) odpovedala kladne na otázku „Mali ste rok od ukončenia štúdia platenú prácu?“. Konkrétne, v pozícii zamestnanca bolo 55,7 % absolventov a 7,2 % podnikalo. Avšak z počtu absolventov, ktorí podnikali, prevažná väčšina (89,7 %) bola v pozícii osoby samostatne zárobkovo činné bez zamestnancov. Neplatenéj práci v rodinnej firme sa venovalo 1,6 % opýtaných a viac ako tretina respondentov (35,4 %) platenú prácu nemala.

K rozdielom podľa sledovaných kritérií možno konštatovať, že platenú prácu mali častejšie absolventi nad 30 rokov, potom tí, ktorí ukončili magisterské štúdium a podľa oblastí vzdelávania najmä absolventi Zdravotného a sociálneho zabezpečenia a Informačných a komunikačných technológií.

Tabuľka 44: Platená práca rok po ukončení štúdia (v %)

	Áno	Nie, ale mal/a neplatenú prácu v rodinnej firme	Nie
Vek			
25-29	56,4	1,6	43,0
30-34	78,3	1,9	19,8
35 a viac	75,0	0	25,0
Pohlavie			
Muži	66,7	1,6	31,6
Ženy	59,8	1,6	38,6
Typ VŠ			
Verejná/štátna	63,0	1,7	35,4
Súkromná	62,8	0	37,2
Stupeň štúdia			
Bc.	44,3	1,7	53,9
Mgr.	72,6	1,6	25,8
Oblasti vzdelávania (ISCED F)			
01	51,1	2,5	43,4
02	58,2	2,5	39,3
03	66,4	0	33,6
04	67,8	0,6	31,6
05	48,5	1,5	50,0
06	74,5	0,9	24,5
07	64,6	3,1	32,3
08	45,9	3,3	50,8
09	78,6	0	21,4
10	64,7	0	35,3
Celá vzorka	62,9	1,6	35,4

Zhoda povolania

V dnešnej dynamicky sa meniacej pracovnej situácii na trhu práce sú schopnosť prispôbiť sa a flexibilita kľúčovými faktormi pre úspech pri zmene povolania. Táto transformácia môže byť motivovaná rôznymi faktormi, vrátane osobných cieľov, ambícií, záujmov, alebo aj externých vplyvov, ako sú ekonomické zmeny, technologický pokrok alebo zmeny v spoločenských trendoch.

Zistenia ukázali, že **celkovo zmenilo povolanie necelých 40 % absolventov vysokých škôl**. Naopak, 60,8 % opýtaných pracovalo rok po ukončení štúdia v rovnakom povolaní ako v súčasnosti. Relatívne najviac menili svoje povolanie absolventi bakalárskych študijných odborov (53,1 %) a oblastí vzdelávania *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (56,1 %) a *Umenie a humanitné vedy* (55,2 %).

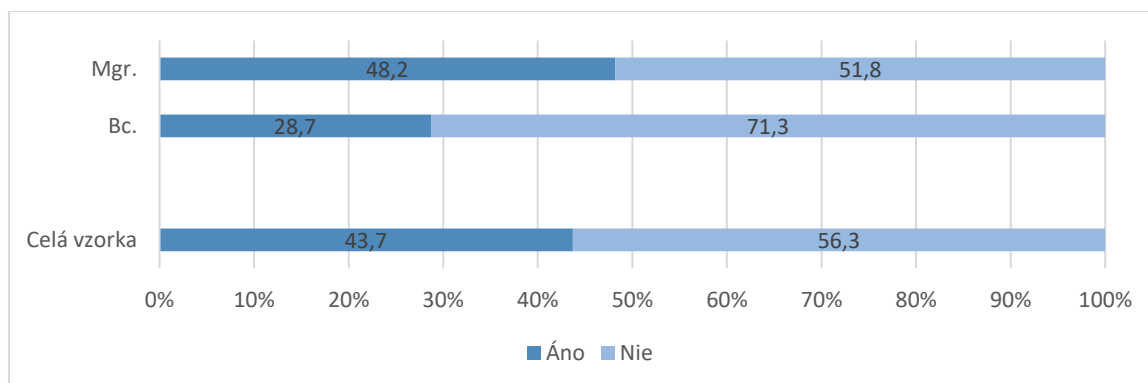
Tabuľka 45: Zhoda povolania rok po ukončení štúdia a v súčasnosti (v %)

	Áno	Nie
Stupeň štúdia		
Bc.	46,9	53,1
Mgr.	65,0	35,0
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	58,5	41,5
02	44,8	55,2
03	43,9	56,1
04	56,7	43,3
05	51,8	48,2
06	78,1	21,9
07	58,1	41,9
08	65,2	34,8
09	86,0	14,0
10	55,6	44,4
Celá vzorka	60,8	39,2

Zhoda zamestnávateľa alebo podnikania

43,7 % absolventov vysokých škôl odpovedalo kladne na otázku „Pracovali ste u toho istého zamestnávateľa/vykonávali ste rovnakú samostatne zárobkovú činnosť rok po absolvovaní štúdia ako v súčasnosti?“. Rozdiely sa ukázali iba pri stupni vzdelania. Menej menili prácu rok po ukončení štúdia absolventi magisterských (51,8 %) než absolventi bakalárskych študijných programov (71,3 %).

Graf 11: Zhoda zamestnávateľa alebo samostatnej zárobkovej činnosti rok po ukončení štúdia (v %)

Pozícia v riadení

Väčšina absolventov (84,5 %) rok po absolvovaní nemala skúsenosť s riadením ďalších zamestnancov. Z pohľadu oblastí vzdelávania mali túto skúsenosť v najvyššom počte absolventi odborov z oblasti *Služby* (45,5 %) a *Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo* (35,7 %), naopak, v najnižšom počte absolventi skupiny odborov *Informačné a komunikačné technológie* (8,9 %).

Najpočetnejšiu skupinu tvorili tí absolventi, ktorí rok po absolvovaní štúdia riadili maximálne 5 zamestnancov (57,4 %), približne tretina 6 až 15 pracovníkov (32 %) a takmer každý desiaty 16 až 50 zamestnancov (7,4 %). Väčšiu skupinu pracovníkov (51 a viac) riadilo iba 3,3 % absolventov.

Tabuľka 46: Riadenie ďalších zamestnancov rok po ukončení štúdia podľa ISCED F (v %)

Oblasti vzdelávania (ISCED F)	Áno	Nie
01	12,8	87,2
02	16,2	83,8
03	17,8	82,2
04	13,6	86,4
05	18,5	81,5
06	8,9	91,1
07	13,8	86,2
08	35,7	64,3
09	21,2	78,8
10	45,5	54,5
Celá vzorka	15,5	84,5

Pracovná zmluva

Tabuľka 60 udáva odpovede na otázku „Aký bol váš typ pracovnej zmluvy rok po absolvovaní štúdia?“. **Rok od ukončenia vysokej školy malo 61,1 % absolventov pracovnú zmluvu na dobu neurčitú.** Rozdiely sa ukázali podľa veku, pohlavia, stupňa vzdelania a oblastí vzdelávania.

Podľa veku sa zistila zrejma skutočnosť, že čím vyšší vek, tým častejšie mali absolventi zmluvu na dobu neurčitú. Stabilnejšie postavenie na trhu práce mali muži (67,6 %), než ženy (55,5 %), absolventi magisterských programov (66 %) oproti absolventom bakalárskych programov (45,4 %), ktorí výrazne častejšie pracovali na dohody o vykonaní práce (20,7 %). Podľa oblastí vzdelávania vynikali odbory z oblasti *Informačné a komunikačné technológie*, ktorých absolventi mali až v 81 % prípadoch uzavretú pracovnú zmluvu na dobu neurčitú. Relatívne najmenší počet absolventov so zmluvou na dobu neurčitú sa zistil v oblastiach vzdelávania *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (40 %), *Vzdelávanie a výchova* (48,7 %) a *Prírodné vedy, matematika a štatistika* (50 %).

Čo sa týka **typu pracovného úväzku**, ukázalo sa, že **71 % zamestnaných absolventov pracovalo rok od ukončenia štúdia na plný úväzok**, zatiaľ čo 29 % opýtaných pracovalo na skrátenej úväzok. Rozdiely sa zistili podľa veku a stupňa štúdia. Najviac absolventov s plným úväzkom bol vo vekovej skupine 30 až 34 rokov (85,2 %), u opýtaných od 35 rokov to bol nižší podiel (73,3 %) a u najmladších respondentov do 29 rokov v 61,3 % prípadoch. Podľa stupňa vzdelania sa vyššia zamestnanosť na čiastočný úväzok zistila u absolventov bakalárskych (61,7 %) než magisterských programov 18,8 %.

Tabuľka 47: Typ pracovnej zmluvy rok po ukončení štúdia (v %)

	Na dobu neurčitú	Na dobu určitú	Iný (napr. DoPČ, DoVP, DoBPŠ)
Vek			
25-29	56,2	32,3	11,5
30-34	67,2	30,3	2,4
35 a viac	92,3	7,7	0
Pohlavie			
Muži	67,6	24,5	7,9
Ženy	55,5	36,9	7,6
Stupeň štúdia			
Bc.	45,4	33,9	20,7
Mgr.	66,0	30,2	3,7
Oblasti vzdelávania (ISCED F)			
01	48,7	48,7	2,6
02	60,4	33,0	6,6
03	40,0	48,3	11,7
04	58,5	28,3	13,2
05	50,0	41,1	8,9
06	81,0	13,1	5,8
07	56,0	33,0	11,0
08	73,1	23,1	3,8
09	71,4	25,4	3,2
10	70,0	30,0	0
Celá vzorka	61,1	31,1	7,7

Pracovný čas

Absolventi po roku od absolvovania štúdia pracovali v priemere 37 hodín týždenne. **Pracovný čas v rozsahu plného pracovného úväzku (37,5 až 42,5 hodín za týždeň) malo 43,2 % absolventov.** Takmer tretina (30,1 %) odpracovala menej hodín za týždeň a naopak, v 26,7 % prípadoch pracovali viac hodín. Podľa veku najviac času týždenne venovali práci absolventi vo vekovej skupine od 30 do 34 rokov (priemer: 40 hodín). Obdobne o niečo viac pracovali absolventi magisterského (priemer: 39,5 hodín) než bakalárskeho stupňa štúdia (31 hodín). Medzi oblasťami vzdelávania najviac vynikali priemernou dĺžkou pracovnej doby absolventi odborov z oblastí *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (priemer: 43 hodín) a *Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo* (42 hodín). Naopak, najmenej času trávil v práci absolventi z oblastí vzdelávania *Prírodné vedy, matematika a štatistika* (34 hodín) a *Informačné a komunikačné technológie* (35 hodín).

Tabuľka 48: Pracovný čas rok po ukončení štúdia (v %)

	<i>Menej ako 20 hodín</i>	<i>20 až 37 hodín</i>	<i>37,5 až 42,5 hodín</i>	<i>43 až 60 hodín</i>	<i>61 a viac hodín</i>
Vek					
25-29	10,8	28,0	36,6	21,3	3,4
30-34	7,1	10,6	51,9	28,2	2,2
35 a viac	7,1	14,3	71,4	7,1	0
Pohlavie					
Muži	9,4	17,6	48,8	21,5	2,6
Ženy	9,0	23,9	38,0	25,9	3,2
Stupeň štúdia					
Bc.	18,6	39,9	23,4	15,4	2,7
Mgr.					
Oblasti vzdelávania					
01	14,7	25,3	32,0	25,3	2,7
02	4,5	19,6	45,5	25,9	4,5
03	7,5	25,4	34,3	25,4	7,5
04	7,3	22,0	45,0	22,9	2,8
05	16,4	23,0	41,0	18,0	1,6
06	6,0	22,8	57,0	14,1	0
07	14,8	18,3	33,9	31,3	1,7
08	7,1	14,3	35,7	39,3	3,6
09	7,8	10,9	46,9	28,1	6,3
10	9,1	27,3	54,5	9,1	0
Celá vzorka	9,2	20,9	43,2	23,8	2,9

Príjmy

Priemerný hrubý príjem absolventa po roku od ukončenia štúdia bol na úrovni 1 063 €, mediánová hodnota bola vo výške 1 000 €. Príjmy sa líšili podľa veku, pohlavia, stupňa štúdia a skupín odborov.

Hodnoty priemeru príjmu rástli s vekom respondentov až do veku 34 rokov, čo je v súlade s predpokladom, že existuje pozitívny vzťah medzi dĺžkou pracovných skúseností a výškou príjmu. U najstaršej skupiny absolventov sa pozoroval pokles. Čo sa týka rozdielov podľa pohlavia, nie je prekvapením, že mužskí absolventi vysokých škôl (1 225 €) zarábali v priemere viac ako ženy (907 €). Vo vzťahu k stupňu vzdelania sa zistilo, že absolventi magisterských programov (1 141 €) mali vyšší príjem než absolventi bakalárskych programov (808 €).

Ďalšou z charakteristík, ktoré úzko súviseli s úrovňou príjmov, boli oblasti vzdelávania. Nízka úroveň príjmov absolventov sa zistila v odborov z oblastí *Služby* (priemer: 810 €), *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (880 €) a *Obchod, administratíva a právo* (899 €). Nadpriemerné príjmy mali iba respondenti odborov z oblastí *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (1 251 €) a *Informačné a komunikačné technológie* (1 471 €).

Tabuľka 49: Hrubá mesačná mzda/plat rok po ukončení štúdia (v Eurách)

	<i>Príjem - priemer</i>	<i>Príjem - medián</i>
Vek		
25-29	996	900
30-34	1171	1100
35 a viac	936	750
Pohlavie		
Muži	1225	1200
Ženy	907	900
Stupeň štúdia		
Bc.	808	600
Mgr.	1141	1100
Oblasti vzdelávania		
01	928	850
02	964	965
03	880	900
04	899	900
05	940	900
06	1471	1400
07	990	1000
08	982	900
09	1251	1175
10	810	700
Celá vzorka	1 063	1 000

Ďalšia práca

Na otázku v dotazníku „Mali ste rok po ukončení štúdia viac ako jednu prácu?“, odpovedalo kladne 7 % absolventov. **Prevažná väčšina opýtaných (93 %) nemala ďalšiu prácu.** Rozdiely podľa sledovaných znakov sa nepotvrdili.

Čo sa týka charakteristík druhej práce, ukázalo sa, že v druhej práci absolventi častejšie pracovali rok po ukončení štúdia ako podnikatelia, a to najmä muži a podľa oblastí vzdelávania absolventi *Informačných a komunikačných technológií a Techniky, výroby a stavebníctva*. Keďže druhá práca má väčšinou charakter privyrobenia, v tejto práci absolventi trávili oveľa menej času ako v hlavnej práci - v priemere 17 hodín týždenne. Rozdiely v pracovnom čase podľa sledovaných znakov sa nepotvrdili. V prípade príjmov bol priemer vo výške 495 € (medián: 300 €). Podľa oblastí vzdelávania sa odlišovali absolventi odborov z oblastí *Zdravotné a sociálne zabezpečenie, Informačné a komunikačné technológie, Technika, výroba a stavebníctvo*, u ktorých bol medián vyšší ako 600 €.

Tabuľka 50: Charakteristiky druhej práce rok po ukončení štúdia (v %)

	<i>Druhá práca</i>	<i>Podiel v zamestnaneckom pomere</i>	<i>Pracovný čas - medián</i>	<i>Príjem - medián</i>
Vek				
25-29	6,1	79,3	18	300
30-34	7,8	52,0	12,5	450
35 a viac	20,0	66,7	8	250
Pohlavie				
Muži	6,0	50,0	17,5	500
Ženy	8,0	78,8	15	300
Typ VŠ				
Verejná/štátna	6,9	66,7	15	300
Súkromná	11,5	66,7	20	50
Stupeň štúdia				
Bc.	5,5	72,7	12,5	200
Mgr.	7,5	65,2	15	400
Oblasti vzdelávania				
01	4,7	100,0	20	300
02	10,3	45,5	10	300
03	8,3	66,7	12,5	275
04	6,9	62,5	19	175
05	6,2	100,0	6	175
06	5,1	50,0	15	625
07	4,1	60,0	20	600
08	14,3	100,0	25	400
09	12,1	75,0	25	700
10	-	-	-	-
Celá vzorka	7,0	66,7	15	300

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje kladné odpovede. Šedou sú vyznačené bunky, kde na danú otázku neodpovedalo ani 20 respondentov, takže tieto výsledky treba vnímať s veľkou rezervou.

Súčasná situácia

Jednou z najdôležitejších a zároveň aj najobsiahlejších oblastí prieskumu EUROGRADUATE 2022 bolo zmapovať aktuálnu pracovnú situáciu absolventov vysokých škôl na trhu práce. Prieskumu sa zúčastnili absolventi z rokov 2017 a 2021 a hodnotili svoju situáciu koncom roka 2022. Charakteristiky pracovnej situácie absolventov na trhu práce boli rozlíšené do štyroch oblastí. Prvá oblasť sa týkala objektívnych charakteristík práce – odvetvie ekonomických činností, pozícia v riadení, typ pracovnej zmluvy a istota v zamestnaní, veľkosť organizácie a pracovný čas. Druhou oblasťou bolo subjektívne vnímanie práce, teda súlad alebo nesúlad medzi vzdelaním a zamestnaním a spokojnosť s prácou. Štvrtá oblasť zahŕňala príjmy a piata prípadnú druhú prácu.

Ekonomická aktivita a nezamestnanosť

Z výsledkov prieskumu zameraných na súčasnú situáciu absolventov vysokých škôl vyplynulo, že najviac, až 72,9 % opýtaných bolo zamestnaných. Už omnoho menej respondentov ešte študovalo (19,8 %) alebo patrili k samostatne zárobkovo činným osobám (12,1 %). Aktuálne bolo nezamestnaných 4,5 % opýtaných, na rodičovskej dovolenke 6,7 %, v domácnosti 3,6 %, inú možnosť uviedlo 1,6 % a dvaja (0,1 %) mladí ľudia sa venovali dobrovoľníckej činnosti. **Prezentované zistenia ukázali, že najviac, až necelé tri štvrtiny absolventov vysokých škôl si po skončení školy našli zamestnanie a približne pätina respondentov pokračovala v ďalšom štúdiu.**

Až tri štvrtiny mužov a 70,6 % žien bolo zamestnaných. Muži vo vyššej miere patrili k samostatne zárobkovo činným osobám, pričom ženy častejšie študovali, boli nezamestnané, starali sa o svoje malé deti a o domácnosť. Dobrovoľníctvu sa venovali iba muži a približne rovnaký počet opýtaných z oboch skupín uviedol inú možnosť. Prezentované zistenia ukázali, že muži sa snažili po ukončení vysokej školy zamestnať, prípadne podnikali, zatiaľ čo ženy sa vo vyššom počte venovali materským povinnosťam.

Najmladší opýtaní najčastejšie pokračovali v štúdiu, zatiaľ čo viac než tri štvrtiny respondentov starších než 25 rokov sa zamestnali. Absolventi z najstaršej vekovej kategórie vo vyššej miere než ostatní podnikali, boli nezamestnaní, v domácnosti alebo mali inú prácu. Respondenti vo veku od 30 do 34 rokov boli častejšie na materskej alebo na rodičovskej dovolenke, pričom dobrovoľníctvu sa venovali iba opýtaní mladší než 30 rokov.

Viac než 70 % respondentov z oboch skupín, častejšie opýtaní zo súkromných vysokých škôl, si po ukončení štúdia našli zamestnanie. Absolventi verejných a štátnych škôl vo vyššej miere ešte študovali, boli nezamestnaní alebo sa venovali dobrovoľníckej činnosti. Ich kolegovia, ktorí študovali na súkromných vysokých školách, patrili častejšie k osobám samostatne zárobkovo činným, plnili si svoje materské a otcovské povinnosti, prípadne sa starali o domácnosť.

Tabuľka 51: Ekonomická aktivita absolventov vysokých škôl (v %)

	Zamestnaný	SZČO	Študent	Nezamestnaný	MD	V domácnosti	Dobrovoľník	iné
Pohlavie								
Muži	75,9	16,0	18,9	3,7	0,2	2,7	0,2	1,6
Ženy	70,6	9,1	20,5	5,1	11,6	4,3	0	1,6
Vek								
Menej než 25	40,7	7,6	80,4	7,9	1,5	4,8	0,3	2,8
25-29	78,1	12,1	11,6	3,6	6,8	3,2	0,1	1,4
30-34	77,6	15,3	3,7	5,0	10,7	3,9	0	1,5
35 a viac	78,2	18,2	20,0	9,1	3,6	7,3	0	3,6
Stupeň štúdia								
1.stupeň	56,7	9,8	48,6	6,6	5,5	4,4	0,1	1,9
2.stupeň	80,7	13,2	6,0	3,5	7,2	3,3	0,1	1,5
Typ VŠ								
Verejná, štátna	72,9	11,9	20,0	4,5	6,6	3,5	0,1	1,6
Súkromná	74,4	17,8	13,3	3,3	7,8	8,9	0	3,3
Oblasti vzdelávania								
01	65,5	5,0	23,0	8,3	15,6	4,4	0,6	2,4
02	66,0	20,6	17,5	5,3	8,3	4,9	0	2,2
03	74,9	11,4	18,0	4,3	5,5	5,5	0	1,2
04	78,3	7,8	16,8	3,5	7,5	2,9	0	1,4
05	65,9	5,0	21,3	5,0	5,6	3,4	0	1,5
06	81,8	18,7	17,0	1,7	1,9	2,1	0	0,7
07	70,0	15,6	23,3	2,8	2,6	2,3	0	1,9
08	75,7	5,2	7,0	12,2	7,8	4,3	0	0,9
09	84,2	7,9	12,4	2,5	8,4	4,5	0	2,0
10	75,5	16,3	28,6	6,1	6,1	4,1	0	2,0
Celá vzorka	72,9	12,1	19,8	4,5	6,7	3,6	0,1	1,6

Poznámka: Súčet presahuje 100 %, pretože respondenti mohli odpovedať prostredníctvom viacerých možností.

Najvyšší počet respondentov z oboch skupín, avšak výrazne častejšie magistri, inžinieri alebo doktori sa po skončení štúdia zamestnali. Absolventi 1. stupňa vo vyššom počte ešte študovali, prípadne boli nezamestnaní alebo v domácnosti. Ich kolegovia, ktorí ukončili 2. stupeň vysokoškolského štúdia, patrili k osobám samostatne zárobkovo činným a starali sa o svoje malé deti. Približne rovnaký počet opýtaných z oboch skupín sa venoval dobrovoľníckym alebo iným aktivitám. Z uvedeného vyplynulo, že pre opýtaných, ktorí ukončili bakalársky stupeň vzdelania bolo omnoho dôležitejšie ďalšie štúdium, zatiaľ čo respondenti, ktorí absolvovali 2. stupeň vzdelania si našli zamestnanie a začali pracovať.

Aktuálnu ekonomickú aktivitu absolventov rok a päť rokov po ukončení vysokoškolského štúdia bez ohľadu na to, či žili a pracovali na Slovensku alebo v zahraničí, možno analyzovať aj prostredníctvom dvoch rozlíšení – (1) či boli súčasťou pracovnej sily (ekonomicky aktívni), alebo boli mimo pracovnú silu (ekonomicky neaktívni) a (2) v rámci ekonomicky aktívnych či boli zamestnaní alebo nezamestnaní.

Absolventi boli dopytovaní v októbri až decembri 2022. Pre toto obdobie bolo na Slovensku charakteristické ustupovanie pandémie Covid-19 a pozitívny vývoj na trhu práce, kedy miera nezamestnanosti oproti roku 2021 poklesla o 0,7 percentuálneho bodu na úroveň 6,1 % (Eurostat 2022). Nie je preto prekvapením, že len malá časť z absolventov vysokých škôl z kohort 2016/2017 (2,6 %) a 2020/2021 (2,1 %) bola nezamestnaná. Pritom platilo, že ani pre absolventov bakalárskeho a magisterského štúdia a ani pre obe sledované kohorty, nebol podiel nezamestnaných vyšší ako 5 % (tabuľka 65). Toto zistenie je tiež v súlade s nízkou mierou nezamestnanosti vysokoškolských absolventov meranou prostredníctvom Výberového zisťovania pracovných síl (ŠU SR 2022). Okrem toho, ak porovnáme podiel nezamestnaných osôb s terciárnym vzdelaním (EUROS-TAT 2022: 2,4 %) a podiel nezamestnaných absolventov vysokých škôl (EUROGRADUATE 2022: 2,3 %), je takmer totožný (pozri Graf 26).

Tabuľka 52: Ekonomická aktivita podľa roku ukončenia VŠ, dosiahnutého stupňa vzdelania (v %)

	Kohorta 2016/2017		Kohorta 2020/2021	
	Bc.	Mgr.	Bc.	Mgr.
<i>Pracujúci</i>	85,7	88,9	41,6	88,4
<i>Nezamestnaní</i>	3,3	2,2	0,4	2,8
<i>Ekonomicky neaktívni</i>	11,1	8,9	57,9	8,8
<i>SPOLU</i>	100,0	100,0	100,0	100,0

Poznámka: Nezamestnaní: ekonomicky aktívni, ktorí nemajú prácu. Ekonomicky neaktívni: študujúci, na rodičovskej dovolenke, vykonávajúci neplatenú prácu, dobrovoľnú vojenskú prípravu alebo nemôžu pracovať.

Čo sa týka rozdielov podľa oblastí vzdelávania, najvyšší podiel nezamestnaných sa zistil medzi absolventmi z oblasti *Polnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo* (7 %). Na druhej strane medzi absolventmi odborov z oblasti *Informačné a komunikačné technológie* nebola takmer žiadna nezamestnanosť (0,5 %).

Tabuľka 53: Ekonomická aktivita podľa roku ukončenia VŠ a oblastí vzdelávania (v %)

	Celá vzorka		Kohorta 2016/2017		Kohorta 2020/2021	
	P	N	P	N	P	N
<i>Vzdelávanie a výchova</i>	68,1	3,2	75,0	3,1	62,0	3,4
<i>Umenie a humanitné vedy</i>	79,4	3,6	87,1	3,0	72,0	4,3
<i>Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy</i>	82,4	2,0	92,7	1,8	74,5	0,6
<i>Obchod, administratíva a právo</i>	82,9	1,7	89,1	2,9	76,7	2,1
<i>Prírodné vedy, matematika a štatistika</i>	68,4	3,1	75,9	3,6	62,9	2,7
<i>Informačné a komunikačné technológie</i>	92,7	0,5	98,1	0,5	87,1	0,5
<i>Technika, výroba a stavebníctvo</i>	81,4	1,4	93,8	2,6	71,4	0,4
<i>Polnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo</i>	79,1	7,0	83,9	6,5	73,6	7,5
<i>Zdravotné a sociálne zabezpečenie</i>	88,6	1,0	86,9	1,2	89,8	0,8
<i>Služby</i>	78,0	4,0	88,2	5,9	72,7	3,0

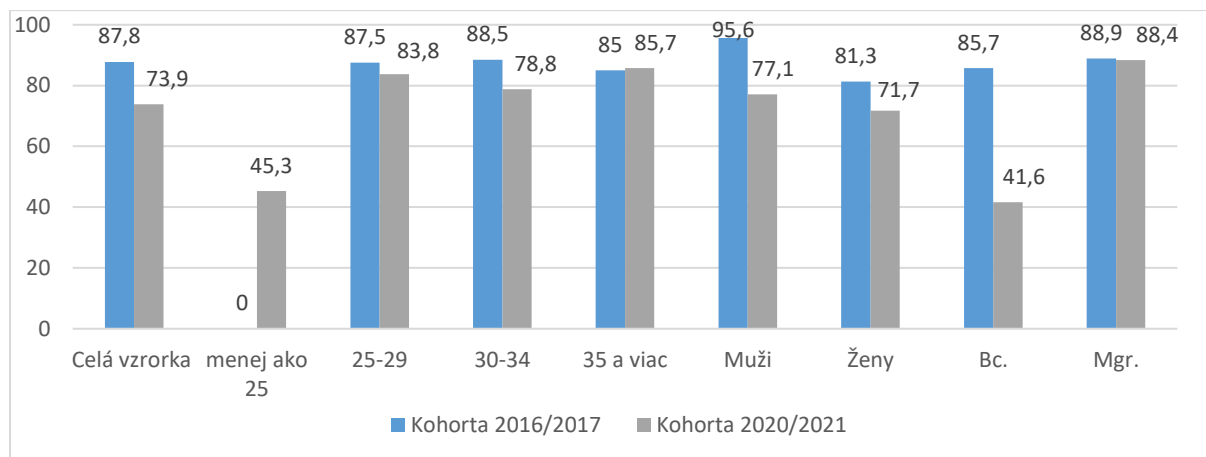
Poznámka: P=pracujúci, N= nezamestnaní; Dovoľnosť do 100 % tvorí kategóriu „ekonomicky neaktívni“ (študujúci, na materskej/rodičovskej dovolenke, neplatená práca, nemôžu pracovať a iné)

Potvrdili sa aj menšie rodové rozdiely. Ženy boli z dôvodu materských povinností v nižšej miere súčasťou pracovnej sily (76 %) ako muži (86,1 %). Podiel nezamestnaných absolventov mužov (2,2 %) a žien (2,4 %) bol však podobný.

Nasledujúci graf ukazuje podiel absolventov, ktorí boli v čase zapojenia do prieskumu súčasťou pracovnej sily. Relatívne vysoký podiel absolventov akademického roka 2016/2017 nebol súčasťou pracovnej

sily. Hlbšia analýza potvrdila, že väčšina z nich bola na materskej/rodičovskej dovolenke (70,8 %). Mimo pracovnú silu bola aj veľká skupina absolventov z kohorty 2020/2021. V tomto prípade však väčšina pokračovala v štúdiu v magisterskom študijnom programe (86,8 %).

Graf 12: Ekonomická aktivita jeden a päť rokov po ukončení štúdia (v %)

Poznámka: Dopočet do 100 % tvorí súčet kategórií „nezamestnaní“ a „ekonomicky neaktívni“ (študujúci, na materskej/rodičovskej dovolenke, neplatená práca, dobrovoľná vojenská služba, nemôžu pracovať a iné).

Skúsenosť s nezamestnanosťou od ukončenia štúdia

Okrem mapovania aktuálneho podielu nezamestnaných v čase prieskumu, sa sledovala aj **celková osobná skúsenosť absolventov škôl s nezamestnanosťou od ukončenia štúdia**. Na položenú otázku „Boli ste niekedy nezamestnaný/á od absolvovania štúdia?“, odpovedalo síce kladne 34,6 % opýtaných. Avšak **viac ako pol roka bez práce bol iba ani nie každý desiaty absolvent (8 %) ¹⁴**.

Nezamestnanosti museli častejšie čeliť absolventi z kohorty 2016/2017 (41,1 %) než z kohorty 2020/2021 (29,0 %), čo môže súvisieť s vyšším podielom absolventov, ktorí počas štúdia pracovali (80,2 %; kohorta 2016/2017: 75,1 %). Čo sa týka veku, podstatne menej často boli nezamestnaní absolventi do 25 rokov (18 %) ako ostatné vekové kategórie.

Vo vzťahu k oblastiam vzdelávania boli najčastejšie nezamestnaní absolventi *Polnohospodárstva, lesníctva, rybníctva a veterinárstva* (57,0 %), naopak najmenej často museli čeliť nezamestnanosti absolventi študijných odborov z oblastí *Informačné a komunikačné technológie* (22,9 %), *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (25,5 %) a *Technika, výroba a stavebníctvo* (27,4 %).

¹⁴ Percentuálny údaj vyjadrený z celkového počtu respondentov.

Tabuľka 54: Absolventi, ktorí boli po ukončení štúdia nezamestnaní, dĺžka nezamestnanosti (v %)

	Podiel abs.	Do 6 mesiacov	7-12	Viac ako rok
Rok ukončenia štúdia				
Kohorta 2016/2017	41,1	69,5	18,2	12,4
Kohorta 2020/2021	29,0	83,3	12,2	4,5
Vek				
Do 25 rokov	18,0	78,7	18,0	3,3
25-29	36,8	77,4	14,5	8,1
30-34	40,2	68,5	19,1	12,4
35 a viac	26,4	61,5	7,7	30,8
Pohlavie				
Muži	29,6	74,4	16,3	9,3
Ženy	38,4	76,3	15,1	8,6
Typ VŠ				
Verejná/štátna	34,4	76,3	15,5	8,2
Súkromná	42,7	59,5	16,2	24,3
Stupeň štúdia				
Bc.	31,5	71,5	17,5	10,9
Mgr.	36,1	77,3	14,7	8,0
Oblasti vzdelávania				
01	38,9	76,6	12,9	10,5
02	41,5	69,7	22,4	7,9
03	35,3	77,5	10,1	12,4
04	42,9	78,6	16,4	5,0
05	34,5	72,0	15,0	13,1
06	22,9	83,9	10,8	5,4
07	27,4	73,0	16,2	10,8
08	57,0	67,7	20,0	12,3
09	25,5	83,7	12,2	4,1
10	36,0	94,1	5,9	0
Celá vzorka	34,6	75,6	15,5	8,9

Charakteristiky súčasnej pracovnej aktivity

V rámci objektívnych charakteristík vykonávanej práce sa skúmalo odvetvie ekonomických činností, pozícia v riadení, typ pracovnej zmluvy, veľkosť firmy/organizácie a pracovný čas.

Odvetvie ekonomickej činnosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje odvetvia ekonomických činností, v ktorých pôsobili vysokoškolskí absolventi v čase výskumu. Najviac respondentov pracovalo v odvetví *Informácie a komunikácia* (20,3 %). Druhým najfrekvencovanejším odvetvím bola *Priemyselná výroba* (14,9 %). Najmenej rozšírenými oblasťami ekonomických činností boli *Ubytovacie a stravovacie služby*, *Činnosti v oblasti nehnuteľností* (1,1 %), *Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu*, *Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd* (1,3 %) a *Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie* (3,7 %).

Tabuľka 55: Odvetvie ekonomickej činnosti – NACE 1¹⁵ (v %)

	Celá vzorka	Kohorta 2016/2017	Kohorta 2020/2021	Muži	Ženy	Bc.	Mgr.
<i>Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, Ťažba a dobývanie</i>	1,9	1,8	2,0	1,9	1,9	1,4	2,1
<i>Priemyselná výroba</i>	14,9	15,5	14,3	17,4	12,7	15,0	14,8
<i>Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd</i>	1,3	1,5	1,1	1,6	1,0	1,4	1,2
<i>Stavebníctvo</i>	3,6	3,3	3,8	5,7	1,7	3,3	3,7
<i>Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, Doprava a skladovanie</i>	4,2	4,5	3,6	3,9	4,4	4,8	3,9
<i>Ubytovacie a stravovacie služby, Činnosti v oblasti nehnuteľností</i>	1,1	1,1	1,2	0,8	1,5	2,6	0,6
<i>Informácie a komunikácia</i>	20,3	22,1	18,3	32,3	9,9	21,4	19,9
<i>Finančné a poisťovacie činnosti</i>	5,6	5,6	5,5	4,2	6,7	6,9	5,1
<i>Odborné, vedecké a technické činnosti</i>	13,5	13,0	14,1	11,5	15,3	14,7	13,1
<i>Administratívne a podporné služby</i>	4,2	4,0	4,4	3,8	4,6	4,8	4,0
<i>Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie</i>	3,7	3,9	3,4	3,6	3,8	2,9	3,9
<i>Vzdelávanie</i>	11,2	11,2	11,1	5,5	16,1	9,5	11,7
<i>Zdravotníctvo a sociálna pomoc</i>	9,9	7,6	12,3	4,5	14,5	5,5	11,4
<i>Ostatné činnosti</i>	4,9	4,9	4,8	3,5	6,0	5,9	4,5

Ukázali sa menšie rozdiely podľa stupňa vzdelania a typu vysokej školy. Absolventi bakalárskeho štúdia častejšie pracovali v odvetviach *Ubytovacie a stravovacie služby, Činnosti v oblasti nehnuteľností* (2,6 %), *Finančné a poisťovacie činnosti* (6,9 %) a *Odborné, vedecké a technické činnosti* (14,7 %) ako absolventi magisterského štúdia (0,6 %, 5,1 % a 13,1 %). Naopak, absolventi magisterskej formy štúdia vo väčšej miere pôsobili v oblastiach *Zdravotníctvo a sociálna pomoc* (11,4 %) a *Vzdelávanie* (11,7 %) oproti absolventom bakalárskeho štúdia (5,5 %, resp. 9,5 %). Podľa typu VŠ sa zistilo, že respondenti verejných vysokých škôl najčastejšie pracovali v sektoroch *Informácie a komunikácia* (20,6 %) a *Priemyselná výroba* (14,9 %) v porovnaní s absolventami súkromných vysokých škôl, kde dominovali *Zdravotníctvo a sociálna pomoc* a *Administratívne a podporné služby* (zhodne po 15,5 %).

Vo vzťahu k pohlaviu sa potvrdila odvetvová segregácia. Zamestnanosť v oblastiach *Informácie a komunikácia* (32,2%; ženy: 9,9 %), *Priemyselná výroba* (17,4 %; ženy: 12,7 %) a *Stavebníctvo* (5,7 %; ženy: 1,7 %) prevažovala u mužov a v odvetviach *Vzdelávanie* (16,1%; muži: 5,5 %), *Odborné, vedecké a technické činnosti* (15,3 %; muži: 11,5 %) a *Zdravotníctvo a sociálna pomoc* (14,5 %; muži: 4,5 %) zas u žien.

Najvýraznejšie rozdiely sa zaznamenali podľa oblastí vzdelávania. Väčšina absolventov študijných odborov z oblasti *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* pôsobila v zodpovedajúcom odvetví vzhľadom k vyštudovanému odboru - *Zdravotníctvo a sociálna pomoc* (78 %). Podobné vysoké zastúpenie mali aj absolventi oblasti *Informačné a komunikačné technológie* v sektore *Informácie a komunikácia* (74,1 %), pričom v tejto oblasti v najvyššom počte pracovali aj respondenti odborov z oblasti *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (16,8 %). Takmer 60 % opýtaných, ktorí absolvovali oblasť *Vzdelávanie* a *výchova* a 20 % z oblasti *Umenie a humanitné vedy*, pôsobili v sektore *Vzdelávanie* (57,8 %, resp.

¹⁵ NACE 1 (*Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne*) je európska štatistická klasifikácia odvetví ekonomických činností

19,5%). V odvetví *Priemyselná výroba* boli najčastejšie zamestnaní absolventi oblastí vzdelávania *Technika, výroba a stavebníctvo* (34,5 %), *Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo* (28,1 %) a *Služby* (23,7 %). Najviac absolventov z oblastí vzdelávania *Obchod, administratíva a právo* (31,1 %) a *Prírodné vedy, matematika a štatistika* (21,9 %) pracovalo v odvetví *Odborné, vedecké a technické činnosti*.

Pozícia v riadení

Väčšina absolventov v súčasnej hlavnej práci síce ďalších pracovníkov neriadila (78,1 %), určitý posun oproti situácii rok po absolvovaní, je však vidieť (tabuľka 62). Významné rozdiely sa zistili podľa pohlavia a oblastí vzdelávania. Častejšie riadili ďalších zamestnancov muži (27,6 %) ako ženy (17 %).

Najmenej často riadili ostatných pracovníkov absolventi odborov z oblasti *Vzdelávanie a výchova* (10 %) a najčastejšie, naopak, absolventi oblastí vzdelávania *Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo* (35,2 %) a *Technika, výroba a stavebníctvo* (31,3 %).

Najpočetnejšiu skupinu tvorili tí absolventi, ktorí riadili maximálne 5 zamestnancov (59,2 %), takmer tretina 6 až 15 pracovníkov (27,3 %) a každý desiaty 16 až 50 zamestnancov (10 %). Väčšiu skupinu pracovníkov (51 a viac) riadilo iba 3,5 % absolventov.

Tabuľka 56: Riadenie ďalších zamestnancov (v %)

	Áno	Nie
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	25,7	74,3
Kohorta 2020/2021	18	82
Vek		
Do 25 rokov	18	82
25-29	20,6	79,4
30-34	27	73
35 a viac	38,3	61,7
Pohlavie		
Muži	27,6	72,4
Ženy	17	83
Typ VŠ		
Verejná/štátna	21,6	78,4
Súkromná	30,7	69,3
Stupeň štúdia		
Bc.	19	81
Mgr.	22,9	77,1
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	10	90
02	19,9	80,1
03	16,6	83,4
04	24,5	75,5
05	19,8	80,2
06	23,3	76,7
07	31,3	68,7
08	35,2	64,8
09	17,3	82,7
10	23,7	76,3
Celá vzorka	21,9	78,1

Typ pracovnej zmluvy a istota zamestnania

Postavenie v zamestnaní sa odlišuje podľa toho, či je niekto v zamestnaneckom pomere alebo samostatne zárobkovo činná osoba (podnikateľ, živnostník). Medzi zamestnancami sú zasa rozdiely podľa toho, či majú zmluvu na dobu určitú alebo neurčitú alebo iný typ zmluvy.

Pracovný pomer na plný úväzok je zamestnanie, v ktorom osoba odpracuje obvykle 40 hodín za týždeň. Z výsledkov vyplýva, že **v priemere 91,2 % zamestnaných absolventov pracovalo na plný úväzok, zatiaľ čo približne každý desiaty pracoval na čiastočný úväzok (8,8 %)**. Rozdiely sa ukázali podľa roku ukončenia štúdia, stupňa VŠ a veku. Absolventi do 25 rokov mali zamestnanie na čiastočný úväzok v takmer polovici prípadov (46,6 %; 25-29 rokov: 5,6 %, 30-34: 5,2 %, 35 a viac: 10,9 %). Absolventi z kohorty 2020/2021 (13,3 %) pracovali vo vyššej miere na čiastočný úväzok ako absolventi po piatich rokoch od ukončenia štúdia (4,3 %). Vyššia zamestnanosť na čiastočný úväzok sa zistila aj u respondentov bakalárskych programov (19,8 %; magisterský: 5 %), čo súvisí s tým, že väčšina z nich bola študentmi magisterských programov (62,1 %).

Dočasné pracovné úväzky môžu byť za istých okolností vnímané ako prekérne formy práce, ktoré sa spájajú s nepriaznivými pracovnými podmienkami a nedodržiavaním práv zamestnancov. **Pracovná zmluva na dobu neurčitú**, kde nie je stanovená doba jej ukončenia, predstavuje pre zamestnancov stabilnejšiu pozíciu. Túto istejšiu pozíciu zastávali častejšie absolventi po piatich rokoch od absolvovania štúdia (80 %) a skôr absolventi magisterských (73,5 %) ako bakalárskych programov (65,6 %). Významné rozdiely sa zistili tiež podľa oblastí vzdelávania, pohlavia a veku. Najistejšiu pozíciu vo svojom zamestnaní mali absolventi odborov z oblasti *Informačné a komunikačné technológie*, ktorí mali zmluvu na dobu neurčitú až v 83,4 % prípadoch. Dobre boli na tom v tomto ohľade tiež absolventi z oblastí *Obchod, administratíva a právo* (78,6 %) a *Technika, výroba a stavebníctvo* (75,8 %). Na druhej strane, najmenej istú pozíciu mali absolventi oblasti *Vzdelávanie a výchova*, ktorí mali zmluvu na dobu neurčitú iba v 58 % prípadoch. Zároveň nie je prekvapením, že stabilnejšiu pozíciu mali častejšie muži (77,6 %) ako ženy (66,8 %) a podľa veku skôr starší respondenti.

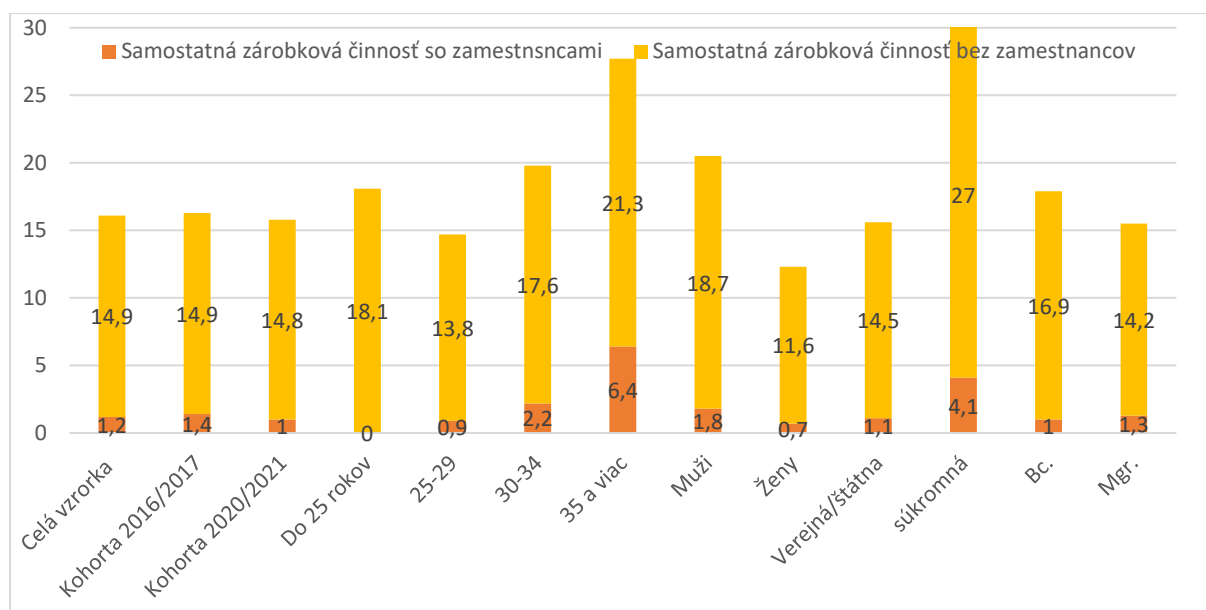
Tabuľka 57: Typ pracovnej zmluvy (v %)

	Na dobu neur- čitú	Na dobu ur- čitú	Iný (napr. DoPČ, DoVP, DoBPŠ)
Rok ukončenia štúdia			
Kohorta 2016/2017	80	19,5	0,5
Kohorta 2020/2021	62,9	34,9	2,2
Vek			
Do 25 rokov	47,6	42	10,5
25-29	71,6	27,8	0,6
30-34	81,2	18,2	0,6
35 a viac	79,4	20,6	0
Pohlavie			
Muži	77,6	20,7	1,6
Ženy	66,8	32,1	1,1
Typ VŠ			
Verejná/štátna	71,3	27,4	1,3
Súkromná	80,4	15,7	3,9
Stupeň štúdia			
Bc.	65,6	30,9	3,5
Mgr.	73,5	25,8	0,6
Oblasti vzdelávania (ISCED F)			
01	58	41	0,9
02	70,9	27,4	1,7
03	63,1	34,7	2,3
04	78,6	20,2	1,2
05	65	34,5	0,5
06	83,4	15,3	1,3
07	75,8	22,4	1,8
08	73,3	25,6	1,2
09	66,9	31,9	1,2
10	66,7	33,3	0
Celá vzorka	71,6	27,1	1,3

V skupine absolventov s pracovným pomerom na dobu určitú, tvorili najväčšiu časť tí, ktorí mali zmluvu na jeden rok (67 %), výrazne menej opýtaných na dva roky (7,2 %), 36 mesiacov (6,8 %) alebo pol roka (5,7 %). Z vyššie uvedeného je zrejmé, že **uzavretie pracovného pomeru na dobu neurčitú**, ktorý sa spája s istejšou a stabilnejšou pozíciou v zamestnaní, **sa výrazne mení s časom stráveným na trhu práce**.

Podnikavosť v širšom zmysle je považovaná za pozitívnu hodnotu, môže prinášať ekonomický, kultúrny a sociálny prínos pre druhých ľudí. Vysokoškolské vzdelanie je z tohto hľadiska kľúčové pri poskytovaní takých zručností absolventom - pozerať sa mimo tradičné hranice a poskytovať nové kreatívne riešenia. **Podnikaním** sa na Slovensku rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku. Podnikať možno so zamestnancami aj bez nich. Zo zistení vyplýva, že **16,1 % absolventov v čase prieskumu podnikalo, avšak z toho väčšina boli osoby samostatne zárobkovo činné bez zamestnancov (14,9 %)**. Významné rozdiely sa zistili podľa pohlavia a oblastí vzdelávania. Podnikateľmi boli vo vyššom počte muži (20,5 %) ako ženy (12,3 %).

Graf 13: Samostatná zárobková činnosť (v %)

Z pohľadu oblastí vzdelávania boli súkromnými podnikateľmi najčastejšie absolventi odborov z oblasti *Umenie a humanitné vedy* (28,1 %). Početnejšie zastúpenie mali aj respondenti z oblastí *Informačné a komunikačné technológie* (21,7 %) a *Technika, výroba a stavebníctvo* (20,6 %). Na druhej strane, v najmenšom počte podnikali absolventi oblastí vzdelávania *Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo* (5,5 %).

Tabuľka 58: Samostatná zárobková činnosť podľa oblastí vzdelávania (v %)

	SZČ so zamestnancami	SZČ bez zamestnancov	Spolu
Vzdelávanie a výchova	1,3	6,1	7,4
Umenie a humanitné vedy	1,8	26,3	28,1
Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy	0,9	14,7	15,6
Obchod, administratíva a právo	0,3	9,4	9,7
Prírodné vedy, matematika a štatistika	0,4	8,9	9,3
Informačné a komunikačné technológie	1,0	20,7	21,7
Technika, výroba a stavebníctvo	1,7	18,9	20,6
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo	1,1	4,4	5,5
Zdravotné a sociálne zabezpečenie	1,7	7,3	9,0
Služby	2,6	12,8	15,4

Veľkosť podniku (organizácie)

Podľa odporúčanej európskej klasifikácie možno rozlíšiť podniky podľa veľkosti na mikro podniky (1 až 9 zamestnancov), malé (10 až 49 zamestnancov), stredné (50 až 249 zamestnancov) a veľké podniky (250 a viac).

Absolventi najčastejšie pracovali vo veľkých podnikoch (44,2 %), z toho 27,7 % v podnikoch s počtom zamestnancov 1 000 a viac. Na druhej strane, významná časť absolventov bola zamestnaná aj v malých podnikoch (29,4 %) s veľkosťou do 49 zamestnancov. O niečo menšiu skupinu tvorili tí, ktorí pracovali v stredne veľkých podnikoch (26,3 %). Zistené rozdiely podľa roku ukončenia štúdia a pohlavia boli pomerne malé. V organizáciách s menším počtom zamestnancov pracovali najmä absolventi odborov z

oblasti *Vzdelávanie a výchova* (43,8 %), vo väčších organizáciách/firmách (250 a viac zamestnancov) boli naopak zamestnaní skôr absolventi oblastí vzdelávania *Prírodné vedy, matematika a štatistika* (54,7 %), *Informačné a komunikačné technológie* (53,1 %) a *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (49,7 %).

Tabuľka 59: Veľkosť podniku (v %)

	1 až 9 zamestnancov	10 až 49	50 až 99	100 až 249	250 až 999	1 000 a viac
Rok ukončenia štúdia						
Kohorta 2016/2017	6,7	19,4	13,6	14,4	18,5	27,5
Kohorta 2020/2021	11,0	21,9	14,2	10,4	14,5	27,9
Vek						
Do 25 rokov	11,7	22,8	13,1	9,0	13,1	30,3
25-29	8,5	21,0	13,9	11,7	16,4	28,6
30-34	8,7	18,1	13,0	16,3	19,6	24,4
35 a viac	8,1	21,6	27,0	21,6	8,1	13,5
Pohlavie						
Muži	7,8	19,1	12,1	13,9	17,4	29,7
Ženy	9,6	21,8	15,3	11,2	15,9	26,1
Typ VŠ						
Verejná/štátna	8,7	20,6	14,0	12,3	16,3	28,2
Súkromná	12,7	21,8	10,9	18,2	25,5	10,9
Stupeň štúdia						
Bc.	8,6	20,2	13,6	12,2	18,5	26,9
Mgr.	8,9	20,8	14,0	12,5	15,9	28,0
Oblasti vzdelávania						
01	9,8	34,0	27,9	6,5	8,8	13,0
02	10,0	22,8	13,3	10,0	17,8	26,1
03	8,5	20,9	8,5	12,4	19,2	30,5
04	15,1	13,5	11,2	15,4	14,7	30,1
05	2,5	21,7	11,3	9,9	20,7	34,0
06	4,5	15,1	12,2	15,1	15,8	37,3
07	7,4	21,8	14,7	14,4	16,8	24,9
08	6,9	31,0	14,9	12,6	19,5	14,9
09	15,7	13,9	9,0	14,5	19,9	27,1
10	8,8	14,7	23,5	8,8	11,8	32,4
Celá vzorka	8,8	20,5	13,9	12,4	16,5	27,7

Pracovný čas

Zákonom stanovený pracovný čas zamestnanca v SR je najviac 40 hodín týždenne, pričom priemerný týždenný pracovný čas vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín. Z uvedeného pravidla existujú určité výnimky súvisiace s rozvrhnutím pracovného času, charakterom práce alebo vekom zamestnanca. Zo zistení vyplynulo, že **absolventi vysokých škôl pracovali v priemere 39 hodín týždenne vo svojej hlavnej práci.**

Čas v intenciách plného pracovného úväzku (37,5 až 42,5 hodín za týždeň) strávilo v práci necelých 54 % absolventov. Približne pätina (18,5 %) absolventov pracovala menej hodín za týždeň a naopak 28 % ich pracovalo viac hodín. Viac času venovali práci absolventi po piatich rokoch od absolvovania štúdia. Obdobne o niečo viac pracovali absolventi magisterského než bakalárskeho štúdia. Podľa veku najviac hodín venovali práci absolventi vo vekovej kategórii 30 až 34 rokov. Medzi oblasťami vzdelávania najviac vynikali dĺžkou pracovnej doby absolventi z oblastí *Polnohospodárstvo, lesníctvo, rybnárstvo*

a veterinárstvo, Zdravotné a sociálne zabezpečenie a Služby. Naopak, najmenej času v práci trávili absolventi z oblasti Informačné a komunikačné technológie

Tabuľka 60: Pracovný čas v hlavnej práci (v %)

	Menej ako 20 hodín	20 až 37 ho- dín	37,5 až 42,5 ho- dín	43 až 60 ho- dín	61 a viac ho- dín
Rok ukončenia štúdia					
Kohorta 2016/2017	4,1	9,6	57,0	28,3	1,0
Kohorta 2020/2021	7,6	15,9	49,8	25,4	1,3
Vek					
Do 25 rokov	17,4	37,1	31,1	14,4	0
25-29	5,0	10,8	55,4	27,7	1,0
30-34	3,9	9,8	55,2	29,3	1,8
35 a viac	8,7	15,2	50,0	23,9	2,2
Pohlavie					
Muži	4,9	11,8	55,8	26,4	1,4
Ženy	6,7	13,6	51,5	27,3	0,9
Typ VŠ					
Verejná/štátna	5,7	12,5	53,8	26,9	1,1
Súkromná	10,0	18,6	41,4	28,6	1,4
Stupeň štúdia					
Bc.	8,1	20,3	48,9	22,1	0,7
Mgr.	5,1	10,1	55,0	28,6	1,3
Oblasti vzdelávania					
01	10,0	22,4	44,3	21,9	1,4
02	8,1	16,9	50,5	24,1	0,3
03	6,9	9,9	53,2	29,6	0,5
04	4,3	9,8	28,0	26,8	1,1
05	7,9	12,0	52,8	26,9	0,5
06	2,1	12,7	67,4	17,9	0
07	5,2	9,4	50,0	34,8	0,6
08	3,4	9,2	44,8	40,2	2,3
09	5,3	9,9	46,2	32,7	5,8
10	8,1	10,8	43,2	32,4	5,4
Celá vzorka	5,8	12,7	53,4	26,9	1,1

Subjektívne vnímanie hlavnej práce

Vertikálna zhoda študijného programu a súčasnej práce

Pri prechode zo štúdia do práce je kľúčové, či dochádza k zhode medzi absolvovaným vzdelaním a prácou. Miera, do akej sú absolventi schopní uplatniť svoje schopnosti a zručnosti získané počas štúdia na vysokej škole, úzko súvisí s vertikálnou (úroveň vzdelania) a horizontálnou (študijný odbor) zhodou medzi vzdelaním a prácou.

O vertikálnom nesúlade hovoríme vtedy, ak dochádza k nesúladu v úrovni vzdelania. V prieskume EUROGRADUATE 2022 o vertikálnom nesúlade uvažujeme iba v prípade prekvalifikovanosti. Ak absolventi mali nižšie ako požadované vzdelanie, boli vnímaní ako v súlade s požadovanou úrovňou vzdelania.

Tabuľka 61: Vertikálna zhoda študijného programu a súčasnej hlavnej práce (v %)

	Vertikálny súlad	Nesúlad
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	63,1	36,9
Kohorta 2020/2021	60,6	39,4
Vek		
Do 25 rokov	51,1	48,9
25-29	63,4	36,6
30-34	60,9	39,1
35 a viac	53,2	46,8
Pohlavie		
Muži	62,3	37,7
Ženy	61,5	38,5
Typ VŠ		
Verejná/štátna	62,4	37,6
Súkromná	46,7	53,3
Stupeň štúdia		
Bc.	60	40
Mgr.	62,5	37,5
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	58	42
02	51,6	48,5
03	57,1	42,9
04	62,9	37,1
05	71,4	28,6
06	60,4	39,6
07	68,1	31,9
08	60,4	39,6
09	76	24
10	30,8	69,2
Celá vzorka	61,9	38,1

Na plne zodpovedajúcej pracovnej pozícii k dosiahnutej úrovni vzdelania pracovalo 61,9 % absolventov. Ako prekvalifikovaní, teda že úroveň vzdelania bola vyššia ako si vyžaduje zastávaná pozícia, sa vnímalo až 38,1 % absolventov. Medzi kohortami 2016/2017 a 2020/2021 (36,9 % a 39,4 %) a ani medzi absolventmi bakalárskeho a magisterského štúdia (40 % a 37,5 %) nebol rozdiel v miere prekvalifikovanosti. Pri pohľade na rozdiely podľa oblastí vzdelávania (**tabuľka 74**) je zrejmé, že prekvalifikovanosti museli najčastejšie na trhu práce čeliť absolventi z oblastí *Služby* (69,2 %), *Umenie a humanitné vedy* (48,5 %), *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (42,9 %) a *Vzdelávanie a výchova* (42 %). V najmenšej miere pociťovali prekvalifikovanosť absolventi odborov z oblasti *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (24 %).

Horizontálna zhoda študijného programu a súčasnej hlavnej práce

Horizontálna zhoda meria súlad medzi odborom štúdia a požadovaným odborom na pracovnej pozícii podľa vlastného hodnotenia absolventov. **Za najvhodnejší pre svoju prácu považovalo vyštudovaný odbor 67,1 % absolventov.** V porovnaní s prácou jeden rok po absolvovaní došlo iba k minimálnemu posunu. Nedá sa teda povedať, že čím dlhšie na trhu práce, tým skôr si absolventi nájdu prácu vo vyštudovanom odbore.

Tabuľka 62: Horizontálna zhoda študijného programu a súčasnej hlavnej práce (v %)

	<i>Horizontálny súlad</i>	<i>Ani súlad, ani nesúlad</i>	<i>Nesúlad</i>
Rok ukončenia štúdia			
Kohorta 2016/2017	66,0	11,1	22,9
Kohorta 2020/2021	68,2	11,8	20,0
Vek			
Do 25 rokov	59,6	12,4	28,1
25-29	68,8	11,6	19,6
30-34	63,2	10,7	26,1
35 a viac	68,1	8,5	23,4
Pohlavie			
Muži	70,4	10,9	18,7
Ženy	64,2	11,9	23,9
Typ VŠ			
Verejná/štátna	67,5	11,3	21,2
Súkromná	54,7	16	29,3
Stupeň štúdia			
Bc.	65,9	10,1	23,9
Mgr.	67,5	11,9	20,6
Oblasti vzdelávania (ISCED F)			
01	62,4	11,4	26,2
02	49,2	15	35,8
03	55	12,3	32,7
04	64,7	15,7	19,6
05	67,9	10,7	21,4
06	82,9	8,4	8,7
07	68,6	14	17,4
08	69,2	4,4	26,4
09	87,7	3,4	8,9
10	51,3	10,3	38,5
Celá vzorka	67,1	11,4	21,5

Výraznejšie rozdiely možno nájsť najmä medzi jednotlivými oblasťami vzdelávania, čo je do značnej miery dané ich charakterom. Zatiaľ čo niektoré odbory sú viac špecifické (napr. lekárstvo, právo), iné odbory sú skôr zamerané na budovanie všeobecných schopností a zručností, ktoré sú viac prenosné v širšom spektre povolání (napr. humanitné vedy). Vo výsledkoch pôsobia veľmi špecificky absolventi dvoch oblastí vzdelávania - *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (87,7 %) a *Informačné a komunikačné technológie* (82,9 %), kde viac ako 80 % absolventov pracovalo v odbore, pre ktorý je vhodný nimi vyštudovaný odbor. V ostatných oblastiach vzdelávania respondenti najčastejšie pracovali v práci, pre ktorú bol najvhodnejší vyštudovaný odbor. Na druhej strane, nachádzame absolventov odborov z oblastí *Umenie a humanitné vedy* (49,2 %), *Služby* (51,3 %) a *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (55 %), ktorí pracovali vo svojom odbore v menej ako 60 % prípadoch.

Vertikálna a horizontálna zhoda

Vertikálnu a horizontálnu zhodu štúdia a práce možno vyjadriť pomocou jedného ukazovateľa, ktorý určuje, či absolvent pracuje v práci, ktorá zodpovedá jeho úrovni dosiahnutého vzdelania a vyštudovaného odboru štúdia. **46,9 % absolventov vysokých škôl na Slovensku pracovalo vo vertikálnej aj horizontálnej zhode s absolvovaným vzdelaním.** I napriek menej času stráveného na trhu práce bol tento podiel v prípade absolventov z kohorty 2020/2021 (45,9 %) veľmi podobný ako pri absolventoch z kohorty 2016/2017 (47,9 %). V horizontálnej zhode sa vnímala pätina opýtaných (20,1 %) a vo vertikálnej zhode o niečo menej respondentov (15 %). **Necelá pätina absolventov (18 %) pracovala na pracovnej pozícii, ktorá nezodpovedala ani úrovni vzdelania a ani absolvovanému odboru štúdia.**

Tabuľka 63: Vertikálna a horizontálna zhoda štúdia a súčasnej práce (v %)

	Vertikálny a horizontálny súlad	Vertikálny súlad	Horizontálny súlad	Vertikálny a horizontálny nesúlad
Rok ukončenia štúdia				
Kohorta 2016/2017	47,9	15,2	18,1	18,8
Kohorta 2020/2021	45,9	14,7	22,2	17,2
Vek				
Do 25 rokov	33,7	17,4	25,8	23
25-29	48,9	14,5	19,8	16,8
30-34	45,5	15,7	17,7	21,1
35 a viac	36,2	17	31,9	14,9
Pohlavie				
Muži	47,7	14,6	22,6	15
Ženy	46,2	15,3	18	20,5
Typ VŠ				
Verejná/štátna	47,5	14,9	20	17,6
Súkromná	30,7	16	24	29,3
Stupeň štúdia				
Bc.	43,9	16	22	18,1
Mgr.	48	14,6	19,5	17,9
Oblasti vzdelávania (ISCED F)				
01	45,9	12,7	16,6	24,9
02	31	20,6	18,1	30,4
03	37,6	19,5	17,1	25,7
04	45,8	17,1	18,9	18,2
05	55,4	16,1	12,5	16,1
06	49,6	10,7	33,2	6,4
07	50	18	18,6	13,4
08	50,5	9,9	18,7	20,9
09	71,5	4,5	16,2	7,8
10	20,5	10,3	30,8	38,5
Celá vzorka	46,9	15,0	20,1	18,0

Najvýraznejšie rozdiely sa zistili podľa oblastí vzdelávania. Najnižší podiel pracujúcich absolventov na zodpovedajúcich pozíciách sa zistil v odborov z oblastí *Služby* (20,5 %), *Umenie a humanitné vedy* (31 %) a *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (37,6 %). Ich problém spočíva vo vysokom podiele horizontálneho nesúladu. Na druhej strane, najvyššiu šancu nájsť si plne zodpovedajúce zamestnanie mali absolventi z oblasti *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (71,5 %).

Zistil sa tiež veľmi zaujímavý vzťah medzi spokojnosťou s prácou a súladom medzi vzdelaním a prácou. Celkovú spokojnosť (veľmi a skôr spokojní) s prácou vyjadrovali častejšie absolventi, ktorí boli v horizontálnej zhode (82,5%) a vertikálnej a horizontálnej zhode (80,6 %) ako tí, ktorí boli vo vertikálnom aj horizontálnom nesúlade (60,9 %) alebo vertikálnom súlade (68,4 %).

Spokojnosť s prácou

Spokojnosť s prácou bola v prieskume EUROGRADUATE 2022 mapovaná pomocou celkovej spokojnosti ako aj spokojnosti s jej jednotlivými zložkami ako sú: *náplň práce, možnosť presadzovať svoje vlastné nápady, pracovné prostredie, pracovná pozícia, mzda/plat, kariérny rast, harmonizácia pracovného a rodinného/súkromného života, pracovné podmienky a pracovný čas*.

Problémom otázok zisťujúcich spokojnosť zvyčajne býva, že väčšina dopytovaných viac menej vyjadruje spokojnosť, preto príliš nediferencujú. Potvrdzujú to aj naše výsledky. **Väčšina absolventov bola so svojou súčasnou prácou spokojná (76,5 %)**, pričom tretina z nich vyjadrila úplnú spokojnosť (34 %). Približne pätina opýtaných nebola ani spokojná, ani nespokojná (18,3 %) a **iba malá časť respondentov pripustila nespokojnosť so súčasnou prácou (6,1 %)**. Menšie rozdiely sa ukázali iba podľa oblastí vzdelávania. Absolventi odborov z oblasti *Informačné a komunikačné technológie* boli najčastejšie veľmi spokojní (50,0 %). Je zrejme, že výška príjmu významne vplýva na spokojnosť. Na druhú stranu, prvé dve (pozitívne) kategórie volili najčastejšie absolventi študijných odborov z oblasti *Služby*. Najmenej boli naopak spokojní (súčet kategórií skôr a veľmi nespokojní) absolventi odborov z oblasti *Umenie a humanitné vedy* (9,8 %), čo zodpovedá nie príliš priaznivým výsledkom v predchádzajúcich charakteristikách (vrátane nízkeho príjmu).

Analýza jednotlivých aspektov práce, ktoré mali vplyv na spokojnosť s prácou ukázala, že najväčšími dôvodmi nespokojnosti absolventov boli výška príjmu (22 %) a možnosti kariérneho rastu (18,4 %). Približne každý desiaty opýtaný bol nespokojný aj s podmienkami pre zosúladenie rodinného alebo súkromného života (12,6 %) a pre presadzovanie vlastných nápadov (11,7 %). Menej ako desatina respondentov ako dôvody nespokojnosti uvádzala pracovný čas (8,5 %), pracovnú klímu (7,3 %) a pracovnú pozíciu (6,2 %). Najmenej boli absolventi nespokojní s pracovnými podmienkami (5,5 %) a náplňou práce (5,1 %).

Absolventi bakalárskeho štúdia boli po roku na trhu práce nespokojnejší s pracovnou klímou (8,4 %) ako absolventi tohto stupňa štúdia po piatich rokoch (6,5 %). Na druhej strane absolventi bakalárskeho štúdia päť rokov po jeho ukončení vyjadrili vyššiu mieru nespokojnosti s pracovnou pozíciou (8,5 %) než tí, ktorí boli na trhu práce iba rok (4,6 %). Spokojnosť alebo nespokojnosť s jednotlivými zložkami práce bola najčastejšie diferencovaná podľa pohlavia. V indexe rodovej rovnosti EÚ v roku 2022 v oblasti príjmov sa Slovensko umiestnilo na 18. mieste.¹⁶ Preto nie je prekvapením, že nespokojnosť s príjmom častejšie vyjadrili ženy (26,1 %) ako muži (17,1 %). Menšie rozdiely sa potvrdili aj pri možnostiach kariérneho rastu (ženy: 20,4 %, muži: 16 %).

Tabuľka 64: Spokojnosť s prácou (v %)

¹⁶ Zdroj: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/country/SK>

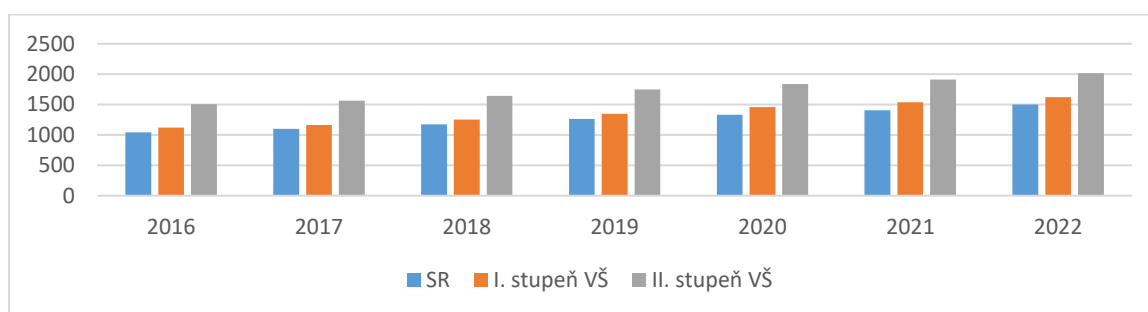
	1 - Veľmi spokojný/á	2	3	4	5 - Veľmi nespokojný/á
Rok ukončenia štúdia					
Kohorta 2016/2017	32,4	42,5	18,7	5,1	1,3
Kohorta 2020/2021	35,6	40,7	17,8	4,5	1,4
Vek					
Do 25 rokov	38,2	41	15,7	3,4	1,7
25-29	34,7	41,2	18,2	4,7	1,1
30-34	27,7	43,8	20,5	5,7	2,2
35 a viac	44,7	40,4	10,6	4,3	0
Pohlavie					
Muži	37	42	16,2	4,2	0,6
Ženy	31,4	41,3	20,1	5,3	1,9
Typ VŠ					
Verejná/štátna	33,9	41,7	18,3	4,7	1,4
Súkromná	36	38,7	17,3	8	0
Stupeň štúdia					
Bc.	35,1	40,2	17,7	5,7	1,2
Mgr.	33,6	42,1	18,5	4,4	1,4
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	29,9	42,9	19	6,1	2,2
02	33,7	38	18,4	8	1,8
03	30,8	39,3	22,3	6,6	0,9
04	30,1	41,6	19,9	7,3	1
05	31,3	43,8	18,3	3,6	3,1
06	50	37	11,2	1,8	0
07	29,1	16,2	21,4	3,1	0,3
08	26,4	47,3	18,7	4,4	3,3
09	29,6	43,6	21,8	2,8	2,2
10	43,6	48,7	5,1	2,6	0
Celá vzorka	34,0	41,6	18,3	4,8	1,3

Príjmy z hlavnej súčasnej práce

Príjmy predstavujú jednu z významných charakteristík pri posudzovaní návratnosti získaného vzdelania. Ako vidieť z **grafu 32**, podľa údajov ŠÚ SR priemerná hrubá mesačná mzda v SR bez rozdielu vzdelania od roku 2016 ročne rástla v priemere o 5 až 7 %, pričom v roku 2022 vplyvom vysokej inflácie došlo k poklesu reálnych miezd o 4,5 %. Vývoj príjmov ľudí s terciárnym vzdelaním túto dynamiku kopíroval, rozdiel je však v tom, že príjmy vysokoškolsky vzdelaných ľudí boli v priemere výrazne vyššie.

V porovnaní s výsledkami prieskumu EUROGRADUATE 2022 boli príjmy mladých absolventov terciárneho vzdelania (1 622Eur) v roku 2022 vyššie ako priemerné príjmy celej populácie (1 501Eur) a nižšie ako u osôb s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa (2 017Eur, graf 32).

Graf 14: Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda (v Eurách)

Zdroj: ŠÚ SR

Príjmy absolventov rástli v porovnaní s prvým rokom po absolvovaní štúdia. Priemerný hrubý príjem absolventa z roku 2021 bol na úrovni 1437 €, zatiaľ čo po piatich rokoch od ukončenia štúdia bol už vo výške 1 801 €.

Rozdiely v príjmoch mužov a žien sú na Slovensku pomerne predvídateľné. Nie je preto prekvapením, že aj podľa prieskumu EUROGRADUATE 2022 zarábali v priemere mužskí absolventi vysokých škôl (1 891 €) výrazne viac ako ženy (1 390 €). Súčasne boli medzi mužmi najväčšie rozdiely v distribúcii príjmov.

Hodnoty mediánu príjmu rástli s vekom respondentov až do veku 34 rokov, čo je v súlade s predpokladom, že existuje pozitívny vzťah medzi dĺžkou pracovných skúseností a výškou príjmu. U najstaršej skupiny absolventov bolo však možné pozorovať pokles, čo možno vysvetliť skutočnosťou, že veľký podiel týchto absolventov boli absolventi bakalárskeho štúdia z oblasti *Vzdelávanie a výchova*, teda odborov, ktoré nie sú dobre platené. Na výšku príjmu mal tiež výrazný vplyv stupeň dosiahnutého vzdelania. Existuje jasná súvislosť, potvrdená aj v tomto prieskume – čím vyššia úroveň vzdelania, tým vyšší bol medián príjmu.

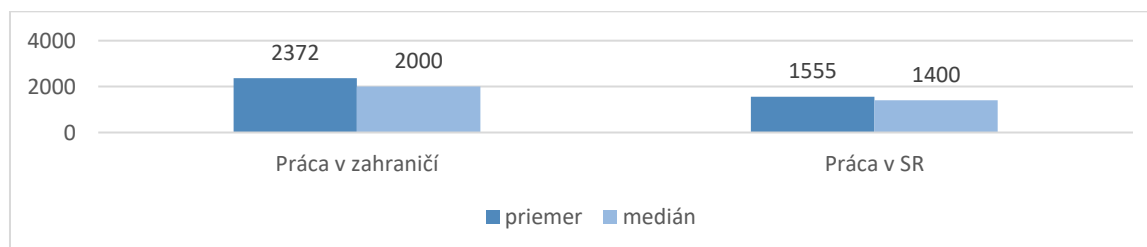
Ďalšou z charakteristík, ktoré úzko súviseli s úrovňou príjmov, bola oblasť vzdelávania. Výsledky z prieskumu EUROGRADUATE 2022 potvrdili veľmi nízku úroveň príjmov absolventov v odborov z oblastí *Vzdelávanie a výchova* (priemer: 1 199 €), *Služby* (1 269 €) a *Polnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo* (1 282 €). Druhú skupinu respondentov v poradí výšky podpriemerných príjmov tvorili absolventi oblastí *Umenie a humanitné vedy a Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* a tretiu absolventi odborov z oblastí *Obchod, administratíva a právo a Prírodné vedy, matematika a štatistika*. Nadpriemerné príjmy mali respondenti oblastí vzdelávania *Technika, výroba a stavebníctvo* (priemer: 1 643 €), *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (1 743 €) a jednoznačne najvyššie príjmy z oblasti *Informačné a komunikačné technológie* (2 348 €).

Tabuľka 65: Hrubá mesačná mzda/plat v hlavnej práci (v Eurách)

	<i>Prijem - priemer</i>	<i>Prijem - medián</i>
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	1801	1600
Kohorta 2020/2021	1437	1300
Vek		
Do 25 rokov	1039	945
25-29	1638	1470
30-34	1811	1600
35 a viac	1605	1200
Pohlavie		
Muži	1891	1700
Ženy	1390	1280
Typ VŠ		
Verejná/štátna	1625	1450
Súkromná	1543	1435
Stupeň štúdia		
Bc.	1481	1350
Mgr.	1669	1500
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	1199	1100
02	1322	1248
03	1381	1300
04	1581	1500
05	1581	1461
06	2348	2140
07	1643	1500
08	1282	1200
09	1743	1500
10	1269	1200
Celá vzorka	1622	1450

Jedným z hlavných dôvodov absolventov slovenských vysokých škôl pracovať v zahraničí bola jej finančná atraktívnosť (Filčák, Blanár, Herich, Antalíková, 2020). Nie je preto prekvapením, že medián príjmov absolventov pracujúcich v zahraničí (2 000 €), bol výrazne vyšší ako tých, ktorí zostali pracovať na Slovensku (1 400 €).

Graf 15: Hrubá mesačná mzda v hlavnej práci podľa miesta výkonu práce (v Eurách)

Vplyv pandémie Covid-19 na príjmy

Počas pandémie Covid-19 (po marci 2020) necelá pätina absolventov vysokých škôl (18,7 %) čelila strátam vo svojich príjmoch, najčastejšie v odborov z oblasti *Vzdelávanie a výchova* (29,6 %). Na druhej strane, v oblastiach vzdelávania *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (7,4 %) a *Informačné a komunikačné technológie* (8,7 %) iba menej ako desatina opýtaných.

Na otázku, či tieto straty na zárobkoch boli spôsobené pandemiou Covid-19, väčšina opýtaných uviedla, že jednoznačne áno a necelá tretina potvrdila čiastočný súhlas (27,2%). Iba minimálny počet absolventov vo svojich odpovediach označil zápornú odpoveď (1,9 %).

Tabuľka 66: Strata na príjmoch počas pandémie Covid-19 (v %)

	Áno	Nie
Rok ukončenia štúdia		
Kohorta 2016/2017	21,1	78,9
Kohorta 2020/2021	16,2	83,8
Vek		
Do 25 rokov	21	79
25-29	17,4	82,6
30-34	21,6	78,4
35 a viac	29,8	70,2
Pohlavie		
Muži	17,7	82,3
Ženy	19,5	80,5
Typ VŠ		
Verejná/štátna	18,3	81,7
Súkromná	29,3	70,7
Stupeň štúdia		
Bc.	24,7	75,3
Mgr.	16,6	83,4
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	29,6	70,4
02	22,8	77,2
03	24,6	75,4
04	18,6	81,4
05	11,6	88,4
06	8,7	91,3
07	22,8	77,2
08	26,7	73,3
09	7,7	92,6
10	23,1	76,9
Celá vzorka	18,7	81,3

Charakteristiky druhej hlavnej práce

V rámci EÚ patrí Slovensko ku krajinám s nižším podielom pracujúcich (menej ako 1,5 %), ktorí majú okrem hlavnej práce aj ďalšiu prácu¹⁷, pričom platí, že častejšie je prítomná u ľudí s vysokoškolským vzdelaním a je rodovo vyvážená. **Na otázku v dotazníku „Máte viac ako jednu prácu?“ odpovedalo kladne 16,4 % absolventov.** To, či mali absolventi okrem hlavnej aj ďalšiu prácu, súviselo iba s oblasťami vzdelávania, pričom podľa očakávaní dominovali absolventi odborov z oblastí *Umenie a humanitné vedy* (23,5 %) a *Služby* (23,1 %), kde mal druhú prácu takmer každý štvrtý absolvent. U všetkých ostatných oblastí vzdelávania sa podiel absolventov pracujúcich vo viacerých zamestnaniach pohyboval medzi 12,6 % až 18,5 %. Rozdiely teda neboli veľmi veľké.

¹⁷ Eurofound (2020), Privilege or necessity? The working lives of people with multiple jobs, European Working Conditions Survey 2015 series, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Tabuľka 67: Charakteristiky súčasnej druhej práce (v %)

	Druhá práca	Podiel zamestnaných	Pracovný čas - medián	Príjem - medián
Rok ukončenia štúdia				
Kohorta 2016/2017	15,5	46,4	10	400
Kohorta 2020/2021	17,3	44,2	10	300
Vek				
Do 25 rokov	19,9	57,6	10	200
25-29	15,3	45,5	10	300
30-34	17,3	39,1	10	475
35 a viac	34	43,8	10	400
Pohlavie				
Muži	16,9	37,6	10	500
Ženy	16	52,3	10	250
Typ VŠ				
Verejná/štátna	15,9	45,6	10	300
Súkromná	32,0	41,7	10	378
Stupeň štúdia				
Bc.	17,5	49,5	10	300
Mgr.	16,1	43,8	10	400
Oblasti vzdelávania (ISCED F)				
01	13,4	58,1	10	240
02	23,5	29,3	10	250
03	18,5	55,3	10	450
04	12,6	45,7	10	350
05	12,9	55,6	10	200
06	16,1	37,1	10	500
07	15,4	35,8	10	500
08	15,4	61,5	10	500
09	16,9	83,3	10	400
10	23,1	22,2	10	250
Celá vzorka	16,4	45,3	10	303

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje kladné odpovede

Samozrejme, absolventi oveľa častejšie ako v hlavnej práci pracovali v druhej práci ako podnikatelia, a to najmä absolventi oblastí vzdelávania *Služby* (55,6 %), *Umenie a humanitné vedy* (54,7 %), *Technika, výroba a stavebníctvo* (50,9 %) a *Informačné a komunikačné technológie* (50 %). Keďže druhá práca má väčšinou charakter privyrobenia si, v tejto práci prirodzene trávili oveľa menej času ako v hlavnej práci. Absolventi pracovali v druhej práci v priemere 12 hodín za týždeň, viacej pracovali absolventi odborov z oblasti *Spoločenské vedy, žurnalistika a informačné vedy* (15 hodín). Medián príjmu bol vo výške 303 €, u mužov (500 €) vyšší ako u žien (250 €). Podľa oblastí vzdelávania sa mierne odlišovali absolventi odborov z oblastí *Technika, výroba a stavebníctvo, Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybníctvo a veterinárstvo a Informačné a komunikačné technológie*, u ktorých bol medián vo výške 500 €.

Práca v zahraničí

Zo *Sčítania obyvateľov, domov a bytov* z roku 2021 vyplýva, že viac ako štvrtá milióna (4,8 %) z obyvateľov Slovenska žije v zahraničí, pričom 31 % má vysokoškolské vzdelanie (SODB 2021, ŠÚ SR). Zároveň Slovensko patrí medzi krajiny s najvyšším počtom vysokoškolských študentov (19,2 %) študujúcich v zahraničí (IVP, 2022). Preto nie je prekvapením, že približne každý desiaty (8,4 %) absolvent vysokej školy v čase prieskumu pracoval v zahraničí. Ako vidieť z **tabuľky 81**, po piatich rokoch od ukončenia štúdia sa tento podiel zvýšil, i keď rozdiel nebol výrazný. Väčšie rozdiely sa zistili iba podľa oblastí vzdelávania.

Najviac absolventov pracovalo v zahraničí v odboroch z oblastí *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (12,4 %), *Prírodné vedy, matematika a štatistika* (11,8 %) a *Technika, výroba a stavebníctvo* (11,4 %).

Tabuľka 68: Práca v zahraničí (v %)

	Áno	Nie
Rok ukončenia štúdia		
<i>Kohorta 2016/2017</i>	10,5	89,5
<i>Kohorta 2020/2021</i>	6,3	93,7
Vek		
<i>Do 25 rokov</i>	3,4	96,6
<i>25-29</i>	8,8	91,2
<i>30-34</i>	9,2	90,8
<i>35 a viac</i>	8,5	91,5
Pohlavie		
<i>Muži</i>	8,0	92,0
<i>Ženy</i>	8,7	91,3
Typ VŠ		
<i>Verejná/štátna</i>	8,3	91,7
<i>Súkromná</i>	12,2	87,8
Stupeň štúdia		
<i>Bc.</i>	10,0	90,0
<i>Mgr.</i>	7,9	92,1
Oblasti vzdelávania (ISCED F)		
01	4,3	95,7
02	9,5	90,5
03	4,3	95,7
04	9,1	90,9
05	11,8	88,2
06	6,4	93,6
07	11,4	88,6
08	5,5	94,5
09	12,4	87,6
10	5,1	94,9
Celá vzorka	8,4	91,6

Kompetencie

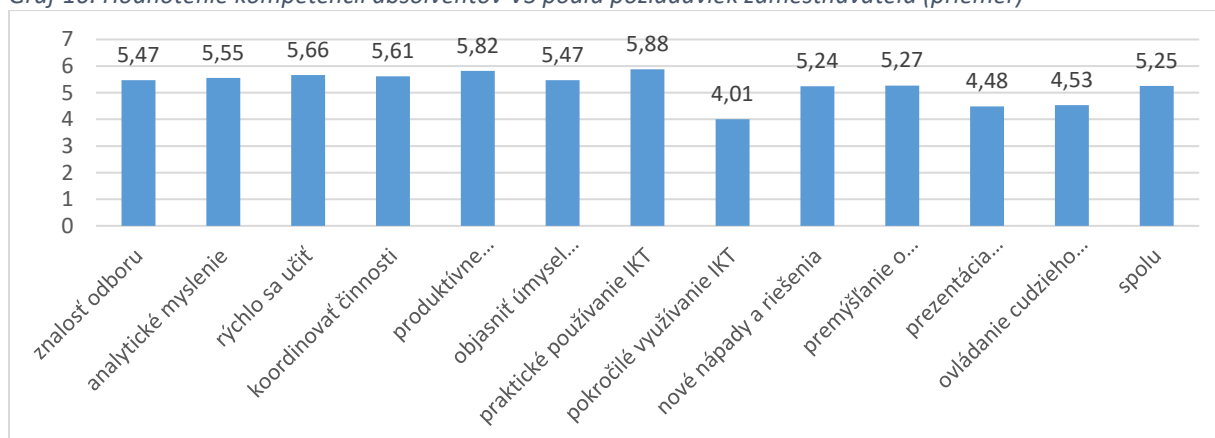
V súčasnom dynamickom svete je úspešný ten, kto disponuje schopnosťami, ktoré môže využiť v rôznych situáciách, profesiách a zamestnaniach. Z daných dôvodov vznikajú rôzne modely kľúčových kompetencií, ktoré sú tvorené na úrovni organizácií a ekonomických zoskupení. Jasne ukazujú, ktoré schopnosti treba u mladých ľudí cielene rozvíjať pre ich úspešné pôsobenie v spoločnosti, pretože sú základom celoživotného vzdelávania a znižovania zamestnanosti spôsobenej nedostatočnou kvalifikovanosťou. Juraj Kováč, autor projektu Uni2010 definuje kompetencie ako spôsobilosť človeka preukázať vedomosti, zručnosti a postoje v praktickej činnosti, je to teda správanie, ktoré vedie k vysokému výkonu.¹⁸

Pohľad zamestnávateľov absolventov vysokých škôl na kompetencie

Hodnotenie kompetencií absolventov vysokých škôl z pohľadu ich zamestnávateľov ukázalo, že medzi **najdôležitejšie schopnosti, ktoré by mali mať, patrí praktické používanie informačno-komunikačných technológií (5,88), schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu (5,82), rýchlo sa učiť nové veci (5,66), vedieť koordinovať činnosti (5,61) a mať rozvinuté analytické myslenie (5,55)**. Za pomerne dôležité kompetencie, ktoré od nich vyžaduje zamestnávateľ, označili opýtaní znalosť vyštudovaného odboru (5,47), schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným (5,47), vedieť premýšľať a korigovať vlastné názory a názory svojich kolegov (5,27) a prinášať do kolektívu nové nápady a riešenia problémov (5,24). Medzi tri najmenej dôležité schopnosti zaradili respondenti kvalitné ovládanie cudzieho jazyka (4,53), vedieť prezentovať produkty, názory a návrhy publiku (4,48) a pokročilé využívanie informačno-komunikačných technológií (4,01).

Porovnanie priemerných hodnôt jednotlivých kompetencií s celkovou priemernou hodnotou ukázalo, že oslovení absolventi nadhodnotili 8 kompetencií, a to: znalosť vlastného odboru, analytické myslenie, schopnosť rýchlo sa učiť, vedieť koordinovať činnosti, efektívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu, vedieť objasniť svoj úmysel ostatným, praktické využívanie informačno-komunikačných technológií a schopnosť kriticky premýšľať o vlastných názoroch aj o názoroch ostatných. Medzi podhodnotenú kompetencie patrili schopnosť prezentovať produkty a názory publiku, prinášať nové nápady a riešenia problémov, dobre ovládať cudzí jazyk a využívať informačno-komunikačné technológie na vyššej úrovni. Je zrejmé, že pre mladú generáciu sú určité kompetencie (ovládanie cudzieho jazyka, práca s počítačom, komunikácia, určitá kreativita) dnes už samozrejmosťou a do popredia sa dostávajú schopnosti zamerané na rozvoj analytického myslenia, rýchle osvojovanie si nových poznatkov, koordináciu činností v tíme, efektívnu spoluprácu a kritické myslenie.

Graf 16: Hodnotenie kompetencií absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa (priemer)

¹⁸ Chalupová, A.: Čo očakávajú zamestnávatelia od absolventov. Dostupné na www.hnonline.sk/praktické-hn

Muži považovali za najdôležitejšie kompetencie z pohľadu zamestnávateľa schopnosť prakticky využívať informačno-komunikačné technológie (5,96), zatiaľ čo pre ženy bola prioritná spolupráca s ostatnými členmi kolektívu (5,92). Zaujímavé je zistenie, že za najmenej dôležitú požiadavku zo strany zamestnávateľa, považovali muži kvalitné prezentovanie produktov, názorov alebo správ publiku (4,35), zatiaľ čo ženy pripisovali najnižší význam kvalitnému ovládaniu cudzieho jazyka (3,49). Muži považovali za významnejšie schopnosti znalosť vyštudovaného odboru, analytické myslenie, vedieť prakticky a aj na vyššej úrovni využívať informačno-komunikačné technológie, prinášať nové nápady a riešenia problémov, osvojiť si kritické myslenie a dobre ovládať cudzí jazyk. Podľa názoru žien, kladie zamestnávateľ dôraz najmä na snahu rýchlo sa učiť nové veci, koordinovanie činností, produktívnu spoluprácu s ostatnými členmi kolektívu, vedieť objasniť svoj úmysel ostatným a schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku.

Tabuľka 69: Kompetencie absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa a pohlavia (priemer)

Kompetencie	Muži	Ženy
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,56	5,40
Analytické myslenie	5,69	5,43
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,57	5,74
Schopnosť koordinovať činnosti	5,40	5,78
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,69	5,92
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,43	5,51
Schopnosť praktického používania IKT	5,96	5,81
Schopnosť pokročilého využívania IKT	4,62	3,49
Schopnosť prichádzať s novými nápady a riešeniami	5,31	5,17
Ochota kriticky premýšľať o vlastných názoroch a názoroch ostatných	5,30	5,24
Schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku	4,35	4,58
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,70	4,38

Opýtaní vo veku nižšom než 34 rokov považovali za najdôležitejšiu kompetenciu z pohľadu zamestnávateľa využívať informačno-komunikačné technológie (menej než 25 rokov: 5,86, od 25 do 29 rokov: 5,90, od 30 do 34 rokov: 5,82), pričom pre absolventov vysokých škôl vo veku vyššom než 35 rokov bola prioritná schopnosť efektívne a produktívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu (5,93). Oproti tomu, všetci respondenti, bez ohľadu na vek, pripisovali najnižší význam práci s informačno-komunikačnými technológiami na vyššej úrovni (menej než 25 rokov: 4,08, od 25 do 29 rokov: 4,02, od 30 do 34 rokov: 3,98, 35 rokov a viac: 3,59). Pre absolventov vysokých škôl mladších než 25 rokov bolo zo strany zamestnávateľa potrebné ovládať cudzí jazyk slovom aj písmom, pričom opýtaní vo veku od 26 do 29 rokov sa domnievali, že pre ich prácu je veľmi dôležité mať rozvinuté analytické myslenie a rýchlo sa učiť nové veci. Najstarší respondenti, vo vyššej miere než ostatní, prezentovali názor, že ich zamestnávateľ vyžaduje znalosť vyštudovaného odboru, koordinovanie činností, vedieť objasniť svoj úmysel ostatným, mať nové nápady, osvojiť si kritické myslenie a vedieť prezentovať produkty, názory a správy publiku.

Tabuľka 70: Kompetencie absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa, vek (priemer)

Kompetencie	Menej než 25 rokov	Od 26 do 29 rokov	Od 30 do 34 rokov	35 rokov a viac
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,33	5,48	5,46	5,87
Analytické myslenie	5,42	5,57	5,54	5,48
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,60	5,71	5,49	5,63
Schopnosť koordinovať činnosti	5,51	5,61	5,60	5,89
Schopnosť produktívne spolupracovať	5,84	5,82	5,77	5,93
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,47	5,49	5,39	5,59
Schopnosť praktického používania IKT	5,86	5,90	5,82	5,48
Schopnosť pokročilého využívania IKT	4,08	4,02	3,98	3,59
Schopnosť prichádzať s novými nápadmi	5,08	5,27	5,16	5,35
Ochota kriticky premýšľať o názoroch	5,16	5,16	5,21	5,50
Schopnosť prezentovať produkty, správy	4,45	4,45	4,50	5,20
Schopnosť písať, rozprávať v cudzom jazyku	4,74	4,52	4,50	4,04

Absolventi verejných a štátnych vysokých škôl pripisovali význam najmä praktickému využitiu informačno-komunikačných technológií (5,89), zatiaľ čo opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách sa domnievali, že pre ich zamestnávateľa je najdôležitejšia schopnosť efektívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu (5,76). Pri hodnotení najmenej významnej kompetencie sa obidve skupiny respondentov zhodli v názore, že pre ich pracovné zaradenie nie je dôležité, aby ovládali využívanie informačno-komunikačných technológií na vyššej úrovni (verejné a štátne VŠ: 4,02, súkromné VŠ: 3,86). Opýtaní, ktorí študovali na verejných a štátnych vysokých školách potrebovali v zamestnaní vo vyššej miere vedieť objasniť svoj úmysel ostatným, mať rozvinuté kritické myslenie a schopnosť prezentovať produkty, názory a správy publiku. Absolventi súkromných škôl uvádzali, že zamestnávateľ od nich vyžaduje najmä znalosť vlastného odboru, analytické myslenie, schopnosť rýchlo sa učiť nové veci, vedieť koordinovať činnosti, vedieť pracovať v tíme, pracovať s počítačom na základnej aj na vyššej úrovni a ovládať cudzí jazyk slovom aj písmom. Obidve skupiny respondentov v približne rovnakej miere označili za dôležitú schopnosť prinášať nové nápady a riešenia problémov. Ukázalo sa, že hodnotenie respondentov z verejných a štátnych vysokých škôl bolo vo vysokej miere zhodné s celoslovenským priemerom, zatiaľ čo v skupine absolventov súkromných vysokých škôl boli zaznamenané výraznejšie rozdiely.

Tabuľka 71: Kompetencie absolventov VŠ podľa požiadaviek zamestnávateľa, typ VŠ (priemer)

Kompetencie	Verejné a štátne VŠ	Súkromné VŠ
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,48	5,34
Analytické myslenie	5,55	5,41
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,66	5,59
Schopnosť koordinovať činnosti	5,61	5,59
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,82	5,76
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,47	5,65
Schopnosť praktického používania IKT	5,89	5,51
Schopnosť pokročilého využívania IKT	4,02	3,86
Schopnosť prichádzať s novými nápadmi	5,24	5,24
Ochota kriticky premýšľať o názoroch	5,26	5,42
Schopnosť prezentovať produkty, názory publiku	4,47	4,57
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,54	4,12

Absolventi 1. (5,93) aj 2. stupňa vzdelávania (5,86) považovali zhodne za najdôležitejšiu kompetenciu z pohľadu zamestnávateľa vedieť využívať informačno-komunikačné technológie. Najnižšiu dôležitosť

v danej oblasti pripisovali opäť obidve skupiny respondentov schopnosti využívať tieto moderné technológie na vyššej úrovni (1. stupeň VŠ: 4,07, 2. stupeň VŠ: 3,99). Podľa názoru absolventov 2. stupňa štúdia, kladie ich zamestnávateľ väčší dôraz na znalosť vlastného odboru, schopnosť rýchlo sa učiť nové veci, vedieť koordinovať činnosti, objasniť svoj úmysel ostatným, prezentovať produkty, názory a správy publiku a ovládať slovom aj písmom cudzí jazyk. Pre bakalárov bola dôležitejšia schopnosť efektívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu, vedieť prakticky a aj na vyššej úrovni používať informačno-komunikačné technológie, mať nové nápady a riešenie problémov a osvojiť si kritické myslenie. Obidve skupiny respondentov zhodne ocenili schopnosť mať rozvinuté analytické myslenie..

Porovnanie zistených priemerných hodnôt za jednotlivé skupiny respondentov a za celoslovenský priemer ukázalo, že k celoslovenskému priemeru sa vo výrazne vyššej miere priblížili absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia. Na základe uvedených výsledkov prieskumu je možné konštatovanie, že podľa názoru respondentov sa nároky zamestnávateľa na kompetencie absolventov zvyšujú zároveň so získaním vyššieho stupňa vzdelania.

Tabuľka 72: Kompetencie absolventov V, stupeň štúdia (priemer)

Kompetencie	1.stupeň	2.stupeň
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,41	5,50
Analytické myslenie	5,55	5,55
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,60	5,68
Schopnosť koordinovať činnosti	5,57	5,62
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,84	5,81
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,44	5,48
Schopnosť praktického používania IKT	5,93	5,86
Schopnosť pokročilého využívania IKT	4,07	3,99
Schopnosť prichádzať s novými nápady a riešeniami	5,26	5,23
Kriticky premýšľať o vlastných názoroch aj ostatných	5,28	5,26
Schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku	4,43	4,49
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,52	4,53

Pri zisťovaní hodnotenia kompetencií absolventov vysokých škôl z pohľadu zamestnávateľa vo vzťahu k študijnému odboru boli evidované zaujímavé zistenia. Absolventi odborov z oblasti umenia a humanitných vied(5,86), spoločenských vied, žurnalistiky, informácií (6,08), poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva, veterinárstva (5,69) a služieb (6,10) pripisovali **najväčší význam** najmä schopnosti produktívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu. Opýtaní, ktorí vyštudovali oblasti zamerané na obchod, administratívu a právo (5,91), prírodné vedy, matematiku a štatistiku (6,14), informačno-komunikačné technológie (6,42) a inžinierstvo, výrobnú a konštrukčnú činnosť (5,88) sa domnievali, že ich zamestnávateľ preferuje schopnosť využívať informačno-komunikačné technológie v praxi. Absolventi študijných odborov z oblasti vzdelávania (5,84) preferovali schopnosť koordinovať činnosti, zatiaľ čo respondenti, ktorí sa venovali zdraviu a sociálnemu zabezpečeniu (5,85) považovali za najdôležitejšiu znalosť vlastného odboru.

Pri hodnotení **najmenej dôležitej kompetencie** sa absolventi odborov z oblasti vzdelávania (3,64), umenia a humanitných vied (3,21), spoločenských vied, žurnalistiky a informácií (3,17), obchodu, administratívy a práva (3,47), techniky, výroby a stavebníctva (4,0), poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a veterinárstva (3,35), zdravia a sociálneho zabezpečenia (2,75) a služieb (3,72) zhodli v názore, že pre ich zamestnávateľa je najmenej dôležité vedieť využívať informačno-komunikačné technológie na vyššej úrovni, pričom opýtaní, ktorí sa orientovali na prírodné vedy, matematiku a štatistiku a na informačno-komunikačné technológie považovali za najmenej významnú schopnosť vedieť prezentovať produkty, názory a správy publiku. Absolventi, ktorí mali štúdium z oblasti informačno-komunikačných technológií pripisovali vyšší význam než ostatní ovládaniu vyštudovaného odboru, analytickému

mysleniu, schopnosti rýchlo sa učiť nové veci, schopnosti vedieť objasniť svoj úmysel ostatným, prakticky a aj vo vyššom stupni používať informačno-komunikačné technológie, prinášať nové nápady a riešenie problémov a kvalitne ovládať cudzí jazyk. Pre respondentov z odborov z oblasti vzdelávania bola dôležitá schopnosť koordinovať činnosti a vedieť prezentovať názory, produkty a správy publiku, zatiaľ čo respondenti, ktorí sa venovali službám, preferovali schopnosť vedieť efektívne spolupracovať s ostatnými. Z odpovedí absolventov je zrejmé, že ich odpovede boli ovplyvnené obsahovým zameraním štúdia a preferovali najmä tie kompetencie, ktoré si ich zamestnanie vyžadovalo.

Tabuľka 73: Kompetencie absolventov VŠ (priemer), ISCED-F-2013

Kompetencie*	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
1.	5,39	5,13	5,22	5,56	5,45	5,71	5,54	5,43	5,85	5,13
2.	5,23	5,20	5,45	5,64	5,70	6,12	5,63	5,31	5,16	5,23
3.	5,43	5,54	5,61	5,73	5,75	5,87	5,64	5,46	5,74	5,44
4.	5,84	5,69	5,83	5,56	5,49	5,36	5,63	5,60	5,65	5,54
5.	5,83	5,86	6,08	5,67	5,73	5,93	5,75	5,69	5,62	6,10
6.	5,47	5,42	5,48	5,40	5,51	5,68	5,50	5,29	5,28	5,28
7.	5,80	5,76	5,63	5,91	6,14	6,42	5,88	5,59	5,01	5,97
8.	3,64	3,21	3,17	3,47	4,35	6,33	4,0	3,35	2,75	3,72
9.	5,31	5,14	5,22	4,99	5,14	5,73	5,45	4,99	4,58	4,79
10.	5,27	5,17	5,31	5,14	5,13	5,58	5,39	5,03	5,04	4,92
11.	4,80	4,72	4,59	4,31	4,33	4,31	4,50	4,44	4,37	4,10
12.	3,79	4,92	4,23	4,32	4,88	5,52	4,36	3,53	3,72	4,13

* Číslované v poradí ako sú prezentované v predchádzajúcich tabuľkách

Porovnanie zistení za respondentov, ktorí ukončili štúdium pred piatimi rokmi a pred rokom ukázalo, že absolventi zo školského roku 2020/2021 preferovali schopnosť vedieť spolupracovať s ostatnými (6,08), zatiaľ čo ich starší kolegovia kládli najväčší dôraz na ovládanie informačno-komunikačných technológií (5,92). Za najmenej dôležitú kompetenciu zo strany svojho zamestnávateľa považovali respondenti, ktorí skončili štúdium v školskom roku 2016/2017 pokročilé využívanie informačno-komunikačných technológií (3,71), pričom ich mladší kolegovia pripisovali najnižší význam kvalitnému ovládaniu cudzieho jazyka (3,92). Absolventi vysokých škôl z roku 2020/2021 považovali za významnejšie všetky uvedené kompetencie.

Tabuľka 74: Kompetencie absolventov VŠ, rok ukončenia štúdia (priemer)

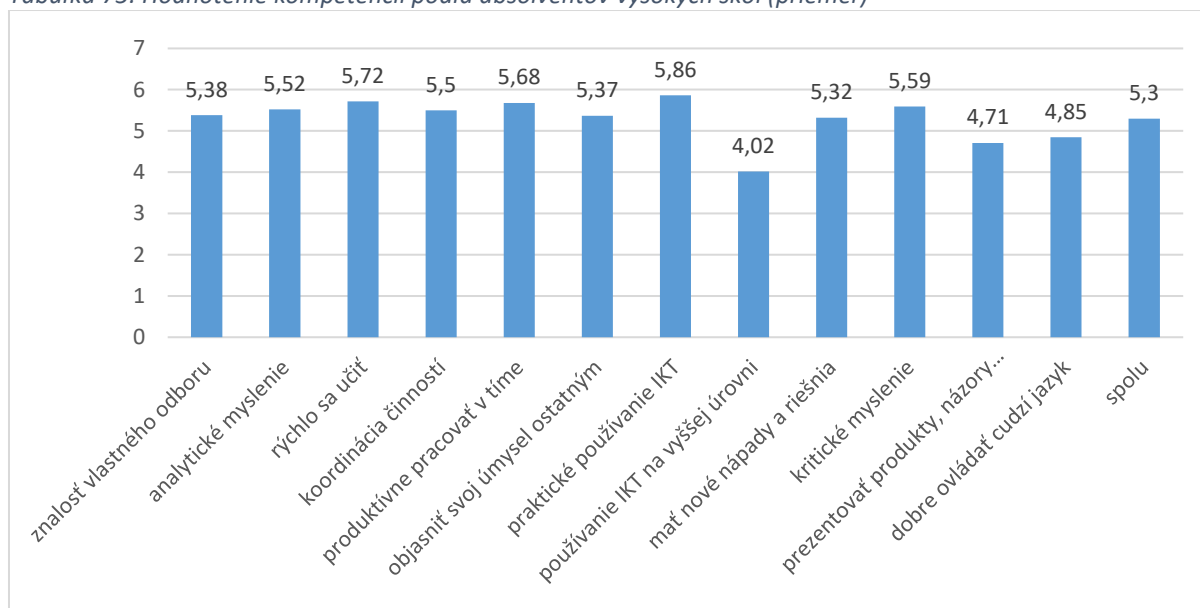
Kompetencie	2016/2017	2020/2021
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,05	5,63
Analytické myslenie	5,21	5,40
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,32	5,85
Schopnosť koordinovať činnosti	5,53	5,75
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,84	6,08
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,47	5,56
Schopnosť praktického používania IKT	5,92	6,02
Schopnosť pokročilého využívania IKT	3,71	4,31
Schopnosť prichádzať s novými nápadiami a riešeniami	5,08	5,29
Ochota kriticky premýšľať o vlastných názoroch a názoroch ostatných	5,05	5,31
Schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku	4,16	4,87
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,16	3,92

Pohľad absolventov vysokých škôl na úroveň ich vlastných kompetencií

Hodnotenie vlastných kompetencií z pohľadu absolventov vysokých škôl ukázalo, že **medzi najdôležitejšie schopnosti, ktorými disponujú, patrí praktické používanie informačno-komunikačných technológií (5,86), schopnosť rýchlo nadobúdať nové poznatky (5,72), efektívne pracovať v tíme (5,68), mať kritické a analytické myslenie (5,52) a vedieť koordinovať činnosti (5,50)**. Za pomerne dôležité kompetencie označili aj znalosť vlastného odboru (5,38), vedieť objasniť svoj úmysel ostatným (5,37) a prinášať nové nápady a riešenie problémov (5,32). Medzi tri najmenej dôležité kompetencie zaradili opýtani schopnosť využívať informačno-komunikačné technológie na vyššej úrovni (4,02), vedieť prezentovať produkty, názory a správy publiku (4,71) a dobre ovládať cudzí jazyk (4,85).

Porovnanie priemerných hodnôt jednotlivých kompetencií s celkovou priemernou hodnotou ukázalo, že respondenti nadhodnotili 9 kompetencií, a to: znalosť vlastného odboru, analytické myslenie, schopnosť rýchlo získavať nové vedomosti, vedieť koordinovať činnosti, efektívne pracovať v tíme, vedieť objasniť svoj úmysel ostatným, využívať informačno-komunikačné technológie na základnej úrovni, prinášať nové nápady riešenie problémov a osvojiť si kritické myslenie. Medzi podhodnotenú kompetencie patrili využitie informačno-komunikačných technológií na vyššej úrovni, prezentovanie názorov, produktov a správ publiku a dobré ovládanie cudzích jazykov.

Tabuľka 75: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov vysokých škôl (priemer)

Muži považovali za svoju najdôležitejšiu kompetenciu schopnosť prakticky využívať informačno-komunikačné technológie (5,99), pričom pre ženy bola prioritná schopnosť efektívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu (5,81). Za svoju najslabšiu kompetenciu považovali muži schopnosť prezentovať produkty, názory a správy publiku (4,59), pričom ženy nedocenili využitie informačno-komunikačných technológií na vyššej úrovni (3,54). Muži vyššie hodnotili znalosť vyštudovaného odboru, analytické myslenie, schopnosť prakticky využívať informačno-komunikačné technológie na základnej aj na vyššej úrovni, prichádzať s novými nápady a riešeniami problémov, vedieť kriticky myslieť a dobre ovládať cudzí jazyk. Ženy si viac dôverovali pri schopnosti rýchlo sa učiť nové veci, vedieť koordinovať činnosti, efektívne spolupracovať s ostatnými, vedieť objasniť im svoj úmysel a prezentovať produkty, názory a správy publiku. Prezentované zistenia ukázali, že muži si viac verili než ženy, ktoré boli pri hodnotení svojich kompetencií opatrnejšie.

Tabuľka 76: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov VŠ vo vzťahu k pohlaviu (priemer)

Kompetencie	Muži	Ženy
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,46	5,32
Analytické myslenie	5,70	5,39
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,67	5,77
Schopnosť koordinovať činnosti	5,30	5,66
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,52	5,81
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,29	5,44
Schopnosť praktického používania IKT	5,99	5,77
Schopnosť pokročilého využívania IKT	4,65	3,54
Schopnosť prichádzať s novými nápadmi a riešeniami	5,40	5,27
Ochota kriticky premýšľať o vlastných názoroch a názoroch ostatných	5,61	5,58
Schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku	4,59	4,80
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	5,01	4,74

Všetci opýtaní mladší než 34 rokov považovali za svoju najvýznamnejšiu kompetenciu schopnosť prakticky využívať informačno-komunikačné technológie (menej než 25 rokov: 5,78, od 25 do 29 rokov: 5,88, od 30 do 34 rokov: 5,85), zatiaľ čo pre najstarších respondentov bolo prioritné rýchlo sa učiť nové veci a vedieť kriticky myslieť (6,00). Za kompetenciu, ktorú mali podľa ich názoru vybudovanú v najnižšej miere, označili zhodne všetci absolventi prácu s počítačom vyššej úrovni (menej než 25 rokov: 3,96, od 25 do 29 rokov: 4,05, od 30 do 34 rokov: 3,98, 35 rokov a viac: 4,02). Najmladší respondenti sa domnievali, že vo vyššej miere veľmi dobre ovládajú cudzí jazyk, opýtaní vo veku od 26 do 29 rokov oceňovali ovládanie informačno-komunikačných technológií v praxi a absolventi vo veku od 30 do 34 rokov využívanie informačno-komunikačných technológií na vyššej úrovni. Najstarší respondenti pripisovali dôležitosť najmä kompetenciám zameraným na dobré ovládanie vyštudovaného odboru, rozvoj analytického myslenia, schopnosť rýchlo získavať nové poznatky, vedieť koordinovať činnosti, efektívne spolupracovať s ostatnými, vedieť objasniť im svoj úmysel, byť tvorivý a kreatívny, osvojiť si kritické myslenie a mať schopnosť prezentovať produkty, názory a správy publiku. U týchto absolventov bola zistená výrazná tendencia hodnotiť svoje kompetencie vyššie, než je celoslovenský priemer, zatiaľ čo najhoršia situácia bola zaznamenaná v skupine absolventov vysokých škôl vo veku nižšom než 25 rokov. Je zrejmé, že títo mladí ľudia si uvedomovali, že súčasná situácia poznačená nestabilitou a infláciou kladie omnoho vyššie nároky na zamestnancov než predtým.

Tabuľka 77: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov VŠ vo vzťahu k veku (priemer)

Kompetencie	Menej než 25 rokov	Od 26 do 29 rokov	Od 30 do 34 rokov	35 rokov a viac
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,09	5,40	5,46	5,68
Analytické myslenie	5,20	5,56	5,63	5,81
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,53	5,75	5,74	6,00
Schopnosť koordinovať činnosti	5,38	5,51	5,52	5,91
Schopnosť produktívne spolupracovať	5,59	5,70	5,67	5,98
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,27	5,38	5,42	5,72
Schopnosť praktického používania IKT	5,78	5,88	5,85	5,77
Schopnosť pokročilého využívania IKT	3,96	4,05	3,98	4,02
Schopnosť prichádzať s novými nápadmi	5,23	5,34	5,30	5,74
Ochota kriticky premýšľať o názoroch	5,50	5,61	5,55	6,00
Schopnosť prezentovať produkty, názory, správy	4,53	4,72	4,76	5,34
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,92	4,88	4,73	4,57

Absolventi verejných a štátnych vysokých škôl považovali za najdôležitejšiu schopnosť vedieť využívať informačno-komunikačné technológie, zatiaľ čo respondenti zo súkromných vysokých škôl ocenili

najmä schopnosť efektívne a produktívne pracovať v tíme. Pri hodnotení kompetencie, kde mali respondenti najväčšie rezervy, uviedli všetci oslovení absolventi schopnosť využívať informačno-komunikačné technológie na vyššej úrovni. Absolventi verejných a štátnych vysokých škôl mali tendenciu nadpriemerne hodnotiť všetky uvedené kompetencie. Opäť sa ukázalo, že hodnotenie opýtaných z verejných a štátnych vysokých škôl bolo vo vyššej miere zhodné s celoslovenským priemerom, zatiaľ čo v skupine absolventov súkromných vysokých škôl boli zaznamenané výraznejšie rozdiely.

Tabuľka 78: Kompetencie podľa absolventov VŠ vo vzťahu k typu vysokej školy (priemer)

Kompetencie	Verejnú VŠ	Súkromné VŠ
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,38	5,29
Analytické myslenie	5,53	5,29
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,73	5,61
Schopnosť koordinovať činnosti	5,51	5,38
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,68	5,66
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,38	5,19
Schopnosť praktického používania IKT	5,87	5,59
Schopnosť pokročilého využívania IKT	4,03	3,73
Schopnosť prichádzať s novými nápadiami a riešeniami	5,33	5,22
Ochota kriticky premýšľať o vlastných názoroch	5,60	5,33
Schopnosť prezentovať produkty, názory publiku	4,71	4,80
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,87	4,33

Všetci respondenti považovali za svoju najdôležitejšiu kompetenciu schopnosť prakticky využívať informačno-komunikačné technológie (1. stupeň VŠ: 5,82, 2. stupeň VŠ: 5,88). Opýtaní sa zhodli aj v názore, že majú najväčšie rezervy v pokročilom využívaní informačno-komunikačných technológií (1. stupeň VŠ: 3,99, 2. stupeň VŠ: 4,04). Absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia považovali za významnejšie všetky uvedené kompetencie, okrem schopnosti prichádzať s novými nápadiami a riešením problémov, ktoré viac ocenili absolventi 1. stupňa. Porovnanie zistených priemerných hodnôt za jednotlivé skupiny respondentov a za celoslovenský priemer ukázalo, že k celoslovenskému priemeru sa vo výrazne vyššej miere priblížili absolventi magisterského alebo inžinierskeho stupňa vysokoškolského štúdia. Na základe uvedených výsledkov prieskumu je možné konštatovanie, že kompetencie absolventov sa zvyšujú zároveň so získaním vyššieho stupňa vzdelania.

Tabuľka 79: Hodnotenie kompetencií podľa absolventov VŠ vo vzťahu k stupňu štúdia (priemer)

Kompetencie	1. stupeň	2. stupeň
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,25	5,44
Analytické myslenie	5,39	5,59
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,65	5,76
Schopnosť koordinovať činnosti	5,46	5,52
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,62	5,72
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,33	5,39
Schopnosť praktického používania IKT	5,82	5,88
Schopnosť pokročilého využívania IKT	3,99	4,04
Schopnosť prichádzať s novými nápadiami a riešeniami	5,34	5,32
Ochota kriticky premýšľať o vlastných názoroch a názoroch ostatných	5,58	5,60
Schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku	4,63	4,75
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,82	4,87

Pri zisťovaní hodnotenia vlastných kompetencií absolventov vysokých škôl vo vzťahu k oblastiam vzdelávania boli zaznamenané zaujímavé zistenia. Absolventi z oblastí zameraných na vzdelávanie (5,81), prírodné vedy, matematiku a štatistiku (6,05), informačno-komunikačné technológie (6,40) a techniku,

výrobu a stavebníctvo (5,87) pripisovali **najväčšiu mieru** praktickému využívaniu informačno-komunikačných technológií. Opýtani, ktorí vyštudovali oblasti vzdelávania zamerané na spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie (5,97) a obchod, administratívu, právo (5,76) a služby (5,94), preferovali schopnosť efektívne a produktívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu, pričom absolventi, ktorí sa venovali oblastiam vzdelávania zameraným na umenie a humanitné vedy (5,78), poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (5,70) a zdravie a sociálne zabezpečenie (5,73) pripisovali dôležitosť schopnosti rýchlo sa učiť nové veci.

Pri hodnotení **najmenej dôležitej** kompetencie uvádzali respondenti z oblastí vzdelávania zameraných na vzdelávanie (3,65), umenie a humanitné vedy (3,35), spoločenské vedy, žurnalistiku, informácie (3,39), obchod, administratívu a právo (3,46), prírodné vedy, matematiku a štatistiku (4,27), techniku, výrobu a stavebníctvo (4,16), poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (3,48), zdravie a sociálne zabezpečenie (2,91) a služby (4,00) schopnosť využívať informačno-komunikačné technológie na vyššej úrovni. Iba opýtani, ktorí vyštudovali oblasti vzdelávania orientované na informačno-komunikačné technológie (4,54), pociťovali nedostatky v schopnosti prezentovať produkty, názory a správy publiku. Absolventi z oblastí vzdelávania zameraných na informačno-komunikačné technológie hodnotili vyššie než ostatní svoje kompetencie zamerané na znalosť vlastného odboru, rozvoj analytického myslenia, schopnosť získavať rýchlo nové poznatky, vedieť využívať informačno-komunikačné technológie a to aj na vyššej úrovni, schopnosť byť kreatívny, osvojiť si kritické myslenie a dobre ovládať cudzí jazyk. Opýtani, ktorí študovali oblasti vzdelávania orientované na umenie a humanitné vedy, vyzdvihovali svoje schopnosti koordinovať činnosti, vedieť objasniť svoj úmysel ostatným a prezentovať produkty, názory a správy publiku, zatiaľ čo pre absolventov študijných oblastí venovaných spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám bola dôležitá schopnosť efektívne spolupracovať s ostatnými členmi kolektívu.

Tabuľka 80: Hodnotenie kompetencií absolventov VŠ vo vzťahu k študijnému odboru (priemer)

Kompetencie	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
1.	5,45	5,39	5,07	5,23	5,35	5,68	5,32	5,35	5,46	5,10
2.	5,26	5,38	5,40	5,54	5,68	5,96	5,56	5,43	5,29	5,15
3.	5,58	5,78	5,76	5,71	5,76	5,85	5,66	5,70	5,73	5,44
4.	5,60	5,67	5,60	5,52	5,44	5,38	5,39	5,43	5,50	5,52
5.	5,70	5,75	5,97	5,76	5,54	5,70	5,53	5,33	5,70	5,94
6.	5,43	5,54	5,49	5,37	5,29	5,36	5,26	5,36	5,27	5,17
7.	5,81	5,74	5,88	5,75	6,05	6,40	5,87	5,51	5,15	5,60
8.	3,65	3,35	3,39	3,46	4,27	6,17	4,16	3,48	2,91	4,00
9.	5,29	5,28	5,28	5,18	5,25	5,70	5,40	5,21	5,05	5,21
10.	5,52	5,61	5,73	5,53	5,55	5,77	5,54	5,48	5,52	5,29
11.	4,90	4,94	4,96	4,62	4,63	4,54	4,57	4,67	4,64	4,46
12.	4,22	5,29	4,85	4,64	5,07	5,55	4,74	3,94	4,42	4,73

Obidve skupiny absolventov preferovali najmä praktické využitie informačno-komunikačných technológií (2016/2017: 5,86, 2020/2021: 5,75). Títo respondenti sa zhodli aj pri kompetencii, kde mali najväčšie rezervy, a to pri využívaní informačno-komunikačných technológií na vyššej úrovni (2016/2017: 4,12, 2020/2021: 3,99). Absolventi vysokých škôl z roku 2016/2017 považovali za významnejšie kompetencie analytické myslenie, schopnosť rýchlo sa učiť nové veci, vedieť koordinovať činnosti, pracovať v tíme, vedieť objasniť svoj úmysel ostatným, schopnosť praktického aj pokročilého využívania informačno-komunikačných technológií, ochotu kriticky prehodnotiť vlastné názory aj názory ostatných a schopnosť dobre ovládať cudzí jazyk, pričom absolventi z roku 2020/2021 preferovali znalosť vyštudovaného odboru a schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku. Obidve skupiny opýtaných v rovnakej miere ocenili schopnosť prichádzať s novými nápadmi a riešeniami problémov.

Tabuľka 81: Kompetencie podľa absolventov VŠ vo vzťahu k roku ukončenia štúdia (priemer)

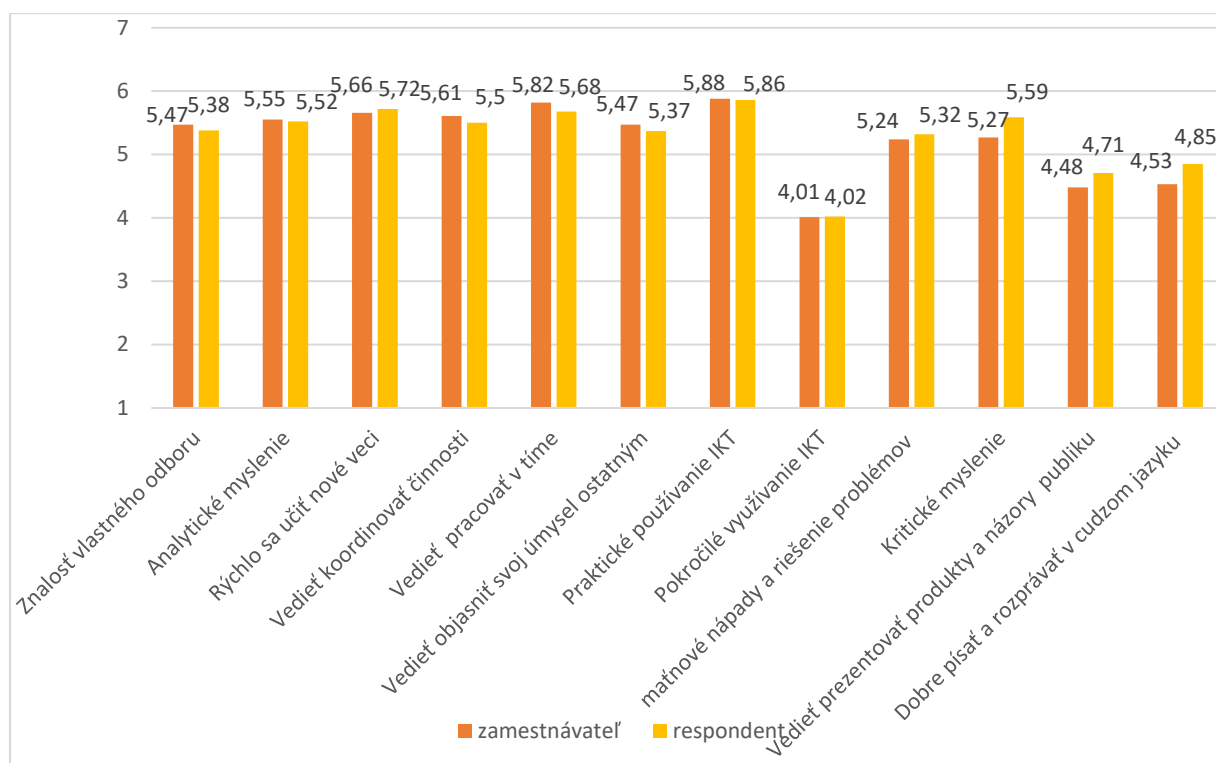
Kompetencie	Kohorta 2016/2017	Kohorta 2020/2021
Znalosť vlastného odboru, disciplíny	5,07	5,10
Analytické myslenie	5,40	5,18
Schopnosť rýchlo získať nové vedomosti	5,55	5,49
Schopnosť koordinovať činnosti	5,60	5,39
Schopnosť produktívne spolupracovať s ostatnými	5,69	5,45
Schopnosť objasniť svoj úmysel ostatným	5,62	5,26
Schopnosť praktického používania IKT	5,86	5,75
Schopnosť pokročilého využívania IKT	4,12	3,99
Schopnosť prichádzať s novými nápadiami a riešeniami	5,36	5,36
Ochota kriticky premýšľať o vlastných a cudzích názoroch	5,55	5,47
Schopnosť prezentovať produkty, názory alebo správy publiku	4,48	4,69
Schopnosť písať a rozprávať v cudzom jazyku	4,71	4,31

Porovnanie hodnotenia kompetencií z pohľadu úrovne požadovanej zamestnávateľom a vlastnej úrovne absolventov vysokých škôl

Porovnanie hodnotenia kompetencií z pohľadu nárokov zo strany zamestnávateľa a vlastnej úrovne absolventov ukázalo len mierne disproporcie. Medzi tri najdôležitejšie kompetencie, ktoré od absolventov vyžaduje zamestnávateľ patrí: schopnosť prakticky využívať informačno-komunikačné technológie, vedieť pracovať v tíme a rýchlo sa učiť nové veci. Štúdium na vysokej škole v súčasnosti kladie dôraz predovšetkým ovládanie informačno-komunikačných technológií, rýchle osvojovanie nových vedomostí a vedieť pracovať v tíme. Pre zamestnávateľa i pre absolventov vysokých škôl bolo najmenej dôležité vedieť pracovať s informačno-komunikačnými technológiami na vyššej úrovni, prezentovať produkty, názory a správy publiku a dobre ovládať cudzí jazyk.

Z výsledkov prieskumu je zrejmé, že absolventi vysokých škôl sa domnievali, že ich schopnosť rýchlo sa učiť nové veci, prichádzať s novými nápadiami a riešením problémov, mať kritické myslenie, vedieť prezentovať produkty, názory a správy publiku a dobre ovládať cudzí jazyk prevyšuje požiadavky, ktoré na nich kladie zamestnávateľ. Súlad medzi požiadavkami zamestnávateľa a súčasnou úrovňou kompetencií absolventov bol zaznamenaný pri analytickom myslení, schopnosti používať informačno-komunikačné technológie na základnej i na vyššej úrovni. Ukázalo sa, že zamestnávateľ požaduje od svojich pracovníkov vyššie nároky na ovládanie vlastného odboru, koordináciu činností, tímovú prácu a na schopnosť zrozumiteľne objasniť svoj úmysel ostatným. Práve na tieto kompetencie by sa mala orientovať výučba na vysokých školách, aby boli ich absolventi lepšie pripravení do praxe a mali menej problémov pri hľadaní a uplatnení sa v zamestnaní.

Graf 17: Úroveň kompetencií z pohľadu absolventov VŠ a potrieb zamestnávateľov (priemer)

Do akej miery si súčasná práca respondentov vyžaduje viac vedomostí a zručností, ako sú schopní v súčasnosti ponúknuť (nesúlad kompetencií)

Ako uvádza *Pedagogický slovník*, kompetencie predstavujú súbor vedomostí a schopností, ktoré vytvárajú základnú spôsobilosť pre výkon určitej profesie.¹⁹ Podľa J. Arnolda (2007) sú kompetencie definované ako špecifické vlastnosti a vzorce správania, ktoré musí pracovník preukázať, aby bol spôsobilý vykonávať svoje pracovné úlohy.²⁰ V rámci prieskumu bolo dôležité zistiť, či momentálna miera kompetencií absolventov vysokých škôl ich zamestnávateľom vyhovuje a aké na nich kladú v danej oblasti nároky. Ukázalo sa, že 8,6 % absolventov vysokých škôl má zamestnávateľa, ktorý od nich požaduje výrazne vyššie kompetencie než majú v súčasnosti a 15,9 % opýtaných sa domnieva, že tieto nároky sú vysoké. Za priemerné ich označila tretina (30,8 %) opýtaných a 28,9 % absolventov sa zhodlo v názore, že nesúlad ich kompetencií a požiadaviek zamestnávateľa je nízky. **Len 15,8 % respondentov sa domnievalo, že ich súčasné kompetencie sú v plnom súlade s požiadavkami zamestnávateľa.**

Na väčší nesúlad medzi požiadavkami zamestnávateľa poukazovali skôr muži než ženy, ktoré sa vo vyššej miere domnievali, že ich kompetencie sú vyhovujúce. V odpovediach absolventov vysokých škôl boli zistené výraznejšie rozdiely. Veľké nároky na kompetencie zo strany zamestnávateľa pociťovali absolventi súkromných vysokých škôl, zatiaľ čo v skupine opýtaných, ktorí študovali na verejných vysokých školách, bol zaznamenaný vyšší počet opýtaných, ktorí medzi nárokmi zamestnávateľa a mierou svojich kompetencií nepociťovali žiadny alebo len mierny nesúlad.

Na väčší nesúlad medzi požiadavkami zamestnávateľa poukazovali skôr muži (25,9 %) než ženy (23,4 %), ktoré sa vo vyššej miere domnievali, že ich kompetencie sú vyhovujúce. V odpovediach absolventov

¹⁹ Prucha, J.-Walterová, E.-Mareš, J.: *Pedagogický slovník*. Praha : portál, 1995, ISBN 80-7178-029-4, s. 101

²⁰ Arnold, J.: *Psychologie práce pro manažery a personalisty*. Brno : Computer Press, 2007, ISBN 978-80-2511-518-3, s.134

vysokých škôl boli zistené výraznejšie rozdiely. Veľké nároky na kompetencie zo strany zamestnávateľa pociťovali absolventi súkromných vysokých škôl (37,8 %), zatiaľ čo v skupine opýtaných, ktorí študovali na verejných vysokých školách (24,0 %), bol zaznamenaný vyšší počet opýtaných, ktorí medzi nárokmi zamestnávateľa a mierou svojich kompetencií nepociťovali žiadny alebo len mierny nesúlad.

Najväčší nesúlad medzi požiadavkami zamestnávateľa a kompetenciami absolventov vysokých škôl uvádzali absolventi oblasti vzdelávania zameraných na zdravie a sociálne zabezpečenie (36,9 %), techniku, výrobu a stavebníctvo (29,4 %), obchod, administratívu a právo (27,2 %), poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo (26,4 %). Najvyšší počet opýtaných, ktorí medzi nárokmi zamestnávateľa a mierou svojich kompetencií pociťovali len mierny nesúlad patril k absolventom oblastí vzdelávania venovaných umeniu a humanitným vedám (19,9 %), informačným a komunikačným technológiám (22,9 %), prírodným vedám, matematike a štatistike (20,1 %), spoločenským vedám, žurnalistike a informáciám (17,3 %).

Tabuľka 82: Nesúlad kompetencií – v %

	Veľmi veľký	2	3	4	Žiadny
Pohlavie					
Muži	7,9	18,0	31,2	29,4	13,5
Ženy	9,2	14,2	30,5	28,5	17,6
Typ VŠ					
Verejná/štátna	8,3	15,7	30,9	29,2	15,9
Súkromná	16,2	21,6	28,4	20,3	13,5
Oblasti vzdelávania (ISCED F)					
01	10,0	15,2	31,3	27,8	15,7
02	5,3	14,6	26,1	31,0	23,0
03	5,8	11,5	34,1	29,8	18,8
04	9,9	17,3	32,0	26,1	14,7
05	5,8	14,3	33,6	29,6	16,7
06	9,5	13,4	27,1	35,3	14,7
07	7,8	21,6	32,5	27,3	10,8
08	8,8	17,6	28,6	29,7	15,3
09	17,0	19,9	32,4	18,2	12,5
10	7,7	7,7	43,6	28,2	12,8
<i>Celá vzorka</i>	8,6	15,9	30,8	28,9	15,8

Zhrnutie a odporúčania

Vzdelávacie aktivity

Priebeh štúdia

Do prieskumu zameraného na uplatnenie absolventov vysokých škôl ($n = 2\,895$) sa zapojili mladí ľudia, ktorí končili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021 (53,4 %) a opýtaní, ktorí ukončili štúdium v školskom roku 2016/ 2017 (46,6 %). V obidvoch školských rokoch ukončilo vysokoškolské štúdium viac žien než mužov. Až 67,6 % opýtaných bolo absolventov 2. stupňa vysokoškolského štúdia a k bakalárom patrilo 32,4 % opýtaných. V rámci prieskumu boli oslovení absolventi denného štúdia z 31 vysokých škôl na celom Slovensku.

Viac než tretina absolventov vysokých škôl (33,6 %) dosiahlo počas štúdia priemernú známku veľmi dobre (33,6) a výborne (38,8). Necelá štvrtina opýtaných získala priemernú známku (23,1 %). Len malý počet respondentov dosiahol nízke priemerné hodnotenie – D (3,4 %) a E (1,1 %).

Výrazná väčšina respondentov mala hlavný vyučovací jazyk slovenčinu (94,8 %), pričom opýtaní v omnoho nižšej miere študovali v angličtine, nemčine, maďarčine, ruštine alebo v inom cudzom jazyku (napr. čeština, španielčina, francúzština, taliančina...).

Viac ako polovica absolventov nemala počas svojho štúdia žiadnu možnosť sledovať výučbu prostredníctvom internetu. Asi každý desiaty opýtaný mohol týmto modernejším spôsobom absolvovať polovicu svojich prednášok a iba 3,9 % respondentov malo možnosť sledovať online všetky prednášky. Počas pandémie Covid 19 v skupine respondentov z kohorty 2020/2021 nemala iba veľmi malá časť respondentov žiadne možnosti sledovať výučbu online (1,7 %). Približne 10,5 % absolventov mohlo týmto spôsobom sledovať asi polovicu svojich prednášok a výrazná väčšina opýtaných (59,3 %) získala možnosť vidieť online všetky, prípadne väčšinu svojich prednášok (24,3 %).

Viac než polovica absolventov vysokých škôl (59,2 %) považovala štúdium za potrebné pre ich profesionálnu kariéru a iba 15,9 % respondentov sa s daným názorom stotožnilo len v malej miere alebo vôbec. Až 61,8 % absolventov vysokých škôl považovalo štúdium za potrebné pre rozvoj ich osobnosti. Iba 14,3 % respondentov sa s daným názorom stotožnilo v malej miere, prípadne vôbec.

Názor, že environmentálna udržateľnosť bola vo veľmi veľkej miere súčasťou študijného programu, prezentovalo 9,5 % opýtaných, pričom tejto téme sa vo veľkej miere v rámci štúdia venovalo 14,9 % absolventov. Strednú mieru jej pripisovala viac než pätina opýtaných a asi štvrtina respondentov priznala, že environmentálnej udržateľnosti sa venovali len v malej miere. Najviac, až 30,6 % absolventov vysokých škôl sa tejto dôležitej téme počas štúdia nevenovalo vôbec.

Spokojnosť so študijným odborom vyjadrila viac než polovica opýtaných (59,6 %), pričom nespokojnosť deklarovala necelá pätina respondentov (12,7 %). S výberom svojho študijného odboru boli spokojnejší muži, najstarší opýtaní, absolventi 2. stupňa štúdia, opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách a absolventi, ktorí sa venovali informačno-komunikačným technológiám, inžinierstvu, výrobnej a konštrukčnej činnosti a poľnohospodárstvu, lesníctvu, rybárstvu a veterinárstvu.

Odporúčania pre prax:

Vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti sa na vysokých školách výrazne častejšie využívajú pasívne metódy výučby, podľa možností a obsahového zamerania štúdia poskytnúť študentom vysokých škôl

čo najviac moderných metód výučby, ktoré si vyžadujú ich aktívne zapojenie sa a pasívne metódy využívať len v nižšej miere.

Medzinárodná mobilita a iné aktivity počas štúdia

Študijný pobyt v zahraničí absolvovalo len 15,1 % opýtaných, pričom až 84,9 % respondentov sa do medzinárodnej mobility študentov nezapojilo. Medzinárodnú mobilitu absolvovali častejšie respondenti vo veku od 30 do 34 rokov, študenti 2. stupňa vysokoškolského štúdia a opýtaní, ktorí študovali odbory zamerané na umenie a humanitné vedy a na zdravie a sociálne zabezpečenie.

Z celkového počtu 432 opýtaných viac než polovica opýtaných v zahraničí študovala (59,4 %) a necelá tretina respondentov absolvovala stáž alebo prax (27,4 %). Už omnoho menej absolventov vysokých škôl sa v rámci medzinárodnej mobility zapojilo do letnej školy, jazykového kurzu alebo do iných aktivít. Na viacerých zahraničných aktivitách sa zúčastnili necelé dve percentá opýtaných (1,9 %).

Až 37 % opýtaných bolo na medzinárodnej mobilite v trvaní od 4 do 6 mesiacov a o niečo menej respondentov malo pobyt kratší než tri mesiace (33,6 %). Program v trvaní od 7 do 12 mesiacov si vybrala necelá štvrtina absolventov a len 7,1 % opýtaných vycestovalo na medzinárodnú mobilitu, ktorá trvala 13 mesiacov a dlhšie. Absolventi súkromných vysokých škôl mali výrazne viac možností zostať na najdlhších zahraničných pobytoch než ich rovesníci, ktorí študovali na verejných a štátnych vysokých školách.

Až necelé tri štvrtiny zahraničných pobytov boli podporované z programu Erasmus+ (73,2 %). Asi 12,2 % opýtaných malo medzinárodnú mobilitu zastrešenú iným druhom programu a 1,6 % respondentov vycestovalo do zahraničia s podporou z Národného štipendijného programu. Približne 13 % absolventov priznalo, že ich medzinárodná mobilita nebola podporená žiadnym programom.

Kvôli pandémie Covid 19 odmietlo zahraničný pobyt spojený so štúdiom 22,7 % opýtaných. Na zahraničnom pobyte spojenom so štúdiom sa nezúčastnili najmä respondenti zo študijných odborov zameraných na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo, zdravie a sociálne služby a na vzdelávanie.

Iné aktivity počas štúdia

Počas vysokoškolského štúdia absolvovalo stáž alebo prax 59,1 % opýtaných, pričom 40,9 % respondentov takúto šancu počas štúdia nevyužilo. Odbornú stáž alebo prax ešte počas štúdia absolvovali najmä ženy, najstarší respondenti a absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia, opýtaní, ktorí študovali odbory zamerané na zdravie a sociálne služby, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo, vzdelávanie a na spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie.

Prax alebo stáž ako súčasť študijného plánu v rámci študijného programu absolvovalo až 80,2% respondentov, pričom iba necelá pätina opýtaných sa jej nezúčastnila. Odbornú stáž alebo prax ako súčasť študijného plánu v rámci študijného programu absolvovali vo výrazne vyššej miere ženy, respondenti, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021 a opýtaní, ktorí študovali odbory zamerané na vzdelávanie, zdravie a sociálne služby a poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo.

Dobrovoľníctvu sa počas štúdia venovala len necelá tretina opýtaných a až 71 % respondentov tieto činnosti vôbec nezaujali. Aktivity, ktoré sú určené na pomoc iným osobám viac oslovili absolventov

odborov, ktoré sú zamerané na prácu s ľuďmi (napr. spoločenské vedy, žurnalistika a informácie, umenie a spoločenské vedy, zdravie a sociálne zabezpečenie, vzdelávanie a služby).

Predchádzajúca vzdelávacia kariéra

V kohorte absolventov z roku 2016/2017 zmaturovala viac ako tretina opýtaných v rokoch 2012 (32,1 %) a 2014 a neskôr (36,2 %). Už omnoho menej respondentov ukončilo stredoškolské štúdium v rokoch 2011 a 2013. Najmenej opýtaných maturovalo v roku 2010, v rokoch 1996 až 2009 a pred rokom 1996. Až 99 % opýtaných získalo najvyššiu úroveň stredoškolského vzdelania na Slovensku a iba 1 % respondentov maturovalo v inej krajine. Oslovení mladí ľudia najčastejšie uvádzali Ukrajinu, Českú republiku a Nemecko, prípadne inú bližšie neurčenú krajinu v Európe.

Až 65,3 % respondentov získalo všeobecné vzdelanie s maturitou (gymnázium) a necelá štvrtina opýtaných absolvovala stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu. Asi 10,1 % opýtaných študovalo na stredných odborných školách s maturitou a výučným listom, 1,2 % opýtaných navštevovalo vyššie odborné vzdelanie s absolventským diplomom a iba 15 respondentov absolvovalo nadstavbové alebo pomaturitné vzdelávanie. Ešte pred nástupom na vysokú školu absolvovalo nejaký typ odborného vzdelania 19,2 % opýtaných. Až 80,8 % oslovených absolventov vysokých škôl tak navštevovalo školy, ktoré mali všeobecný charakter.

V skupine respondentov, ktorí ešte pred nástupom na vysokú školu absolvovali odbornú školu (553 – 19,1 %), patrilo až 89,5 % opýtaných k absolventom stredných odborných škôl. Približne rovnaký počet respondentov získal pomaturitné odborné vzdelanie, vyššie odborné vzdelanie a 1. stupeň vysokoškolského štúdia.

Pred absolvovaním študijného programu získalo iný vysokoškolský titul 17,3 % opýtaných. Akékoľvek iné vysokoškolské vzdelanie získali ešte pred absolvovaním študijného programu najmä najstarší respondenti, študenti 2. stupňa vysokoškolského štúdia a opýtaní, ktorí absolvovali študijný program v školskom roku 2020/2021 a opýtaní, ktorí študovali odbory zamerané na prírodné vedy, matematiku a štatistiku, služby, informačno-komunikačné technológie a inžinierstvo, výrobnú a konštrukčnú činnosť. Z celkového počtu 550 respondentov, ktorí pred absolvovaním študijného programu získali iný vysokoškolský titul, absolvovalo až 84 % opýtaných 1. stupeň vysokoškolského vzdelávania a 15,8 % oslovených absolventov dosiahlo titul magister alebo inžinier.

Až 83,7 % respondentov študovalo pred absolvovaním študijného programu ten istý odbor, zatiaľ čo 16,3 % respondentov sa preorientovalo na iný odbor. Až 80,7 % opýtaných študovalo pred absolvovaním študijného programu na tej istej vysokej škole, pričom pre jej zmenu sa rozhodla len necelá pätina (19,3 %) absolventov. V skupine respondentov, ktorí zmenili vysokú školu, si viac než pätina absolventov vybrala vysokú školu v zahraničí a viac než tri štvrtiny opýtaných študovali na Slovensku. Z celkového počtu 555 (19,2 %) respondentov získalo ešte pred absolvovaním študijného programu jeden vysokoškolský titul až 82,7 % opýtaných. Asi 14,1 % absolventov uviedlo dva tituly a (3,2 %) mladých ľudí získalo ešte pred absolvovaním študijného programu až tri vysokoškolské tituly.

Odporúčania pre prax:

- Motivovať žiakov stredných škôl k dosiahnutiu čo najlepších študijných výsledkov nielen počas štúdia, ale i na maturitných skúškach.

- Podľa záujmov a obsahu štúdia poskytnúť žiakom stredných škôl čo najviac poznatkov o študijných odboroch na vysokých školách.

Vzdelávanie po ukončení štúdia

Vysokoškolské vzdelanie

Po ukončení vysokoškolského štúdia začala necelá tretina (28,3 %) opýtaných opäť študovať na vysokej škole. Na vysokej škole opäť študovali najčastejšie najmladší a najstarší respondenti, absolventi 1. stupňa vysokoškolského štúdia a opýtaní, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2016/2017. Asi tri štvrtiny respondentov navštevovali jeden študijný program (74,8 %) a pätina (20,5 %) absolventov sa zapojila do štúdia dvoch študijných programov. Tri študijné programy absolvovalo len 4,7 % oslovených mladých ľudí.

Až 71,3 % opýtaných študovalo po skončení vysokoškolského štúdia na 2. stupni štúdia, aby mohli získať titul magister alebo inžinier. Približne pätina respondentov patrila k doktorandom a 8,1 % opýtaných študovalo na 1. stupni. Bakalári sa výrazne častejšie zaujímali o 2. stupeň vysokoškolského vzdelania, zatiaľ čo magistri a inžinieri prejavili omnoho väčší záujem o doktorandské štúdium.

Výrazná väčšina (83,05 %) absolventov vysokých škôl sa snažila získať nové poznatky a skúsenosti z odvetvia, ktoré študovali už predtým a záujem o študijný odbor nezmenili. Väčšina (81,9 %) opýtaných študovala po získaní titulu na tej istej vysokej škole než predtým, pričom pre jej zmenu sa rozhodla len necelá pätina (18,1 %) oslovených absolventov. V skupine opýtaných, ktorí zmenili vysokú školu si inú fakultu školu na Slovensku vybralo 68 % opýtaných a približne tretina (32 %) oslovených absolventov študovala v zahraničí.

Až polovica opýtaných už svoje ďalšie vysokoškolské štúdium ukončila a 44 % respondentov v tomto štúdiu pokračuje. Iba 5,3 % oslovených absolventov svoje ďalšie vysokoškolské štúdium ukončilo bez získania titulu. V skupine respondentov, ktorí ešte študujú, patrila až 87,4 % opýtaných k denným študentom a iba 12,6 % respondentov študovala externe.

Odporúčania pre prax:

- Je dôležité zosúladiť potreby trhu práce s obsahom študijných programov tak, aby našli absolventi vysokých škôl uplatnenie v odbore, ktorý vyštudovali a ktorý ich zaujíma a nemuseli po skončení vysokej školy študovať niečo iné len preto, aby si našli zamestnanie.

Odborné vzdelanie a ďalšie vzdelávanie

Po tom, ako absolvovali študijný program, získalo odborné vzdelanie 7,9 % opýtaných. Na danú otázku odpovedalo záporne až 92,1 % oslovených respondentov. Po absolvovaní študijného programu získali odborné vzdelanie častejšie ženy, respondenti starší než 35 rokov, absolventi 1. stupňa vysokoškolského štúdia, opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách a respondenti, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2016/2017.

Za posledných 12 mesiacov absolvovalo až 68,1 % opýtaných vzdelávacie aktivity so zámerom zlepšiť si svoje znalosti alebo zručnosti súvisiace s prácou. Len viac než tretina respondentov sa do týchto podujatí nezapojila. Vo svojom ďalšom vzdelávaní s cieľom zlepšiť si znalosti alebo zručnosti súvisiace s prácou za posledný rok boli aktívnejší muži, respondenti starší než 35 rokov, absolventi 2. stupňa

vysokoškolského štúdia a opýtaní, ktorí študovali odbory zamerané na zdravie a sociálne zabezpečenie, spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie a na informačno-komunikačné technológie.

Pracovné aktivity

Práca pred a počas štúdia

Z celkového počtu 2 884 oslovených absolventov vysokých škôl získala pred štúdiom pracovné skúsenosti v trvaní aspoň šesť mesiacov bez prerušenia asi tretina opýtaných. Na túto otázku odpovedalo záporne 69,7 % respondentov. Najčastejšie pred štúdiom pracovali respondenti starší než 35 rokov, absolventi 2. stupňa vysokoškolského štúdia, opýtaní, ktorí študovali na súkromných vysokých školách, respondenti, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021 a opýtaní, ktorí študovali odbory zamerané na obchod, administratívu a právo, služby a na umenie a humanitné vedy.

Až 77,8 % oslovených absolventov pracovalo počas štúdia a iba 22,2 % opýtaných sa mohlo vo voľnom čase venovať iba svojim študijným povinnostiam. Počas vysokoškolského štúdia pracovali najčastejšie najmladší respondenti, opýtaní, ktorí študovali na verejných a na štátnych vysokých školách a absolventi, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v školskom roku 2020/2021, absolventi študijných odborov zameraných na služby, spoločenské vedy, žurnalistiku a informácie a na obchod, administratívu a právo.

Prechod zo štúdia do praxe

Vstup na trh práce

Pre väčšinu absolventov (57,6 %) bolo súčasné zamestnanie aj prvým zamestnaním, ktoré mali po absolvovaní štúdia. Najčastejšie si prvú prácu hľadali po ukončení štúdia (38,8 %). Necelá štvrtina (23,6 %) pred jeho absolvovaním.

Polovica absolventov od ukončenia školy pracovala u jedného zamestnávateľa (50,3 %). Vyššiu fluktuáciu (štyroch a viac zamestnávateľov) uviedlo 5,5 % absolventov.

Charakteristiky pracovnej aktivity rok po absolvovaní štúdia

60,8 % absolventov pracovalo rok po ukončení štúdia v rovnakom povolani ako v súčasnosti. Viac ako polovica (56,3 %) zmenila zamestnávateľa alebo podnikanie. 15,5 % malo skúsenosť s riadením ďalších pracovníkov.

Rok od ukončenia vysokej školy malo 61,1 % absolventov pracovnú zmluvu na dobu neurčitú. Väčšina (71 %) pracovala na plný úväzok.

Pracovný čas v rozsahu plného pracovného úväzku malo 43,2 % absolventov, takmer tretina (30,1 %) odpracovala menej hodín za týždeň a v 26,7 % prípadoch pracovali viac hodín.

Hrubé mesačné príjmy z hlavnej práce boli v priemere vo výške 1 063 € a z prípadnej ďalšej práce vo výške 495 €.

Súčasná situácia

Ekonomická aktivita a nezamestnanosť

Jedným z cieľov vysokoškolského vzdelávania je pripraviť študentov na úspešný prechod na trh práce, nájsť si vhodné zamestnanie a rozvíjať profesionálnu kariéru.

Len minimum absolventov bolo nezamestnaných (2,3 %), ekonomicky neaktívnych bolo 17,3 %. 85 % z pracujúcich malo zamestnanecký pomer, zbytok podnikal (15 %).

Po skončení štúdia na vysokej škole až dosiaľ mala skúsenosť s nezamestnanosťou tretina absolventov (34,6 %) v priemere po dobu necelých 6 mesiacov (priemer: 5,7 mesiacov; medián: 4 mesiace).

Charakteristiky súčasnej práce

71,8 % absolventov pracovalo v povolaniach vnímaných ako vysokoškolské (tj. pracovali v skupinách tried zamestnaní 1 až 3 podľa klasifikácie ISCO-08). Zamestnaných vo verejnom sektore bolo 30,9 % absolventov.

Väčšina absolventov pracovala vo veľkých (44,2 %) a stredne veľkých (26,3 %) podnikoch.

21,9 % absolventov riadilo vo svojej práci aspoň jedného pracovníka.

Necelé tri štvrtiny absolventov (71,6 %) mali pracovný pomer na dobu neurčitú.

28 % absolventov trávilo v práci viac než 42,5 hodín týždenne.

Subjektívne vnímanie hlavnej práce

61,9 % absolventov pracovalo na pozícii, pre ktorú vnímali ako najvhodnejšiu nimi vyštudovanú úroveň vzdelania, necelých 40 % pracovala na pozícii pre ktorú bola najvhodnejšia úroveň nižšia ako vysokoškolská.

67,1 % absolventov vykonávalo povolanie, pre ktoré bol najvhodnejší výhradne nimi vyštudovaný alebo príbuzný odbor.

46,9 % absolventov malo prácu, ktorá zodpovedala úrovni aj odboru ich vzdelania.

Tri štvrtiny absolventov boli vo svojej práci spokojní.

Najväčšími dôvodmi nespokojnosti absolventov boli výška príjmu (22 %) a možnosti kariérneho rastu (18,4 %).

Príjem z hlavnej práce

Priemerný hrubý mesačný príjem z hlavnej práce vrátane príplatkov a odmien predstavoval 1 622 €, medián bol vo výške 1 450 €.

Možno pozorovať jasný vzťah medzi stupňom vzdelania a uplatnením na trhu práce. Platí, že čím vyššia úroveň vzdelania, tým vyšší príjem.

Jednoznačne najvyššie príjmy mali absolventi skupiny študijných odborov *Informačné a komunikačné technológie*, naopak najmenej v priemere zarobili absolventi skupiny odborov *Vzdelávanie a výchova*.

Súčasní absolventi mali v porovnaní s absolventmi z roku 2018 (EUROGRADUATE 2018) ako aj oproti priemernej mzde v SR, vyšší príjem.

Druhá hlavná práca

16,4 % absolventov malo aj druhú prácu, v ktorej trávili asi 12 hodín týždenne a privyrobili si v nej priemerne 556 € mesačne.

Práca v zahraničí

V zahraničí pracovalo 8,4 % absolventov vysokých škôl v SR. Ich príjem bol výrazne vyšší ako absolventov, ktorí zostali žiť a pracovať v SR.

Najčastejšie pracovali v zahraničí absolventi skupiny odborov *Zdravotné a sociálne zabezpečenie* (12,4 %), *Prírodné vedy, matematika a štatistika* (11,8 %) a *Technika, výroba a stavebníctvo* (11,4 %).

Kompetencie

Hodnotenie vlastných kompetencií absolventov vysokých škôl ukázalo, že muži si viac verili, zatiaľ čo ženy boli pri hodnotení svojich schopností opatrnejšie. Podľa názoru respondentov sa nároky zamestnávateľa zvyšujú zároveň so získaním vyššieho stupňa vzdelania. Odpovede respondentov na požadované kompetencie boli ovplyvnené ich odborom štúdia a preferovali najmä tie schopnosti, ktoré si ich budúce zamestnanie vyžadovalo. Mladí ľudia si plne uvedomovali, že súčasná situácia poznačená nestabilitou a infláciou kladie na kompetencie zamestnancov vyššie nároky než predtým.

Porovnanie hodnotenia kompetencií z pohľadu nárokov zo strany zamestnávateľa a vlastnej úrovne absolventov ukázalo len mierne disproporcie. Medzi tri najdôležitejšie kompetencie, ktoré od absolventov vyžaduje zamestnávateľ patrí: schopnosť prakticky využívať informačno-komunikačné technológie, vedieť pracovať v tíme a rýchlo sa učiť nové veci. V rámci štúdia sa kladie dôraz predovšetkým ovládanie informačno-komunikačných technológií, rýchle osvojovanie nových vedomostí a vedieť pracovať v tíme. Pre zamestnávateľa i pre absolventov vysokých škôl bolo najmenej dôležité vedieť pracovať s informačno-komunikačnými technológiami na vyššej úrovni, prezentovať produkty, názory a správy publiku a dobre ovládať cudzí jazyk.

Absolventi vysokých škôl zaznamenali najvyšší **nesúlad pri hodnotení požiadaviek zamestnávateľa a vlastných kompetencií** pri schopnosti rýchlo sa učiť nové veci, prichádzať s novými nápadmi a riešením problémov, mať kritické myslenie, vedieť prezentovať produkty, názory a správy publiku a dobre ovládať cudzí jazyk. Súlad medzi požiadavkami zamestnávateľa a súčasnou úrovňou kompetencií absolventov bol zaznamenaný pri analytickom myslení, schopnosti používať informačno-komunikačné technológie na základnej i na vyššej úrovni. V súčasnosti však zamestnávateľ požaduje od svojich pracovníkov vyššie nároky na ovládanie vlastného odboru, koordináciu činností, tímovú prácu a na schopnosť zrozumiteľne objasniť svoj úmysel ostatným. Práve na tieto kompetencie by sa mala orientovať výučba na vysokých školách, aby boli ich absolventi lepšie pripravení do praxe a mali menej problémov pri hľadaní a uplatnení sa v zamestnaní.

Odporúčania pre prax:

- Na základe prezentovaných výsledkov prieskumu sa domnievame, že výučba na vysokých školách by sa mala orientovať na zvýšenie nasledovných kompetencií: ovládanie vlastného odboru, koordinácia činností, tímová práca a schopnosť zrozumiteľne objasniť svoj úmysel ostatným. Zvýšenie

týchto kompetencií pomôže, aby boli absolventi lepšie pripravení do praxe a mali menej problémov pri hľadaní a uplatnení sa v zamestnaní.

Na výraznejší nesúlad medzi požiadavkami zamestnávateľa a kompetenciami absolventov vysokých škôl poukazovali častejšie muži, absolventi súkromných vysokých škôl, opýtaní, ktorí vyštudovali odbory zamerané na zdravie a sociálne zabezpečenie, inžinierstvo, výrobnú a konštrukčnú činnosť, obchod, administratívu a právo, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a veterinárstvo a absolventi vysokých škôl z rokov 2020/2021. Názor, že ich súčasné kompetencie a nároky zamestnávateľa sa zhodujú, prezentovali skôr muži, absolventi štátnych vysokých škôl, respondenti, ktorí navštevovali študijný odbor umenie a humanitné vedy, informačné a komunikačné technológie, prírodné vedy, matematika a štatistika, spoločenské vedy, žurnalistika a informácie a opýtaní, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium v školskom roku 2016/2017.

Odporúčania pre prax:

- Z prezentovaných zistení je zrejmé, že nároky zamestnávateľa na kompetencie absolventov sa zvýšili a je úlohou vysokých škôl svojich študentov pripraviť na novú situáciu do takej miery, aby zamestnávateľovi vyhovovali.

Použitá literatúra

Blanár, F. (2022). *Nezamestnanosť absolventov slovenských vysokých škôl v roku 2020*. [online] Bratislava: CVTI SR. Dostupné z:

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//VS/nezamestnanost/Nezamestnanost_abs_SK_VS_2020_fi-nal.pdf

Filčák, T., Blanár, F., Herich, J., Antalíková, Š. (2020). *Uplatnenie absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce*. [online] Bratislava: CVTI SR. Dostupné z:

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//VS/absolvent/2021/ABS_2020_den_web.pdf

Hall, R., Drál, P., Fridrichová, P., Hapalová, M., Lukáč, S., Miškolci, J., Vančíková, K.: *Analýza zistení o stave školstva na Slovensku: To dá rozum*, Bratislava: MESA10, 2019. Dostupné z: <https://analyza.todaz-rozum.s> 531

Škvarenina, O. (2023). *20 rokov odlivu mozgov: V Česku vyštudovalo medicínu už 5-tisíc Slovákov. Odchádza aj veľa študentov sociálnych a ekonomických odborov*. [online] Bratislava: IVP. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/3372428/20-rokov-odlivu-mozgov-v-cesku-vystudovalo-medicinu-uz-5-tisic-slovakov-odchadza-aj-vela-studentov-socialnych-a-ekonomickych-odborov/>

NBS (2023). Národná banka Slovenska. [online] *Vybrané ekonomické a menové ukazovatele SR*. Dostupné z:

<https://nbs.sk/statisticke-udaje/vybrane-makroekonomicke-ukazovatele/aktualne-makroekonomicke-ukazovatele/>

Odporúčania Rady Európy a jej Výboru ministrov týkajúce sa verejnej zodpovednosti za vysokoškolské vzdelávanie a výskum. Dostupné na www.enqa.eu

Vyhláška č. 614/2002 Z. z. o kreditovom systéme štúdia

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)

Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách

Eurostat (2023) databáza - <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

ŠÚ SR (2023). *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021: Národná analytická správa*. [online] Bratislava: ŠÚ SR. Dostupné z: <https://slovak.statistics.sk>

Internetové zdroje:

www.ekorestart.sk

www.ewobox.sk

www.eurydice.eacea.ec.europa.eu

www.vsmu.sk/medzinarodna-spolupraca

www.humanet.sk

www.minedu.sk

Zdroje údajov

Databáza prieskumu EUROGRADUATE v1.1

Databáza rezortnej štatistiky vysokoškolských študentov/absolventov (CVTISR)

Databáza absolventskej nezamestnanosti (ÚPSVaR)

Databáza zahraničných študentov na českých verejných a súkromných VŠ (MŠMT ČR)

Demografia SR podľa veku a odhad vzdelanostnej štruktúry obyvateľov SR (ŠÚ SR)

Absolventi dennej formy štúdia v kontexte medzinárodného prieskumu EUROGRADUATE

Záverečná správa z prieskumu EUROGRADUATE 2022 za absolventov dennej formy štúdia
na slovenských vysokých školách

Vypracovali: Mgr. František Blanár
 Mgr. Katarína Deáková, PhD.
 Mgr. Mária Janková
 PhDr. Marianna Pétiová, PhD.
 Mgr. Miroslav Dubovský
 Mgr. Martina Slovíková

Riešiteľský tím: Mgr. František Blanár
 Mgr. Katarína Deáková, PhD.
 Miroslav Dubovský
 Mgr. Tomáš Filčák
 Mgr. Mária Janková
 Mgr. Dávid Pelošjan
 PhDr. Marianna Pétiová, PhD.
 Mgr. Tomáš Runa
 Mgr. Martina Slovíková
 Ing. Dáša Staneková

Centrum vedecko-technických informácií SR
Odbor metodiky a tvorby informácií školstva
Oddelenie vysokého školstva
Staré grunty 52
842 44 Bratislava 4
www.cvtisr.sk

Rok vydania 2024